

การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมย

ปริณฎาภิพนธ์

ของ

สุรพล สุขสายชล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริณฎาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เจริญประสิทธิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียรจพระสิทธิ์ กรรมการสอบปากเปล่าเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์จริยา วัฒนโรสมณ แห่งศูนย์สุขวิทยาจิตที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์โรงเรียนวัดสะแกงามทุกท่าน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2538 ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก ตลอดจนให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ และญาติทุก ๆ ท่านที่ให้ความร่วมมือทั้งในด้านกำลังใจ และกำลังใจด้วยดีตลอดมา

สุรพล สุขสายชล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี	7
ความหมายของการศึกษารายกรณี	7
จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี	8
ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี :	10
กระบวนการในการศึกษารายกรณี	13
วิธีการใช้ในการศึกษารายกรณี	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการศึกษารายกรณี	51
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักษณะ	53
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักษณะ	53
ความหมายของพฤติกรรมลักษณะ	53
สาเหตุของพฤติกรรมลักษณะ	54
ประเภทของการลักษณะ	57
การป้องกันแก้ไขพฤติกรรมลักษณะ	59

บทที่

หน้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักขมย	60
งานวิจัยภายในประเทศ	60
งานวิจัยต่างประเทศ	61
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	63
ประชากร	63
กลุ่มตัวอย่าง	63
วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	63
วิธีการศึกษารายกรณี	64
แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ลักษณะทั่วไปของกรณีศึกษา	71
การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	71
การวินิจฉัยของกรณีศึกษา	81
การช่วยเหลือ	83
การทำนายผลของกรณี	85
การติดตามผลของกรณีศึกษา	86
การสรุปผลและข้อเสนอแนะของกรณีศึกษา	86
ข้อเสนอแนะ	87

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	89
บทย่อ	89
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	89
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	90
วิธีดำเนินการศึกษา	90
สรุปผลการศึกษา	91
อภิปรายผล	94
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย	111

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เห็นความจำเป็นในการเร่งรัดพัฒนาประเทศ เพื่อความอยู่รอดของชาติ และเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน แต่ในการพัฒนาประเทศจะดำเนินไปได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของพลเมืองส่วนใหญ่ในประเทศ กล่าวคือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุตสาหกรรม และอื่น ๆ นั้น จะดำเนินไปได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณลักษณะต่าง ๆ ของประชาชนในประเทศนั้น ๆ เป็นอันดับแรก ฉะนั้นการพัฒนาบุคคลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในการที่จะพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพนั้นจะต้องเริ่มต้นจากเยาวชน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกแล้วว่า เยาวชนคือ ทรัพยากรอันมีค่ามหาศาล (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2529 : 1)

จุดประสงค์ที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพนั้น คือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะ และพฤติกรรมของเขายาวไปในทิศทางต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของเยาวชนส่วนใหญ่จะช่วยสนับสนุน และไม่ขัดขวางการพัฒนาประเทศทางด้านต่าง ๆ ฉะนั้นการพัฒนาบุคคลหรือเยาวชนจึงควรมีขั้นตอนที่สำคัญสามประการ คือ เริ่มด้วยการจำกัดจำนวนการเกิดของประชากรในประเทศนั้น แล้วปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีแก่ประชากร และสร้างนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศให้แก่เยาวชนด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 2)

การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ประชาชน และการสร้างนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศนั้น การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ที่จะพัฒนาคุณภาพของเยาวชน เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ที่มุ่งเน้นให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมพื้นฐานที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 9) แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้น การศึกษาก็ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทาง

ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหามากมายแก่เยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีจิตใจอ่อนไหว ต่อการยั่วยุทางด้านการบริโภค อุบะโรคตลอดเวลาทำให้เยาวชนบางครั้งหลงไปตามวัตถุนิยม มีความอยากได้ในสิ่งที่คนต้องการ ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดก็ตาม ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่เรียกว่า "การขโมย" (Stealing) (วัลลภ ปิยะมโนธรรม. 2536 : 5) นอกจากนี้การลักขโมยอาจเกิดมาจากความผิดปกติทางจิต อีกประการหนึ่งที่ผู้ขโมยทำโดยไม่สามารถยับยั้งใจตนเองได้ โดยมีได้เกิดจากความขาดแคลนแต่อย่างใด (พหล วงศาโรจน์. 2536 : 5)

➡ ปัจจุบันปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมลักขโมย เป็นปัญหาใหญ่ที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ จากสถิติในปี พ.ศ. 2530 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางได้รับตัวเด็ก และเยาวชน จำนวน 2,108 คน ความผิดซึ่งเด็กและเยาวชนกระทำเรียงตามลำดับ ดังนี้ ¹⁷ ลักทรัพย์ ยาเสพติด ช่องโจร ทำร้ายร่างกาย วิ่งราวทรัพย์ ข่มขืนและอนาจาร อาวุธปืน ปล้นทรัพย์ และการพนัน จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความผิดที่เกิดจากพฤติกรรมลักขโมย เป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสังคมที่ควรหาสาเหตุและการแก้ไขต่อไป (ประธาน วัฒนาวาณิช. 2533 : 13)

จากการสำรวจเบื้องต้นในโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนอยู่คือ โรงเรียนวัดสะแกงาม เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร นานเป็นเวลา 7 ปี โดยการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชาต่าง ๆ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมลักขโมยร้อยละ 5.31 ในบรรดานักเรียนในแต่ละชั้น พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 3 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 8 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 4 คน จะเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวนมากที่สุด โดยพฤติกรรมดังกล่าว ได้แก่ หยิบฉวยของผู้อื่น เช่น เพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง ตลอดจนทรัพย์สิน เงินทองของครูเป็นประจำ และเป็นเวลานานซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาให้กับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ครู และผู้ปกครองเป็นอันมาก ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมลักขโมยควรได้รับการช่วยเหลือแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยจะต้องมีการศึกษาถึงสาเหตุที่แท้จริงอย่างละเอียด และวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมลักขโมย

โดยใช้วิธีการศึกษารายกรณี (Case Study) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษา เพื่อหาข้อมูลของบุคคล จากแหล่งต่าง ๆ แล้วแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหา และการปรับตัวของบุคคลอย่างไร (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2527 : 3) นอกจากนี้การศึกษารายกรณี ยังเป็นการศึกษารายละเอียดของบุคคลในระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดของบุคคลที่ได้มา วิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ ในกรณีที่ปัญหานั้นจะได้พิจารณาหาทางแก้ไขส่วนในกรณีที่ใหม่เป็นปัญหา ก็จะใช้เป็นแนวทางป้องกัน และส่งเสริมหรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลต่อไป

➔ ผู้วิจัยมีความสนใจในวิธีการศึกษารายกรณี เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม ลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสะแกงาม สังกัดงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร และผลของการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะสามารถนำมาช่วยเหลือนักเรียนให้ ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม และจริยธรรม เป็น พลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและหาทางช่วยเหลือ เพื่อทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม ลักษณะลดลง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ และบุคคลผู้เกี่ยวข้องได้นำ วิธีการศึกษารายกรณีไปใช้ลดพฤติกรรมลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดสะแกงาม สังกัดงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ที่มี พฤติกรรมลักษณะ จำนวน 8 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสะแกงาม สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ที่มีพฤติกรรมลักขโมย จำนวน 3 คน โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

2.1 มีพฤติกรรมลักขโมยเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา โดยมีการลักขโมยจำนวน 5 - 8 ครั้ง สิ่งของที่ขโมยได้แก่ เงิน ของเล่น และอุปกรณ์การเรียน

2.2 เป็นนักเรียนชาย

2.3 สภาพเศรษฐกิจคล้ายคลึงกัน ได้แก่ ฐานะยากจน

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

3.1 การศึกษารายกรณี

3.2 พฤติกรรมลักขโมย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมยทั้ง 3 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับ

2. ปัจจุบันนี้นักเรียนทั้ง 3 คน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ศึกษาต่อ 2 คน คือ เด็กชาย ข. และเด็กชาย ค. และประกอบอาชีพอิสระ (ขายขนม) 1 คน คือ เด็กชาย ก.

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณี (Case Study) หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมย เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมลักขโมยและดำเนินการช่วยเหลือเป็นขั้นตอนต่อไป เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมยลดลงโดยใช้กระบวนการศึกษารายกรณี มี 7 ขั้นตอนดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมลักษณะ และผู้วิจัยคาดคะเนว่าพฤติกรรมลักษณะของนักเรียนเกิดมาจากสาเหตุใดบ้าง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เพื่อพิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบหรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดคะเนไว้หรือไม่

1.2 การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงโดยการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือแบบแผน เก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบวิธี

1.3 การวินิจฉัย หมายถึง การนำเอาผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความของข้อมูลที่ได้รวบรวมมาหลาย ๆ วิธีการ มาพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกันส่วนใหญ่นั้นแนวโน้มไปในทางใดมากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือพฤติกรรมไปแนวนั้น

1.4 การช่วยเหลือ หมายถึง การที่ผู้วิจัยหาแนวทางลดพฤติกรรมลักษณะของนักเรียน โดยให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่นักเรียน และให้ข้อเสนอแนะวิธีปฏิบัติกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน

1.5 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมลักษณะจะมีพฤติกรรมลักษณะลดลงหรือไม่ หลังจากที่ทำการศึกษาแล้ว

1.6 การติดตามผล หมายถึง การประเมินผลจากการศึกษานักเรียนรายกรณีว่าพฤติกรรมลักษณะของนักเรียนลดลงหรือไม่หลังจากทำการช่วยเหลือแล้ว ถ้ายังไม่ได้ผลจะมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

1.7 การสรุปและข้อเสนอแนะ หมายถึง การสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมลักษณะ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน ผู้เกี่ยวข้องแก่นักเรียน และบุคคลผู้สนใจ

2. พฤติกรรมลักษณะ หมายถึง การที่นักเรียนหยิบฉวยสิ่งของหรือเงินของเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาตมาเป็นของตน และพฤติกรรมนั้นได้กระทำเป็นประจำติดต่อกันเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ
ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

- 1.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
- 1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
- 1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
- 1.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี
- 1.1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักษณะ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักษณะ

- 2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมลักษณะ
- 2.1.2 สาเหตุของพฤติกรรมลักษณะ
- 2.1.3 ประเภทของพฤติกรรมลักษณะ
- 2.1.4 การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมลักษณะ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักษณะ

- 2.2.1 งานวิจัยในประเทศไทย
- 2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล อย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไป ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหา และการปรับตัวของบุคคลอย่างไร (พนม ลีมาอารีย์. 2530 : 17) ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 3) ได้กล่าวว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของหน่วยใดหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบัน มักเน้นศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคลนี้ จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในช่วงเวลาหนึ่ง แล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการที่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข แต่ถ้าในรายที่ไม่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบัน และในอนาคต

ประยัด ลักษณะงาม (2524 : 37) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน นับเป็นเทคนิคหนึ่งของการแนะแนวที่ใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่างรวมยอดข้อมูลทุกด้านของบุคคล ต่อจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดรวมกันไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหา เพื่อช่วยหามองเห็นบุคลิกภาพของบุคคล จนสามารถเข้าใจถึงธรรมชาติของบุคคล และหาสาเหตุของปัญหาชัดเจน แล้วจึงนำข้อมูลมาพิจารณาวางแผนให้ความช่วยเหลือแนะแนวให้บุคคลพยายามแก้ไขปัญหา และพัฒนาสภาพชีวิตของตนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุภาพรธรรม โศตรจรัส (2528 : 1) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี เป็นการศึกษาระยะหนึ่งสิ่งใดโดยละเอียด อาจเป็นการศึกษามุคละบุคคลหนึ่ง กลุ่มบุคคล กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ชุมชนใดชุมชนหนึ่ง หรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง การศึกษารายกรณี มิได้หมายความว่าเฉพาะการรวบรวมข้อมูล ประวัติของบุคคลที่ถูกทำการศึกษาเท่านั้น แต่ยังต้องรวมถึงการนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ และหาความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัย การให้ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการ และการติดตามผลตามลำดับ

จากแนวคิดข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลอย่างละเอียด โดยใช้เครื่องมือในการแนะนำแนวทางช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมเพื่อให้บุคคลที่ถูกศึกษานั้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีมีจุดมุ่งหมายหลายประการดังที่ สุภาพรธรรม โศตรจรัส (2528 : 2 - 3) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามี 4 ประการด้วยกัน คือ

1. ใช้ในการวิจัยเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญเติบโต และ พัฒนาการของมนุษย์
2. ใช้ในการศึกษาผู้ที่มีปัญหาพิเศษเพื่อการแก้ไขบำบัดรักษา
3. ใช้ในการศึกษามุคละบุคคลที่ไม่มีปัญหาพิเศษ เพื่อการส่งเสริม พัฒนาการของบุคคลอย่างเต็มที่
4. ใช้ในการฝึกอบรมครู เพื่อช่วยให้ครูมีความเข้าใจงานเด็กแต่ละบุคคล นำไปสู่การมีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์โดยทั่วไป ช่วยให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในปัญหาเกี่ยวกับอารมณ์ และแรงจูงใจของมนุษย์

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 8 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการ คือ

1. เพื่อใช้ในการแนะนำ และให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น จุดมุ่งหมายย่อย ๆ ดังนี้

1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัย และการรักษาในรายที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น การปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การลักขโมย การพูดปด

1.2 เพื่อทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ลึกซึ้ง ทุกแง่มุม อันเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษา

1.3 เพื่อทำให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงความจริง

1.4 เพื่อช่วยบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษามุคละเป็นรายกรณียิ่งขึ้น อันเป็นผลา้งานแนะแนวและให้คำปรึกษา มีบุคลากรที่จะช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

2. เพื่อใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้แก่

2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาสาเหตุในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

2.2 เพื่อติดตามผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษามุคละทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ศึกษาสนใจอาจเป็นความสามารถพิเศษ การมีบุคลิกภาพดี เพื่อนำไปใช้เป็นแบบฉบับที่ดีต่อไป

นอกจากนี้ สุภาพรธรรม โคตรจรัส (2528 : 2 - 3) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามี 4 ประการ คือ

1. ใช้ในการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์

2. ใช้ในการศึกษาผู้ที่มีปัญหาพิเศษ เพื่อการแก้ไขบำบัดรักษา

3. ใช้ในการศึกษามุคละปกติที่ไม่มีปัญหาพิเศษเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลอย่างเต็มที่

4. ใช้ในการฝึกอบรมครู เพื่อช่วยให้ครูมีความเข้าใจในเด็กแต่ละคน นำไปสู่การมีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์โดยทั่วไป ช่วยให้ผู้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในปัญหาเกี่ยวกับอารมณ์ และแรงจูงใจของมนุษย์ เป็นการอธิบายทฤษฎีโดยใช้ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน

1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้ และบุคคลที่เกี่ยวข้องดังที่ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 9 - 10) ได้แบ่งประโยชน์ของการศึกษารายกรณีออกเป็น 2 ทางดังนี้

1. ประโยชน์ทางตรง อันเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษานั้นก็คือ ทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น เข้าใจสาเหตุของปัญหาได้กว้างขวาง ขณะเดียวกันก็ทำให้เป็นครูที่รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2. ประโยชน์ทางอ้อม เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษาได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ และในขณะเดียวกัน ผู้รับการศึกษาก็จะเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองได้ดีที่สุด

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลหลายด้าน จึงรู้จัก และเข้าใจธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง เป็นการฝึกผู้ทำการศึกษายอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีขึ้น

2. ทำให้ผู้ทำการศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนผู้ทำการศึกษาได้แนวคิด และมองเห็นแนวทางที่จะให้ความช่วยเหลือแนะแนวแก่บุคคลได้ทันเวลา และเหตุการณ์

3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้ และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้นและเป็นคนมีเหตุผล รู้จักเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ รู้จักแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

4. ทำให้ผู้ถูกศึกษาเข้าใจตนเอง ยอมรับเงื่อนไขและข้อจำกัดบางอย่างในชีวิตและมีความเข้าใจเต็มที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างเข้มแข็ง และมีความหวัง

5. ทำให้ผู้ถูกศึกษามีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง หรือแก้ไขปัญหามีสภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคล จึงสามารถนำข้อเท็จจริงมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่บุคคลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. ผลของการศึกษารายกรณีสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัย และการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนากำรพิเศษ

นอกจากนั้น อาสี ตัดท์เจริญรัตน์ (2526 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีว่ามีประโยชน์ 2 ประการ คือ

1. ประโยชน์เบื้องต้นของการศึกษารายกรณี คือ ครู ผู้ปกครอง ครูแนะแนวได้รู้จักเข้าใจตัวนักเรียน และตัวนักเรียนเองก็มีโอกาสได้สำรวจตนเอง และเข้าใจตนเองมากขึ้น ศิษย์

2. ประโยชน์ต่อครู หรือครูแนะแนว ในการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาไปใช้ในต่าง ๆ เช่น

2.1 การจัดการเรียนการสอน

2.1.1 ครูสามารถเลือกวิธีสอน วิธีการสร้างแรงจูงใจ ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคนได้สะดวกและเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น

2.1.2 ครูสามารถมอบหมายงาน ให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีโอกาส และประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

2.1.3 ครูสามารถเลือกเรื่องสนทนา กับนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครู มีความคุ้นเคย ไว้วางใจ อบอุ่นใจ และมั่นใจ ในการพบปะหรือศึกษาเล่าเรียนกับครู

2.1.4 ครูสามารถจัดแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำกิจกรรม ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพของงาน ซึ่งส่งผลให้ทั้งนักเรียนและครูได้เห็นความสำเร็จ จากผลงานที่นักเรียนได้กระทำร่วมกัน

2.1.5 ครูสามารถควบคุมบรรยากาศในขณะสอน ให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และเอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น การเลือกผู้นำของชั้น เพื่อช่วยดูแลการ

ทำกิจกรรมภายในชั้นเรียน ครูเข้าใจ ให้ความเห็นใจ และใกล้ชิดกับนักเรียนบางคนที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น หรือการยอมรับมากเป็นพิเศษ

2.1.6 ครูมีโอกาสดูช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน โดยการอธิบายเพิ่มเติม เมื่อพบว่านักเรียนยังไม่เข้าใจ หรืออาจจัดชั้นพิเศษสำหรับนักเรียนคนอื่น ๆ หรือจัดสอนซ่อมเสริมพิเศษให้

2.1.7 โรงเรียนสามารถวางโครงการในการจัดแผนการเรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตามสภาพของโรงเรียนได้สะดวกขึ้น

2.2 การแนะแนว

2.2.1 ผู้แนะแนวสามารถวางโครงการในการจัดกิจกรรมทางการแนะแนวให้สอดคล้องกับปัญหาและความสนใจ หรือความต้องการของนักเรียนได้สะดวกขึ้น

2.2.2 นักเรียนมีโอกาสดูพิจารณา และตัดสินใจเลือกวิชาเรียน เลือกเรียนต่อตลอดจนเลือกอาชีพ ให้เหมาะสมกับตนเอง

2.2.3 นักเรียนมีโอกาสดูปรับปรุงลักษณะต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และวิธีการเรียนให้ดีขึ้น

2.2.4 ผู้แนะแนวสามารถช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น การปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ การใช้เวลาว่างไม่เป็น สุขภาพไม่ดี เกิดความเครียด ขาดแคลนทุนทรัพย์ ไม่ทราบเทคนิคการเรียนที่ดี ฯลฯ เป็นต้น

2.2.5 ผู้แนะแนวใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยปัญหาของนักเรียน เพื่อช่วยในการให้คำปรึกษา

2.2.6 ครูและผู้ปกครอง สามารถร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในรูปการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขลักษณะบางประการให้ตัวนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

1.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างเป็นระบบและละเอียด ทุกด้านอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยใช้เทคนิคการแนะแนวหลาย ๆ อย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลของบุคคล โดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ควรแก่การเชื่อถือได้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2527 : 23)

สุภาพรณ โคตรจรัส (2528 : 4) ได้เสนอขั้นตอนในการศึกษารายกรณีเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 2. การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลอย่างมีระบบ
 3. การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจ หรือ
- การวินิจฉัยปัญหา
4. การวินิจฉัย รวมถึงการประเมินผล แปลความหมายของข้อมูล
- และการตั้งสมมติฐาน
5. การเสนอแนะเพื่อดำเนินการ และการดำเนินการ
 6. การประเมินผลงาน เพื่อการติดตามผลการดำเนินการ

วัชร ทรัพย์มี (2531 : 36) ได้เสนอการศึกษารายกรณีไว้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การเลือกบุคคลสำหรับศึกษาเป็นรายกรณี
2. การรวบรวมข้อมูล
3. การตีความหมายข้อมูลและการวินิจฉัยปัญหา
4. การแก้ปัญหา ป้องกันปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการ
5. การติดตามผล

นอกจากนั้น อนนต์ อนันตรังสี (2517 : 68) ได้กล่าวถึงกระบวนการศึกษารายกรณีว่า มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมรายละเอียด ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 สมมติฐานของปัญหา
 - 1.2 การตรวจสอบ

- 1.3 ประวัติสุขภาพร่างกาย
- 1.4 ประวัติเกี่ยวกับทางโรงเรียน
- 1.5 ประวัติเกี่ยวกับทางบ้าน
- 1.6 ประวัติทางสังคม
2. ขั้นวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis)
3. ขั้นแก้ปัญหา (Treatment)
4. ขั้นติดตามผล (Follow - up)

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 18 - 19) เสนอกระบวนการศึกษา

เป็นรายกรณีเป็น 9 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเลือกบุคคลเพื่อทำการศึกษา โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือและแนวเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ระเบียบสะสม

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล ผู้ทำการศึกษาจะจำแนกข้อมูลออกเป็นด้าน ๆ แล้วใช้ความรู้ทางจิตวิทยา และทางสถิติมาพิจารณาแปลความหมายข้อมูล เพื่อให้เข้าใจลักษณะของบุคคลแต่ละด้านยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละด้านมารวมเข้าด้วยกัน ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้าน เกิดเป็นภาพรวมทางบุคลิกภาพของบุคคล และมองเห็นสภาพชีวิต สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นชัดเจนขึ้น

ขั้นที่ 5 การวินิจฉัยปัญหา และการหาแนวทางแก้ปัญหาเป็นการนำเอาผลจากการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล มาพิจารณากำหนดปัญหา ว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร มีสาเหตุมาจากใคร จึงมีการตั้งสมมติฐานเป็นรายชื่อ แล้วพยายามตอบข้อสมมติฐานทีละข้อ โดยอาศัยความรู้ทางทฤษฎีจิตวิทยามาช่วยระบุปัญหา และเสนอแนวทางในการบำบัดรักษาต่อไป

ขั้นที่ 6 การพยากรณ์ปัญหา หรือการทำนายลักษณะพัฒนาการของบุคคลในอนาคต เป็นการใช้ความรู้ทางจิตวิทยา มาคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลใน ปัจจุบันทำให้เขามีชีวิตเป็นอย่างไรในอนาคต ปัจจุบัน และอนาคตมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

ชนิดใดขึ้นอีก การพยากรณ์ปัญหาจำเป็นจะต้องกระทำโดยคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล และอาศัยประสบการณ์ และความชำนาญการของผู้ทำการศึกษาด้วย

ขั้นที่ 7 การให้ความช่วยเหลือ หรือการให้คำปรึกษาแนะแนวเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เรากำลังศึกษา โดยผู้ทำการศึกษาทบทวนที่ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะแนว และผู้ที่เรากำลังศึกษาเป็นผู้รับคำปรึกษาแนะแนว ขั้นนี้บุคคลทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันวางแผนดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อช่วยให้ผู้ที่เรากำลังศึกษามีความเข้าใจในตนเอง และสภาพแวดล้อมของตนดีขึ้นกว่าเดิม จนเกิดการปรับตัวดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 8 การติดตามผล การให้ความช่วยเหลือ หลังจากให้ความช่วยเหลือผู้ที่เรากำลังศึกษาไปสักระยะหนึ่ง ผู้ทำการศึกษควรติดตามผลการให้ความช่วยเหลือว่า สภาพชีวิตของบุคคลนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด หรือมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีกหรือไม่

ขั้นที่ 9 การเขียนรายงานการศึกษารายกรณี ในการศึกษารายกรณีแต่ละครั้ง ผู้ทำการศึกษควรเขียนรายงานให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษา เลือกรูปแบบการเขียนรายงานให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ที่เราเลือกศึกษา เพื่อจะสามารถบรรยายลักษณะเด่นลักษณะบกพร่องและลักษณะรวมของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสรุปแนวความคิด ทฤษฎีหรือระเบียบวิธีที่ใช้เพื่อช่วยเหลือ เข้าใจได้ด้วย

ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์ (2530 : 16 – 17) ได้กล่าวว่า ในการศึกษารายกรณีจะต้องมีการชี้แจงให้ทราบว่า เพราะเหตุใดจึงเลือกเด็กคนใดคนหนึ่ง แล้วจึงเริ่มต้นทำการศึกษารายกรณีดังนี้คือ

1. รวบรวมข้อมูลหลาย ๆ ด้าน เกี่ยวกับตัวเด็ก ในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. นำข้อมูลที่รวบรวมมาไว้มาวิเคราะห์ โดยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กมาประชุมปรึกษาหารือกัน
3. วินิจฉัยปัญหา โดยนำผลของการวิเคราะห์มาทำการพิจารณาเพื่อวินิจฉัยว่าน่าจะมีอะไรเป็นเหตุของปัญหานั้น
4. สังเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม แล้วนำมาประกอบกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้เข้าใจปัญหาและสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น

5. แก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
ให้หมดไป

6. ติดตามผล เพื่อที่จะทราบผลของการศึกษารายกรณีว่า มีผลดี
หรือมีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาลงครั้งต่อไป

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าในกระบวนการศึกษารายกรณี
ของแต่ละท่าน มีแนวคิดที่ใกล้เคียงกันมาก ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การทำการศึกษากรณี
นั้น จำเป็นต้องทราบว่าเพราะเหตุใด จึงเลือกศึกษาผู้ถูกศึกษารายนั้น ฉะนั้นจึงต้องมีการ
กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้ชัดเจน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้รูปแบบของกระบวนการ
ศึกษารายกรณีของ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 22 - 23) ซึ่งแบ่งกระบวนการศึกษา
รายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ขั้นที่ 5 การทำนาย

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

ขั้นที่ 7 การสรุป และข้อเสนอแนะ

กระบวนการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ขั้นตอนดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือ
กำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหา หรือมีข้อปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความ
สามารถพิเศษ หรืออื่น ๆ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 23)

การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ทำการศึกษากรณีได้
คาดคะเนว่าพฤติกรรมของผู้รับการศึกษา ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งใดบ้าง
โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ที่ผ่านมาในการคาดคะเน เพื่อจะได้พิสูจน์ต่อไปโดยการทดสอบ

หรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 24)

ในการตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลาย ๆ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่า ข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นการที่เราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมา นั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว และในทางตรงกันข้าม พฤติกรรมที่แตกต่างกันก็อาจเกิดมาจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหา และตั้งสมมติฐานแล้ว โดยการนำเครื่องมือการแนะแนว เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เราศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การทดสอบทางจิตวิทยา แผนสังคมมิติ ผลการทดสอบทางจิตวิทยา เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่ออธิบายเหตุผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจกระทำโดยวิธีประชุมปรึกษา ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษามาร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีควรจะต้องใช้หลาย ๆ เทคนิค และแต่ละเทคนิคควรจะใช้ หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียด และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เทคนิคต่าง ๆ ที่นิยมใช้ มี 9 เทคนิค ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2527 : 29)

1. การสังเกต (Observation)
2. การบันทึกการสังเกต (Observational Record)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)
5. อัตชีวประวัติ และบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)
6. สังคมมิติ (Sociometry)

7. แบบสอบถาม (Questionnaire)
8. แบบทดสอบ (Testing)
9. ระเบียนสะสม (Cumulative Record)

เทคนิคต่าง ๆ ทั้ง 9 เทคนิค มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการ หรือเทคนิคอย่างหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ถูกศึกษาในการศึกษารายกรณี เป็นวิธีการที่ใช้กันมากวิธีหนึ่ง บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ไม่ต้องลงทุนมาก สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรม ในแต่ละสถานการณ์ได้ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 116) กล่าวว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสาทสัมผัสทางตาและหูเป็นสำคัญ การสังเกตใช้ได้ดีสำหรับการศึกษาลักษณะ และพฤติกรรมของบุคคล รวมถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลได้ดีทั้งด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ และทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 44 - 45) กล่าวว่า การสังเกตเป็นกลวิธีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของบุคคลอย่างมีระบบ แบบแผน และมีจุดมุ่งหมาย ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในวัน เวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ แล้วบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ภายหลังนั้นจึงนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 30) กล่าวว่า การสังเกตคือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดหมาย โดยใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้ง 5 ส่วน (หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง) โดยเฉพาะตา หู ในการพิจารณาสิ่งนั้น

จากความหมายของการสังเกตข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า

การสังเกต หมายถึง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลอย่างมีระบบ มีจุดมุ่งหมาย โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสที่สำคัญ คือ ตา และหู

1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 32) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนว ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อให้ได้รับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
- 2) เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกต
- 3) เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการของปัญหา
- 4) เพื่อทำให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการ

มีปฏิกริยา โต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

1.3 ชนิดของการสังเกต

การแบ่งชนิดของการสังเกต อาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ 4 เกณฑ์

ดังต่อไปนี้

- 1) ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกต

เป็น 2 ชนิด คือ

1.1 การสังเกตทางตรง (Direct Observation)

เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้ไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกตด้วยตนเอง

1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect

Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตให้ผู้อื่นไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกต ผู้สังเกตจะทราบพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้จากคำบอกเล่าของบุคคลที่ไปสังเกตแทน

- 2) ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2

ชนิด คือ

2.1 การสังเกตโดยเข้าร่วม (Participant

Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

- 3) ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น

2 ชนิด คือ

3.1 การสังเกตแบบเป็นพิธีการ (Formal

Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากมีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

3.2 การสังเกตแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่ได้มีการนัดหมายกันล่วงหน้า

4) ใช้ลักษณะการบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด คือ

4.1 การสังเกตในระดับที่เห็นโดยตรง (Manifest Level) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ แล้วบันทึกเหตุการณ์ตามความเป็นจริงตามที่เกิดขึ้น เช่น มีผู้เข้าประชุม 10 คน มีคนคัดค้าน 7 คน เห็นด้วย 3 คน เป็นต้น

4.2 การสังเกตในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (Latent Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตต้องลงความเห็น หรือตีความจากสิ่งที่สังเกตออกมาด้วย เช่น บรรยายภาวการณ์ที่ประชุมตึงเครียดมาก เป็นต้น

1.4 หลักการสังเกต

✓ พนม ลีเมธี (2530 : 55 – 57) ได้สรุปหลักการสังเกตที่ดีไว้ ดังนี้

1) กำหนดสิ่งที่จะสังเกตให้ชัดเจนก่อนจะเริ่มการศึกษา
รายการนี้

2) การสังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตจะต้องสังเกต
พฤติกรรมควบคู่ไปกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม

3) ควรทำการสังเกตเด็กเพียงคนเดียว ในการสังเกต
ครั้งหนึ่ง ๆ เพื่อศึกษาพฤติกรรมได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

4) การสังเกตในขณะทำกิจกรรมปกติ เช่น ในห้องเรียน
ห้องประชุม สนามเล่น เป็นต้น เพื่อทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ดีที่สุด

5) ทำการสังเกตเป็นระยะเวลายาวนาน ผู้สังเกต
จำเป็นต้องใช้เวลาสังเกตเป็นระยะเวลาหลาย ๆ วัน เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีอารมณ์แตกต่างกันไป ในแต่ละวัน อาจเป็นระยะเวลา 3 เดือน หรือ 1 ภาคเรียน

6) ควรทำการสังเกตในสถานการณ์วิกฤต ซึ่งผิดแผก
ไปจากสถานการณ์ปกติไปบ้าง เพราะจะทำให้ทราบพฤติกรรมที่แท้จริงบางประการของเด็กได้

- 7) การสังเกตเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริง
ควรมีการสังเกตหลาย ๆ คน เป็นการช่วยป้องกันข้อบกพร่อง ซึ่งอาจเกิดความไม่เที่ยงธรรม
หรืออคติของผู้สังเกต และยังช่วยให้สามารถทำการสังเกตพฤติกรรมได้กว้างขวาง
- 8) ควรสังเกตพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่ง แต่เพียง
ด้านเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ
- 9) ผู้สังเกตต้องพยายามฝึกฝนตนเอง อย่าให้เกิด
ความลำเอียงพยายามทำให้เที่ยงตรงที่สุดขณะสังเกต อย่างนำเอารูปร่างหน้าตาหรือ
คุณลักษณะประจำตัวของเด็ก หรือสิ่งอื่น ๆ มามีอิทธิพลต่อการสังเกตได้
- 10) การสังเกตจะมีคุณค่าเมื่อมีการบันทึกการสังเกต
ไว้อย่างถูกต้องเพื่อเป็นหลักฐานนำไปคิดค้นหาสาเหตุแห่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และคิดหาทาง
ช่วยเหลือต่อไป
- 11) การสังเกตที่ดีจะต้องตรวจสอบผลที่ได้ด้วยเครื่องมือ
วัดที่แน่นอนอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อเป็นที่เชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น
- 12) ควรสังเกตในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น ขณะอยู่
ในห้องเรียนในโรงอาหาร ในชุมชน และในบ้าน นอกจากนี้ควรสังเกตขณะทำงาน ขณะเล่น
กับเพื่อน รุนราวคราวเดียวกัน เพื่อช่วยให้ผู้สังเกตได้มองเห็นพฤติกรรมที่แท้จริง และแบบแผน
พัฒนาการที่สำคัญของผู้ถูกสังเกต
- 13) ผู้สังเกตต้องระลึกไว้เสมอว่าการสังเกตเพียง
ครั้งเดียวไม่เป็นการเพียงพอที่จะเข้าใจเด็ก จำเป็นต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้ง แล้วนำข้อมูล
ต่าง ๆ มาประมวลกันเข้าจึงจะช่วยให้เข้าใจได้ถูกต้องแม่นยำ

1.5 ลักษณะพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 41 - 42) ได้เสนอ
แนะลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกตไว้ดังนี้

- 1) พฤติกรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูด
ความสนใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ เช่น เรียนเก่ง มีพฤติกรรมก้าวร้าว
เป็นต้น

2) พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องทางด้านร่างกาย หรือจิตใจ เช่น เดินเขย่งเท้า แยกอยู่คนเดียว

3) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซากหรือบ่อยครั้งเกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะเกิดจากปัญหาทางจิตใจ เช่น การล้างมือบ่อยครั้งจนเกินปกติ การกระพริบตาบ่อยครั้ง เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ของการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1) ให้นำรายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่น ๆ

2) ให้อธิบายจริงบางประการ ซึ่งสามารถได้มาด้วยวิธีอื่น ๆ

3) ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว

4) ช่วยให้ผู้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาและงบประมาณมาก

2. การบันทึกการสังเกต (Observation Record)

การบันทึกการสังเกตเป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักในการบันทึก ดังนี้

1) บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง

2) ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่าย และเข้าใจตรงกันกับผู้บันทึก

3) ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต แยกออกจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกต และในการบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้งไม่ควรสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้งเข้าด้วยกัน

4) ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลงหรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลาสั้น และมีผู้สังเกตหลายคน โดยแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

3. การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการสนทนาหรือคุยกันระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดหมาย นับว่าเป็นกลวิธีรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เราศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะในการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษามีโอกาสได้สังเกตพฤติกรรมของเด็ก ที่มีต่อคำถามต่าง ๆ ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษานำมาประกอบการพิจารณา ทำความเข้าใจพฤติกรรมของเด็กให้ดียิ่งขึ้น (พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. 2536 : 12) การสัมภาษณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล โดยประมวลคำตอบเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการจะศึกษาจากตัวบุคคลเอง จากอาจารย์ประจำชั้น จากบิดามารดาผู้ปกครอง เช่น ประมวลคำตอบในด้านความประพฤติ การเรียน การใช้เวลาว่าง สุขภาพ ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว และแผนการของชีวิตในอนาคต (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 62)

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลสองคน ขึ้นไป โดยมีจุดหมาย (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 93)

รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลหนึ่ง ซึ่งควรเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนาจึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารี ตันท์เจริญรัตน์. 2526 : 96)

1) ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์หมายถึง การสนทนาหรือพูดคุยระหว่างบุคคลสองคน โดยในการสนทนาจะต้องมีจุดหมายเฉพาะเรื่อง

2) ชนิดของสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้นั้นแบ่งการแนะแนวและจิตวิทยามี 2 ชนิด (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 94 – 96) ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับ

ผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

2. การสัมภาษณ์เพื่อคำปรึกษา (Counseling Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ สนทนาหรือซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจ และมองเห็นสภาพปัญหาของตนเองได้ชัดเจน จนสามารถพิจารณาแก้ไข หรือตัดสินใจปัญหาของเขาได้หลังจากการให้สัมภาษณ์ นอกจากนี้การสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

3) กระบวนการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1 ก่อนการสัมภาษณ์

3.2 ขณะสัมภาษณ์

3.3 การยุติการสัมภาษณ์

3.1 ก่อนการสัมภาษณ์กระบวนการขั้นนี้มีองค์ประกอบ 4 ประการ

1) การเตรียมบุคคล เป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ให้พร้อมทั้งสองฝ่าย จะต้องมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ และอาจต้องบอกจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2) การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนการสัมภาษณ์ และมีการจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์ด้วย แต่ถ้าเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริงก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่จะสัมภาษณ์

3) การเตรียมสถานที่ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวกสบาย ควรเป็นที่มิดชิด มีความเป็นเอกเทศ ปราศจากสิ่งรบกวน ซึ่งจะช่วยให้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

3.2 ขณะสัมภาษณ์

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 100) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ชนิดใด ต้องใช้เทคนิคทั่วไปในการสัมภาษณ์ 4 ประการ ดังนี้

1) การสังเกต (Observation) โดยใช้อวัยวะ

รับสัมผัสทั้ง 5

2) การฟัง (Listening) เป็นเทคนิคที่ดีที่สุด

ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา

3) การใช้คำถาม ผู้สัมภาษณ์อาจต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์

ในเรื่องที่ยังไม่กระจ่าง โดยใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วไม่เข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง

4) การพูด (Talking) การพูดที่ดีนั้นจะต้องแสดงการ

ยอมรับเจตคติ และความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสมในขณะเดียวกัน จะต้องพยายามพูด เพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามจุดหมายที่วางไว้

นอกจากนี้ยังมีเทคนิคเฉพาะที่ผู้สัมภาษณ์ ควรได้รับการฝึกฝนอย่างดี เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคนิคเฉพาะดังกล่าวมีดังนี้

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)
2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)
3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)
4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)
5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)
6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)
7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling)
8. การใช้ความเงียบ (Using Silence)

3.3 การยุติการสัมภาษณ์

การยุติการสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้สัมภาษณ์ควรยุติการสัมภาษณ์ที่หาผลทางบวก ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์จากไปด้วยความพึงพอใจ และอยากกลับมาให้สัมภาษณ์อีกครั้ง ดังนั้นการยุติการสัมภาษณ์ ควรพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด เพื่อเป็นผลดีต่อการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป จึงควรปฏิบัติดังนี้

3.1 การให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเข้าใจเป็นอย่างดี
 ดีว่า สิ่งที่เขาพูดไปแล้วจะเป็นผลดีต่อเขา และมันน่าจะได้รับการเก็บไว้เป็นความลับ

3.2 ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์
 ได้น้ำไปคิดก่อนยุติการสัมภาษณ์ จะเป็นประโยชน์มากเพื่อจะได้เป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องกัน
 ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

3.3 ผู้สัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สรุปสิ่งที่เขาคิด
 หรือรู้สึกในขณะที่สัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจต้องมีการแก้ไข
 เพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจผิดบางอย่าง โดยผู้สัมภาษณ์

3.4 ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูด และท่าทีที่นุ่มนวล
 มีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าต้องการสัมภาษณ์คราวต่อไปอีก

3.5 มีการนัดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์
 ครั้งต่อไป เมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องเริ่มบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงแบบฟอร์ม
 บันทึกการสัมภาษณ์ทันที ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลที่ผิดพลาด

3. การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นราย
 บุคคล และร่วมมือกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ข้อมูลที่ควรได้
 จากการเยี่ยมบ้าน ได้แก่ สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง
 ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ตลอดจนเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อครู โรงเรียน และผู้รับ
 การศึกษา เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วผู้ไปเยี่ยมบ้าน คือ ครูแนะแนว หรือครูประจำชั้น ซึ่งเป็นตัวแทน
 ของสถาบันการศึกษา ส่วนในสถาบันทางการแพทย์ ผู้มีหน้าที่เยี่ยมบ้าน คือ นักสังคมสงเคราะห์

3.1 วัตถุประสงค์ของการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อต้องการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้าน
2. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้าน

กับสถาบัน

3. เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการอื่น ๆ

3.2 ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

(กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 122)

1. ขึ้นเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน
2. ขณะเยี่ยมบ้าน
3. หลังการเยี่ยมบ้าน

1. ขึ้นเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
- 1.2 นัดหมายวัน เวลา ที่จะไปเยี่ยมบ้านกับ

ผู้ปกครอง

2. ขณะเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้าน และ

แสดงความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

- 2.2 ใช้การสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น

- 2.3 ระบุระยะแรกของการสนทนาควรหาทางสนับสุน

ให้ผู้รับการศึกษาร่วมสนทนาด้วยเพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

- 2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อ

สิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้รับการศึกษและสถาบันฯ ให้มากที่สุด

- 2.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษในด้านดีที่เป็นจริง

- 2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตอง

- 2.7 ใช้เวลาเยี่ยมบ้านประมาณ 30 - 60 นาที

หรือสังเกตจากกิริยาอาการของเจ้าของบ้าน

3. หลังการเยี่ยมบ้าน มีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

ทันทีเมื่อกลับจากการเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

5. อัตชีวประวัติ (Autobiography)

การเขียนอัตชีวประวัติ เป็นการให้บุคคลเขียนเล่าประวัติตนเอง ตามที่ตนเองมอง โดยมุ่งเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสำคัญ (อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์. 2526 : 78) นอกจากนี้ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 38) ยังกล่าวว่าอัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเอง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความหวังในอนาคต ส่วน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 78) กล่าวว่าอัตชีวประวัติ หมายถึง เรื่องราวของชีวิตของบุคคล ซึ่งเจ้าตัวเป็นผู้เขียนเอง และเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการแนะแนว โดยให้นักเรียนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ประสบการณ์ ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ฯลฯ พรจันทร์ เจริญโรดิสักดิ์ (2536 : 14) ได้เสนอว่า อัตชีวประวัติข้อมูลส่วนใหญ่ควรมีหัวข้อ ดังนี้

1. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้เขียน
2. ข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ที่มีต่อตนเองและผู้อื่น
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งความหวังในอนาคต

จากข้อความข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า อัตชีวประวัติ เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ซึ่งสามารถให้ผู้รับการศึกษได้เขียนบรรยายเรื่องราวของเขอย่างเสรี ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน จนถึงอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะของบุคคลนั้น

ข้อควรระวัง

1. วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเอง และ
- 2) เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจบุคคลที่เขียนอัตชีวประวัติ
- 3) เพื่อทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูล

สิ่งแวดล้อม

โดยวิธีอื่น ๆ

2. รูปแบบของอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติมี 2 รูปแบบ

1) แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Unstructured Autobiography)

2) แบบกำหนดโครงสร้างหัวข้อ (Structured Autobiography)

1) แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้จะเป็นโอกาสให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องราวของเขาเอง โดยการเขียนความเรียงอิสระ ซึ่งวิธีนี้นักจิตวิทยาเชื่อว่าเป็นวิธีที่บุคคลจะเปิดเผยเรื่องราวที่เป็นความจริง ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ การเขียนแบบนี้จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่ามากในการให้คำปรึกษา แต่ยากต่อการตีความหมาย เพราะมิได้เขียนตามรูปแบบใด ๆ

2) แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ให้เขียน ว่าต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องใด แต่ก็มีผู้พยายามคิดหัวข้อขึ้นมาเสนอแนะไว้มากมาย โดยแบ่งตามระดับของผู้เขียนแบบฟอร์ม มีหลายแบบฟอร์ม แต่ไม่ว่าจะเป็นแบบฟอร์มใด ต้องมีเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาในอดีต ตั้งแต่จากอดีต จนถึงปัจจุบัน และกล่าวถึงความมุ่งหวังในอนาคตด้วย

บันทึกประจำวัน (Diary Report)

การเขียนบันทึกประจำวันหรือบันทึกส่วนตัว คือ การที่บุคคลเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรม และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้ประสบในแต่ละวัน ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของตน เกี่ยวกับกิจกรรมและเหตุการณ์เหล่านั้น (พนม ลีมาอารีย์. 2530 : 120) ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์มหรือไม่ก็ได้ แต่จะมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 1

สัปดาห์ จะทำให้ทราบลักษณะนิสัยของผู้บันทึกได้

6. สังคมมิติ (Sociometry)

สังคมมิติ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ครูหรือผู้แนะแนวใช้ศึกษานักเรียนของตนเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน ว่ามีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างไร เป็นการศึกษาบรรยากาศทางสังคมและอารมณ์ภายในห้องเรียน โดยเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียน ในด้านความพึงพอใจ รังเกียจ และเฉย ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนแสดงต่อนักเรียนคนอื่น ๆ

6.1 จุดมุ่งหมายของการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เพื่อทราบว่านักเรียนภายในห้องเรียนเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างไร แยกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กี่กลุ่ม
2. เพื่อทราบว่าในกลุ่มย่อย ๆ แต่ละกลุ่มมีใครบ้าง และมีลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไร
3. เพื่อทราบว่านักเรียนคนใดที่เพื่อนชอบ และนิยม ยกย่องมากที่สุด และเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
4. เพื่อทราบว่านักเรียนคนใดที่ไม่สามารถเข้าสังคม หรือถูกทอดทิ้ง
5. เพื่อทราบว่านักเรียนคนใดที่เพื่อนไม่ชอบ

6.2 หลักการทำสังคมมิติ

การทำสังคมมิติมีหลักการดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มควรจะรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี
2. ก่อนทำสังคมมิติผู้ทำควรมีความสัมพันธ์อันดีและคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มพอสมควร
3. แจ้งจำนวนและรายชื่อสมาชิกให้ทุกคนในกลุ่มทราบ
4. การทำสังคมมิติแต่ละครั้งควรสมมติสถานการณ์เพียงสถานการณ์เดียว
5. ไม่ควรบอกล่วงหน้า เพราะจะทำให้ข้อมูลไม่เป็นธรรมชาติ

6. การทำสังคมนิตินแต่ละสถานการณ์ควรให้สมาชิกเลือกมากกว่าหนึ่งอันดับ แต่ไม่ควรเกินสามอันดับ

7. การแปลความหมายของสังคมนิตินแต่ละสถานการณ์จะแตกต่างกัน

8. ควรใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น กลวิธีวิเคราะห์ ฯลฯ

6.3 คำศัพท์ที่ใช้ในการทำสังคมนิติน

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 188 - 189) ได้อธิบายคำศัพท์ที่นิยมาใช้ในการทำสังคมนิตินดังนี้

1. Sociometric Question หรือ Sociometric Criterion คือ คำถามหรือสถานการณ์ที่ผู้ทำสังคมนิตินกำหนดขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลบางคนในกลุ่ม

2. Sociogram คือ แผนผังสังคมนิติน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมนิตินระหว่างบุคคลในกลุ่ม

3. Sociometric Clique หรือ Subgroup คือ กลุ่มย่อย ๆ ในกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจมีหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุดอาจมีสมาชิกเพียง 2 คนก็ได้

4. Mutual Choice คือ การที่บุคคล 2 คนต่างเลือกซึ่งกันและกัน อาจเป็นอันเดียวกัน หรือคนละอันดับก็ได้

5. Star หรือ Leader คือ บุคคลที่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มมากที่สุด

6. Rejectee คือ บุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย เพราะเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในกลุ่ม แต่บุคคลนั้นยังเลือกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

7. Isolate คือ บุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่ม อยู่โดดเดี่ยว โดยไม่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม และบุคคลนั้นก็ไม่เลือกสมาชิกในกลุ่มด้วย

8. Neclectee คือ บุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย และบุคคลนั้น มักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

9. Sociometric Cleavage คือ การขาดการเลือกซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคลสองคน หรือมากกว่าสองคนขึ้นไปของกลุ่มย่อย ๆ

10. Sociometric Structure คือ โครงสร้างทางสังคมที่แสดงแบบแผนของการเลือก ระหว่างสมาชิกของกลุ่ม โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกัน

11. Sociometric Test คือ วิธีการทดสอบเพื่อวัดโครงสร้างทางสังคม

12. Sociometric Score คือ จำนวนครั้ง หรือ คะแนนที่แต่ละบุคคลได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม

13. Sociometric Status คือ สถานภาพของบุคคลในกลุ่ม เช่น Star, Rejected, Isolate, Neglectee เป็นต้น

6.3 ลำดับขั้นของการทำสังคมมิติ การทำสังคมมิติมี 4 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ์
- ขั้นที่ 2 การทำตารางผลการเลือก
- ขั้นที่ 3 การสร้างแผนสังคมมิติ
- ขั้นที่ 4 การตีความหมายจากแผนสังคมมิติ

นอกจากนี้ ยังมีวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันมาก ควบคู่ไปกับสังคมมิติในปัจจุบัน คือ กลวิธี "ใครเอ่ย"

กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess who or Who's who technique) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ครูผู้แนะแนว และผู้ให้คำปรึกษาได้ทราบถึงเจตคติ (Attitude) ส่วนตัว ระหว่างสมาชิกในห้องเรียน คือ กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess who technique) อันเป็นกลวิธีหนึ่งสำหรับการหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยการถามจากเพื่อนนักเรียนเอง เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ประโยชน์มาก ในบางครั้งความเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อกัน อาจจะไม่เหมือนกัน เช่น นักเรียนที่ครูเห็นว่าเป็นเด็กดีในสายตาครูนั้น อาจเป็นบุคคลที่เพื่อนฝูงไม่ค่อยชอบเท่าใดนัก เป็นต้น

กลวิธี "ใครเอ่ย" ดำเนินการโดยครูเป็นผู้เขียนลำดับของคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของเด็ก และเด็กแต่ละคนจะได้รับการขอร้องให้เขียนชื่อบุคคลในห้องเรียนที่เขาคิดว่ามีลักษณะที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกับคำถามเหล่านั้น โดยวิธีการนี้เท่ากับเป็นการเปรียบเทียบทางที่บุคคลหนึ่งมองเห็นตัวเขาเอง และจากการที่บุคคลอื่นได้มองดูและรับรู้เกี่ยวกับตัวเขา

การดำเนินเกี่ยวกับกลวิธี "ใครเอ่ย" นี้ ครูจะต้องแน่ใจเสียก่อนว่าเด็กทุกคนในชั้นเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้ว เด็กจึงจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง นอกจากนี้ครูต้องทำให้เด็กไว้วางใจได้ว่า การตอบคำถามของเขาจะได้รับการปกปิดไว้เป็นความลับอย่างยิ่ง

การวิเคราะห์ผลของกลวิธีนี้ จะควบคู่ขนานไปกับข้อทดสอบสังคมมิติแหล่งต่าง ๆ ของการเลือกควรได้รับการพิจารณาวิเคราะห์ และความพยายามควรถูกระงับขึ้นเพื่อค้นคว้าหาความหมายที่อยู่เบื้องหลังของการเลือกเหล่านั้น

7. แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้น เพื่อประสงค์ให้ผู้ถูกถามได้ตอบตามหลักจริง โดยกรอกข้อความลงไป อาจเป็นข้อความสั้น ๆ หรือยาวก็ได้ ช่วยให้ผู้ถามได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ เจตคติความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคล รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวส่วนตัว สภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสนใจ การใช้เวลาว่าง สุขภาพ นิสัยในการทำงาน ตลอดจนโครงการศึกษาและอาชีพในอนาคตของนักเรียน

7.1 ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการแนะนำนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามชนิดนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนที่ถูกถามได้กรอกข้อความลงไป เรื่องราวที่ถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลังและโครงการในอนาคต แบบสอบถามนี้มาใช้เพื่อยืนยันหรือตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนที่ได้รวบรวมมาก่อน

2. แบบสอบถามแบบการประเมิน จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้บอกถึงพฤติกรรมของตนที่มีต่อการเรียนการสอน กิจกรรม และบริการต่าง ๆ ของ โรงเรียน

3. แบบสอบถามแบบติดตามผล จะนำมาใช้เพื่อทราบ ความเป็นไปของนักเรียนเก่า และเพื่อประเมินค่าประสิทธิภาพของโครงการต่าง ๆ ใน โรงเรียนเพื่อโรงเรียนจะได้นำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางสำหรับเตรียมนักเรียนเพื่อชีวิต ภายนอกโรงเรียน

7.2 การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการแนะแนว ควรปฏิบัติดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าต้องการทราบเรื่องราว ของนักเรียนในด้านใดบ้าง
2. สร้างคำถามเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตรงตามจุดมุ่งหมาย ที่ตั้งไว้ และคำถามแต่ละข้อจะต้องมีความหมายเป็นนัยเดียว โดยการถามเพียงสิ่งเดียว
3. แยกคำถามออกเป็นหมวดหมู่ จัดหาที่มีความต่อเนื่อง ของเรื่อง และเรียงลำดับความสำคัญ
4. ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามควรจะได้มีความกระชับรัด ง่ายเข้าใจ เหมาะกับระดับชั้น และวัยของผู้ตอบ
5. แบบสอบถามทุกฉบับควรจะได้มีคำสั่งชี้แจงให้ชัดเจน เพื่อเป็นการขอความร่วมมือกับนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยการขอให้กรอกข้อความมาที่ ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง
6. ผู้ใช้แบบสอบถามจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถาม จะเก็บไว้เป็นความลับ และข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อ ประโยชน์ของนักเรียนเท่านั้น
7. คำถามที่ไม่จำเป็น ควรจะได้ตัดทิ้งให้หมด และ การหลีกเลี่ยงคำถามที่แนะนำตอบให้ เพราะนักเรียนส่วนมากชอบที่จะให้คำตอบที่ถูกแนะว่า เป็นคำตอบที่ "ถูกต้อง" เพราะจะทำให้ไม่เข้าใจนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังทำให้ข้อมูล ที่ได้ขาดความเชื่อถือได้ และไม่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

8. แบบสอบถามที่จัดทำเรียบร้อยแล้ว ควรจะได้นำไปให้นักเรียนทดสอบตอบดูก่อน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบ และแก้ไขให้เหมาะสม จึงค่อยนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ต้องการถามจริง ๆ

9. การกำหนดขอบข่ายความสั้นยาวของแบบสอบถามให้เหมาะสมเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ แบบสอบถามที่ดีควรมีลักษณะสั้น ๆ เทาที่จะทำได้ ถ้ามีสิ่งที่ต้องการทราบหลายเรื่อง ก็สร้างแบบสอบถามแยกเป็นตอน ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป

10. แบบสอบถามที่ต้องการให้แสดงความคิดเห็น หรือ เจตคติออกมา ไม่ควรให้นักเรียนเขียนชื่อ เพราะอาจทำให้ไม่กล้าตอบตามความเป็นจริงเกรงว่าจะมีผลสะท้อนในภายหลัง แต่แบบสอบถามที่ใช้เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน จำเป็นจะต้องให้นักเรียนบอกชื่อของตนในแบบสอบถามด้วย

7.3 ประโยชน์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามถ้าสร้างและใช้อย่างเหมาะสมแล้ว จะได้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามช่วยให้ได้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น
2. แบบสอบถามช่วยให้ทราบเรื่องราวของนักเรียนหลาย ๆ ด้าน พร้อม ๆ กัน และเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
3. แบบสอบถามช่วยให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิมที่ได้รวบรวมเอาไว้ก่อนแล้ว
4. แบบสอบถามช่วยให้ทราบถึงปัญหา และความต้องการของนักเรียน ทำให้ครูและผู้แนะแนวสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

7.4 การใช้แบบสอบถาม

เพื่อช่วยให้การใช้แบบสอบถามได้ผลอย่างเต็มที่ ครูหรือผู้แนะแนวควรปฏิบัติดังนี้

1. จะต้องพยายามกระตุ้น และจูงใจให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามด้วยความจริงใจ ไม่บกปิด ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวอย่างแท้จริง

2. ควรจะได้ให้ความมั่นใจกับนักเรียนว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องได้ทราบ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนักเรียนเสียก่อน

3. ควรอธิบายให้นักเรียนได้ทราบถึง วัตถุประสงค์ของการให้นักเรียนกรอกแบบสอบถาม ตลอดจนวิธีการตอบอย่างละเอียด เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง

8. แบบทดสอบ (Tests)

การใช้แบบทดสอบเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบ และเป็นวิธีการที่ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์แน่นอน ผลที่ได้จากแบบทดสอบนั้นมีความหมายชัดเจน ในการแนะแนวจะนำแบบทดสอบมาใช้ในกรณีที่ต้องการทราบข้อมูลเด่นชัด ซึ่งเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบเมื่อต้องการจะทราบถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หรือบุคลิกภาพ และปัญหาที่เด็กกำลังมีอยู่ เป็นต้น

8.1 ความหมายของแบบทดสอบ

การทดสอบหมายถึง การนำชุดของคำถามที่สร้างขึ้น ที่เรียกว่าแบบทดสอบนำไปเร้า หรือกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา และพฤติกรรมนั้นสามารถวัดได้หรือสังเกตได้ ดังนั้นในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลโดยวิธีการทดสอบนั้น สิ่งที่สำคัญมีได้ก็คือ "แบบทดสอบ" ซึ่งสร้างขึ้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลในแต่ละครั้ง

8.2 จุดมุ่งหมายของแบบทดสอบ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการนำวิธีทดสอบ มาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล มี 5 ประการ คือ

1. เพื่อพยายามรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จัก และเข้าใจนักเรียนของตนได้ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อครู และผู้แนะแนว จะได้นำผลจากการทดสอบไปใช้ในการวินิจฉัยนักเรียน

3. เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขีดความสามารถและความเข้าใจของบุตรหลานของตน
5. เพื่อทางโรงเรียนจะได้นำผลการทดสอบที่ได้ไปใช้ในการวางแผนตัวนักเรียน โดยเฉพาะในด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

8.3 ประโยชน์ของการใช้แบบทดสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

1. การทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนววินิจฉัยนักเรียนได้ถูกต้องแม่นยำ และเป็นที่เชื่อถือได้มากกว่าการไม่ใช้การทดสอบเสียเลย
2. การทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครู และผู้แนะแนว สามารถจัดแบ่งกลุ่ม นักเรียน หรือจัดวางตัวบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมีความหมายชัดเจนกว่าข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือที่ไม่ใช้การทดสอบ
4. การเก็บข้อมูลโดยการชักลวิธีทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้ข้อมูลในเวลาอันรวดเร็วและสะดวก

8.4 ประเภทของแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล

1. แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา (Intelligence tests)
2. แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude tests)
3. แบบทดสอบวัดความสนใจ (Interest tests)
4. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality tests)
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (Achievement tests)

ชนิดของแบบทดสอบวัดสติปัญญาที่ใช้แพร่หลายในสหรัฐ-

อเมริกา

ก. แบบทดสอบที่ใช้วัดเป็นรายบุคคล ได้แก่

1. Stanford - Binet Intelligence Scale
2. Columbia Mental Maturity Scale
3. Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC)
4. Wechsler Adult Intelligence Scale (WAIS)

ข. แบบทดสอบที่ใช้วัดเป็นกลุ่ม ได้แก่

1. Analysis of Learning Potential (ALPX)
2. Goodenough - Harris Drawing Test
3. California Test of Mental Maturity
4. Otis - Lennon Mental Ability Test (OLMAT)
5. Otis - Lennon School Ability Test (OLBAT)
6. Ohio State University Psychological Test
7. Cooperative School and College Ability Test)

ข้อควรคำนึงถึงในการใช้แบบทดสอบ

แบบทดสอบจะมีคุณค่าเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ใช้แบบทดสอบ

ผู้ใช้แบบทดสอบควรมีความรู้ ความเข้าใจวิธีการต่าง ๆ อย่างดีพอ เพื่อจะได้ผลดี ข้อมูลมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะในการใช้แบบทดสอบดังนี้

1. ผู้ใช้แบบทดสอบควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญ เชี่ยวชาญในแบบทดสอบนั้น ๆ เคยได้รับการเรียนรู้หรืออบรมมาดีพอ
2. ไม่ควรใช้แบบทดสอบมาเป็นเครื่องมือยืนยันความสามารถหรือเก่งกล้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ระลึกเสมอว่า ต้องการได้ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบไปเพื่อช่วยเหลือบุคคลมาใช้ในการพิสูจน์
3. ใช้แบบทดสอบเมื่อจำเป็น เป็นต้นว่า ไม่สามารถหาข้อมูลได้จากวิธีอื่น ๆ และไม่ใช้พร่ำเพรื่อ
4. ก่อนการใช้แบบทดสอบ ควรแน่ใจว่าบุคคลที่จะถูกทดสอบนั้นเหมาะสมกับแบบทดสอบนั้น ๆ
5. ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงานให้ผู้ถูกทดสอบทราบโดยละเอียด เพราะบางอย่างควรทราบแต่ส่วนรวมเท่านั้น หรือไม่จำเป็นต้องแจ้ง

9. ระเบียนสะสม (Cumulative Record)

จาเนียร์ ช่วงโชติ (2517 : 212) ได้ให้ความหมายของระเบียนสะสมไว้ดังนี้

ระเบียนสะสม คือ เอกสารอย่างหนึ่งที่เป็นที่รวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนอย่างมีแบบแผน เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว รายงานการเรียน รายงานการทดสอบ รายงานสุขภาพ ความถนัด ความสนใจ กิจกรรมพิเศษ โครงการศึกษา และอาชีพในอนาคต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการให้คำปรึกษา และรายงานอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนต้องการทราบเกี่ยวกับตัวนักเรียน

ระเบียนสะสมใช้สำหรับบันทึกและรวบรวมรายละเอียด ของความเป็นไปของนักเรียนติดต่อกันเป็นเวลานาน นับตั้งแต่นักเรียนเริ่มเข้าโรงเรียนจนออกจากโรงเรียนไปเพื่อการศึกษาต่อชั้นสูง หรือเพื่อการประกอบอาชีพ และจะเป็นด้วยประการใดก็ตาม ระเบียนสะสมควรจะได้ติดตามไปด้วย เพื่อสามารถใช้เป็นหลักฐานให้ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้อง กับนักเรียนได้ศึกษา รู้จักและเข้าใจได้ถูกต้อง

9.1 ชนิดของระเบียบสะสม

ระเบียบสะสมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถจำแนกประเภท

ได้ลักษณะ คือ

1. จำแนกตามลักษณะของการเก็บข้อมูล
2. จำแนกตามลักษณะของแบบฟอร์มของระเบียบ
3. จำแนกตามลักษณะแบบฟอร์มของระเบียบ

ประเภทของระเบียบสะสมจำแนกตามลักษณะของการ

เก็บข้อมูลได้ 2 ประเภท

1. แบบที่โรงเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง แบบนี้โรงเรียน

หรือครูเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยทางโรงเรียนอาจได้ข้อมูลจากตัวเด็กบอกเอง หรือจากบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือครูสังเกตเอง วิธีนี้อาจได้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การสังเกต การเขียนอัตชีวประวัติ การทำสังคมมิติ และอื่น ๆ

2. แบบที่นักเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง แบบนี้จัดทำขึ้น

เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักตัวเองดีขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ นักเรียนจะเป็นผู้กรอกเอง แต่เก็บรักษาไว้ในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นแบบมีคำถามแล้วเว้นช่องให้นักเรียนตอบ

ประเภทของระเบียบสะสมจำแนกตามลักษณะของแบบฟอร์ม

ของระเบียบ แบ่งได้ 3 แบบ คือ

1. แบบเป็นของหรือเป็นแฟ้ม ระเบียบสะสมแบบนี้จะแยก

ข้อมูลแต่ละด้านไว้ในระเบียบแต่ละแผ่น แล้วจึงนำมารวมใส่ไว้ในของหรือแฟ้ม เช่น เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ระเบียบเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นต้น

2. แบบแผ่นเดียวหรือแบบพับได้ จะมีข้อมูลต่าง ๆ บันทึก

ลงในระเบียบแผ่นเดียวกันทั้งหมด และพับเข้าห่กันเพื่อสะดวกในการเก็บ

3. แบบรวมหรือแบบเย็บเล่ม ระเบียบแบบนี้เป็นการ

นำแบบที่ 1 กับแบบที่ 2 มารวมกัน และจัดทำเป็นเล่ม เพื่อช่วยให้นักเรียนระเบียบสะสมไม่มีขนาดใหญ่จนเกินไป และสามารถจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและกว้างขวาง เนื่องจากมีจำนวนหน้าที่จะจดบันทึกมาก

9.2 รายละเอียดในระเบียบแบบแผน ประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ สกุล เพศ วันเดือนปีเกิด
เชื้อชาติ สัญชาติ สถานที่เกิด สถานที่อยู่ปัจจุบัน ศาสนา
2. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและชุมชนที่ได้ก่ออยู่ ประกอบด้วยชื่อเท็จจริงต่อไปนี้ ชื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครอง บิดามารดา
ยังมีชีวิตอยู่หรือถึงแก่กรรม สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพสิ่งแวดล้อมทางบ้าน
จำนวนพี่น้อง ชื่อ อายุ การศึกษา
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เช่น ประวัติการ
เจ็บป่วย และการประสบอุบัติเหตุร้ายแรง การเจริญเติบโตของร่างกายทางด้านความสูง น้ำหนัก
เปรียบเทียบกับอายุ บันทึกการตรวจสุขภาพ เกี่ยวกับตา หู คอ จมูก ปาก ตับ ปอด หัวใจ และ
อื่น ๆ ความบกพร่องของร่างกาย และการสร้างภูมิคุ้มกัน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เช่น คะแนน
ผลการเรียนตลอดปี และชื่อวิชาที่เรียน รายงานพิเศษเกี่ยวกับความล้มเหลวในการเรียน
เกียรติคุณที่ได้รับในการเรียน
5. ข้อมูลที่ได้รับจากการทดสอบและแบบทดสอบมาตรฐาน
ได้แก่ คะแนนทดสอบเกี่ยวกับความรู้ป้อนโดยทั่วไป คะแนนทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน
คะแนนทดสอบความถนัด ฯลฯ
6. ข้อมูลเกี่ยวกับเวลาเรียน เช่น จำนวนวันมาเรียน
และวันลาป่วยขาดในแต่ละปี
7. ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ซึ่งได้จากการ
ทบทวนตราส่วนประมาณค่า ซึ่งบอกให้ทราบถึงคุณลักษณะของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความ
รับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีระเบียบ ฯลฯ
8. ข้อมูลเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่น การทำงานในระหว่าง
ศึกษาโครงการเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ บันทึกของผู้ให้คำปรึกษา การเข้าร่วมกิจกรรม
เสริมหลักสูตร ฯลฯ

9.3 การรวบรวมและบันทึกข้อมูลลงในระเบียบแบบแผน จะต้อง
รวบรวมจากหลาย ๆ แหล่ง ดังนี้

1. จากตัวผู้เรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์ หรือผู้เรียนเขียนอัตชีวประวัติ เขียนบันทึกประจำวัน เขียนรายงานเกี่ยวกับตนเอง การให้ตอบแบบสอบถาม และจากการสังเกตของผู้สอน เป็นต้น
2. จากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เช่น จากการไปเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม หรือจากการเชิญมาประชุมร่วมกัน เป็นต้น
3. จากเพื่อน เช่น จากการให้ตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การใช้สังคมมิติ เป็นต้น
4. จากครู ซึ่งอาจจะเป็นครูประจำชั้น ครูพิเศษทั่ว ๆ ไป ที่รู้จักหรือเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยขอความร่วมมือในการสังเกต การทำระเบียบพฤติกรรม พฤติกรรมวรรณ และการทำงานการศึกษารายกรณี
5. จากครูแนะแนว ซึ่งจะได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษา การใช้แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น
6. จากคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือพฤติกรรมของผู้เรียน ที่ต้องการจะเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เช่น จากแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือแม้แต่ทันตแพทย์ และพยาบาล เป็นต้น

9.4 ประโยชน์ของระเบียบวินัย

1. ช่วยให้ได้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง ทั้งในด้านการเรียน ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ ซึ่งจะทำให้เด็กยอมรับ และคิดปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
2. เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ครู ผู้แนะแนว และผู้บริหารโรงเรียน รู้จักนักเรียนแต่ละคนได้อย่างรวดเร็วขึ้น ทำให้ครูยอมรับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก และร่วมมือกันในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน
3. ช่วยให้ผู้ปกครองหรือผู้ปกครองรู้จักและเข้าใจเด็กของตนยิ่งขึ้น สามารถให้การสนับสนุน หรือส่งเสริมให้เด็กเลือกเรียนหรือเลือกแนวทางการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม และช่วยผู้ปกครอง หรือผู้ปกครอง ยอมรับขีดจำกัดความสามารถของเด็กของตนอีกด้วย

4. เป็นการประเมินผลนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนทราบว่านักเรียนคนใดมีความสามารถพิเศษด้านใด ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมนักเรียนคนใดมีปัญหา ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และบริการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

5. เป็นการทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนโดยตลอด ตั้งแต่นักเรียนเข้ามาอยู่ในโรงเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียน และช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเขียนคำรับรองให้กับนักเรียนผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

การวินิจฉัยเป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ หรือตีความข้อมูลที่รวบรวมไว้จากหลาย ๆ วิธีการ มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณาเพื่อวินิจฉัยว่า อะไรน่าจะเป็นสาเหตุของปัญหา โดยนำเอาหลักเกณฑ์ทางทฤษฎีทางจิตวิทยามาพิจารณาตัดสิน กำหนดปัญหาแต่ละบางครั้งการวินิจฉัยปัญหา อาจเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อความช่วยเหลือเท่านั้น

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 34 - 35) กล่าวว่า กระบวนการวินิจฉัยปัญหาจะดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหา โดยยึดหลักการตอบคำถามว่า ปัญหาคืออะไร ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ระยะการเกิดปัญหานั้นเพียงใด มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นในขณะนั้น ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด มีใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากสถานที่นี้แล้วเกิดปัญหานั้นสถานที่อื่นอีกหรือไม่ ปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างไร

2. การค้นหาสาเหตุของปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้ว ให้หาข้อมูลที่ยาวอิงถึงอดีตและปัจจุบันมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อดูว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร ปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร หรือปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมประเภทใด ในการวินิจฉัยปัญหานั้นจะเขียนสรุปพฤติกรรม สาเหตุของปัญหา และเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย

ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม วิธีการเหล่านั้น มีดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยบุคคลผู้ประสบปัญหา และมีความต้องการต่าง ๆ ให้นำมาแก้ไขข้อปัญหาได้ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา รู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง และรับรู้โลกถูกต้องยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปสู่การเลือก และการตัดสินใจอย่างฉลาด และนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ (จาเนียร ช่วงโชติ. 2528 : 133)
2. การส่งต่อให้ผู้มีประสบการณ์ หรือส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น หน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะปัญหา จิตแพทย์ นักจิตวิทยา เป็นต้น ในรายที่ปัญหาซับซ้อนหรือรุนแรง

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ซึ่งการป้องกันอาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหาหรือเกิดปัญหาแล้ว แต่ป้องกันไม่ให้อาการนั้นกลับมาเกิดขึ้นอีก

การส่งเสริม เป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลมีการพัฒนาการ สามารถปรับตัว อยู่ในสังคมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกีฬา การพูด สนทนา การไปทัศนศึกษา เป็นต้น ใช้ได้กับบุคคลที่มีสุขภาพดีอยู่แล้ว ให้มีสุขภาพดียิ่งขึ้น และยังสามารถใช้กับบุคคลที่มีสุขภาพไม่ดี ให้คืนสู่สภาพปกติเร็วขึ้น

ขั้นที่ 5 การทำนายผล

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ผู้รับการศึกษาจะมีสภาพเป็นอย่างไรในอนาคต ดังที่ นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 36) ได้กล่าวว่า การทำนายผล จะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการ ดังนี้คือ

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะ เป็นของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมพัฒนาการไป ตามลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างต่อเนื่องกันไป

3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเอง ซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมา และตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตน

นอกจากนั้นควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดในชีวิตของผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่สามารถทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 370) ได้เสนอแนวคิดว่า หากผู้ทำการศึกษารายกรณีไม่มีความเชี่ยวชาญพอ กระบวนการในขณะนี้อาจไม่จำเป็นต้องมี เนื่องจากหากผลการทำนายผิดพลาด ก็อาจจะเกิดผลเสียทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายได้

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

ขั้นการติดตามผลนี้ เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องกระทำการในการศึกษารายกรณี เป็นการกระทำหลังจากการให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินการช่วยเหลือว่าได้ผลอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอีกหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้น ก็จะได้ช่วยเหลือได้ทันเวลาที่ นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการติดตามผล

การติดตามผลสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การนัดสัมภาษณ์กับผู้รับการศึกษา
2. การสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา
3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือครู

อาจารย์ในโรงเรียน

4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการสั่งจดหมาย หรือแบบสอบถาม
5. ให้ผู้อื่นไปเยี่ยมแทน โดยบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ไปเยี่ยมแทน

ระยะเวลาในการติดตามผล

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 371) ได้เสนอแนะหลักในการพิจารณา ระยะเวลาในการติดตามผลดังนี้

1. รายที่มีปัญหาซับซ้อนให้ติดตามผลในช่วงระยะเวลาที่สั้น
2. การติดตามผลระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น เช่น ติดตามทุก 2 สัปดาห์ เมื่อดีขึ้นในระยะที่สองจึงติดตามทุกเดือน เมื่อดีขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะที่สามก็ติดตามทุก 2 เดือน จนแน่ใจว่าอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติ จึงปล่อยช่วงเวลาที่ห่างออกไปโดยไม่ต้องกำหนดให้สม่ำเสมอ หรือตายตัวเป็นครั้งแรก ๆ

การติดตามผลมักติดตามในรายที่มีปัญหา และการติดตามผลไม่จำเป็นจะต้องทำในรายอื่นที่ทำการศึกษารายกรณีสิ้นสุดลงแล้ว แต่การติดตามผลจะทำได้ในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีทุกระยะ โดยเฉพาะในแต่ละครั้งที่พบผู้รับการศึกษา หรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริม เพื่อประเมินว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกต้องให้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดี แสดงว่าไม่ถูกต้อง จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขต่อไป และการติดตามผลทุกครั้ง ควรเขียนสรุปผลการติดตามข้อมูลที่ได้จากการติดตามผล จะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในโอกาสต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษา ผู้ประสบปัญหาคนต่อไปด้วย

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะ สามารถทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณี และหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปมักจะทำควบคู่กันไป เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่จะมาศึกษาบุคคลรายนี้ หรือผู้ที่สนใจต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 372) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะที่ดีควรให้ไว้หลาย ๆ ทาง อย่างน้อยควรเสนอไว้ 3 ทางดังนี้คือ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษารายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษารายกรณี

3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจ หรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะ
เช่นเดียวกันต่อไป

1.1.5 วิธีการใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมายและ เกิดประโยชน์ทั้งผู้ศึกษา
และผู้ถูกศึกษานั้น จะต้องใช้วิธีควบคู่กันไป 2 วิธีดังนี้

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History)
2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาประวัติรายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 597) ได้ให้ความหมายของ
การศึกษาวินิจฉัยประวัติรายกรณีไว้ว่า การศึกษาวินิจฉัยประวัติรายกรณีเป็นการจัดบันทึก หรือรายงานผลจาก
การใช้วิธีการศึกษาโดยหัวข้อของการจัดบันทึกการศึกษาวินิจฉัยประวัติรายกรณี มีลักษณะคล้ายคลึงหรือ
เช่นเดียวกันกับการศึกษารายกรณี เช่น กล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษา สาเหตุที่ศึกษาวิธีการ
รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การสรุปและข้อเสนอแนะ ตลอดจน
การติดตามผล ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวได้กล่าวไว้ในกระบวนการศึกษา รายกรณี

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการเก็บรวบรวมรายละเอียดก็คือ เพื่อ
ศึกษาทำความเข้าใจและเข้าใจเด็กแต่ละคน และเพื่อนำความรู้ความเข้าใจนั้นมาใช้เป็นพื้นฐาน
สำหรับการพิจารณาช่วยเหลือ หรือแนะแนวให้เด็กแต่ละคนสามารถแก้ปัญหา ปรับตัวให้ดีและ
เหมาะสมต่อไป โดยศึกษาภูมิหลังสิ่งแวดล้อม ความเกี่ยวข้องกับระหว่างบุคคล และสาเหตุอื่น ๆ
ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และการปรับตัวของผู้รับการศึกษา (จาเนียร ช่วงโชติ.
2518 : 195 – 196)

2. การประชุมปรึกษารายกรณี

2.1 ความหมายของการประชุมปรึกษารายกรณี

ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2525 : 216) กล่าวว่า
การประชุมปรึกษารายกรณีคือ การประชุมพิจารณาหาสาเหตุของพฤติกรรม โดยอาศัยประวัติ

สืบได้เป็นเกณฑ์ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย ครู พยาบาล ครูแนะแนว และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือนักเรียน

พนม ลีมาอารีย์ (ม.ป.ป. : 26) กล่าวว่าการประชุม ปรึกษาหารือ คือ การประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็น ลักษณะหนึ่งของการศึกษาที่จะต้องทำงานร่วมกันเป็นคณะ

จาเนียร ช่วงโชติ (2517 : 196) กล่าวว่า การประชุมปรึกษาหารือ คือ การเอาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ต้องการศึกษาหารือนั้น มาประชุมร่วมกัน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพิจารณาศึกษาหาข้อเท็จจริงของข้อมูลที่รวบรวม มาได้ การพิจารณาตีความหมายและสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตลอดจนพิจารณาหา ทางช่วยเหลือแนะแนว เด็กเป็นระยะ ๆ ไป

นอกจากนั้น กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 599) ให้ความหมายการประชุมปรึกษาหารือว่า คือ การประชุมกันของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดม ความคิดและร่วมแสดงความคิดเห็น โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม ที่ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือป้องกัน ส่งเสริมบุคคลที่รับการศึกษานั้น ๆ

จากความคิดเห็นดังกล่าว พอสรุปว่า การประชุมปรึกษา หารือ หมายถึง การประชุมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา เพื่อปรึกษาหารือ ร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และวินิจฉัยหาสาเหตุของ พฤติกรรม ตลอดจนหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคล

2.2 ประโยชน์ของการประชุมปรึกษาหารือ

การประชุมปรึกษาหารือ มีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นประโยชน์โดยตรงกับบุคคลที่ถูกศึกษาปรึกษาหารือ ซึ่งจะได้รับการช่วยเหลือให้มีการปรับตนเอง และแก้ไขปัญหของตนให้ดียิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะ ครูจะได้เห็นคุณประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
3. ช่วยให้นักครูได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริง และเป็นการลดความโน้มเอียง หรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่ได้มีการพิจารณาอย่าง แท้จริง เช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กชอบโกหก ลักษณะ เป็นต้น

2.3 รูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณี

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 600 – 603) ได้เสนอรูปแบบการประชุมปรึกษารายกรณี มี 3 รูปแบบดังนี้

2.3.1 การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ และผู้ใกล้ชิด ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูประจำชั้น บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3.2 การประชุมกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว
- 2) ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง
- 3) ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา
- 4) ผู้สนใจซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือไม่ผู้เชี่ยวชาญก็ได้ เช่น นิสิต นักศึกษา นักเรียน เป็นต้น

2.3.3 การประชุมกลุ่มเล็ก จะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญได้แก่ ครูแนะแนวและผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ โดยตรง เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง และผู้รับการศึกษา

จากรูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณีดังกล่าว

รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด และจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษารายกรณีทุกรูปแบบ จะต้องมีการบันทึกที่ประชุม ซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโส และจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลจากการศึกษา ตลอดจนชี้แจงเหตุผล หรือจุดมุ่งหมายของการประชุมให้ที่ประชุมทราบ ส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุมมักใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง โดยใช้เวลาช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนพร้อมหรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุม (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2529 : 603 – 604)

2.4 กระบวนการในการจัดการประชุมปฐมนิเทศ

กระบวนการในการจัดประชุมปฐมนิเทศมี 3 ขั้นตอน

ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
2. ขั้นดำเนินการประชุม
3. ขั้นยุติการประชุม

1. ขั้นเตรียมการ

ในขั้นเตรียมการ มีการปฏิบัติดังนี้

1.1 เตรียมบุคคล โดยการออกจดหมายเชิญประชุม

ไปยังประธานและสมาชิก โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และจุดมุ่งหมายในการประชุม

1.2 เตรียมสถานที่ เป็นการจองสถานที่ล่วงหน้า

ให้มีขนาดพอเหมาะกับสมาชิกรวมทั้งระบบแสงเสียง ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม

1.3 เตรียมข้อมูล อาจเตรียมเฉพาะผู้ศึกษาราย

กรณี สำหรับรายงานในที่ประชุม หรืออาจมีบันทึกย่อแจกแก่สมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งแล้วแต่กรณี

2. ขั้นดำเนินการประชุม

ในขั้นดำเนินการประชุมมีการปฏิบัติดังนี้

2.1 ประธานกล่าวเปิดประชุม และแนะนำผู้ทำ

การศึกษารายกรณี พร้อมทั้งอนุญาตให้ผู้ศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษากับสมาชิกในชุมชน

2.2 ผู้ทำการศึกษารายกรณีรายงานข้อมูลต่าง ๆ

ที่ศึกษาไปแล้วแก่ที่ประชุม

2.3 ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อมูล

หรือข้อสงสัย

2.4 สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

2.5 ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม โดยมีเลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม และให้ผู้ศึกษานาไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อผู้รับการศึกษา

3. ขั้นตอนการประชุม

การยุติการประชุม กระทำเมื่อประธานสรุปถึงข้อปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมแล้ว ประธานจะกล่าวขอบคุณสมาชิกและปิดการประชุม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษารายกรณีโดยมีวิธีการประชุมปรึกษา รายการณ์ควบคู่ด้วย เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ถูกศึกษารายกรณีได้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการศึกษารายกรณี

① ธรณี ธรรมาภรณ์พิลาส (2513 : 72 - 77) ได้ทำการศึกษาสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนห้าคน พร้อมทั้งวิธีให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือ ผลปรากฏว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กหนีโรงเรียนนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละราย สรุปว่า เด็กมีปัญหาทางด้านอารมณ์ ปัญหาการเรียนอ่อน ปัญหาเศรษฐกิจทางบ้าน และมีความวิตกกังวล

② สาวิกา กาญจนะ (2518 : 87 - 92) ได้ทำการศึกษาเด็กเป็นรายกรณีของนักเรียน 6 คน โดยการบันทึกด้วยหนังสือเพื่อให้เด็กมีการยอมรับตนเอง ลดความวิตกกังวล และมีความเอื้อเฟื้อ ซึ่งเป็นกลุ่มปัญหา 3 กลุ่ม แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มปัญหาละ 2 คน แล้วนำมาศึกษาเฉพาะคน เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดเห็น หลังจากการบันทึกด้วยหนังสือ โดยใช้การทดสอบด้วยแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า เด็กมีการยอมรับตัวเองมากขึ้น เด็กมีความวิตกกังวลน้อยลง และเด็กมีความเอื้อเฟื้อมากขึ้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 3 กลุ่มปัญหา

③ มณฑณี บุรณเขตต์ (2535 : 82 - 85) ได้ศึกษาลักษณะภูมิหลังและสภาวะทางจิตใจของหญิงที่ถูกข่มขืนอย่างละเอียดเกี่ยวกับประวัติชีวิต ระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ เจตคติ และสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาเป็นรายกรณี จำนวน 10 ราย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิง

หรือเด็กที่ถูกข่มขืน ได้รับความช่วยเหลือและติดต่อกับโครงการบ้านฉนวนรัก กลุ่มเพื่อนหญิง ผลการวิจัยพบว่าเหตุการณ์ข่มขืนที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อกรณีศึกษาหลายด้าน ทั้งทางร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม

อังสนา เปะนันท์ (2536 : 87 - 87) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เด็กนักเรียน มีพฤติกรรมสุดโต่งรุนแรงของนักเรียน 3 คน พร้อมทั้งดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ตลอดจนการป้องกันพฤติกรรมสุดโต่งรุนแรงในเด็กชั้นประถมศึกษา ผลการศึกษาปรากฏว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมสุดโต่งรุนแรง สรุปว่า เกิดจากสาเหตุจากลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพไม่เหมาะสม คือ บุคลิกภาพอ่อนแอต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ ก้าวร้าวต่อต้านสังคม นอกจากนี้ยังเกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาในครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม เช่น การเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดมากเกินไป หรือการเลี้ยงดูอย่างตามใจมากเกินไป

ประจิม เมืองแก้ว (2536 : 130) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 15 คน พร้อมทั้งวิธีให้คำปรึกษาเพื่อการช่วยเหลือ ผลปรากฏว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแตกต่างกันไป ได้แก่ บุคลิกภาพไม่เหมาะสม พื้นฐานทางการศึกษาต่ำมาตั้งแต่ต้นทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียน มีนิสัยทางการเรียนไม่ถูกต้อง ขาดแรงจูงใจ การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน นอกจากนี้ยังเกิดจากสาเหตุสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ เศรษฐกิจและสังคม อาชีพ การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนสาเหตุซึ่งเกิดจากการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง

รุ่งทิพย์ ยอดประดู่ (2537 : 104 - 105) ได้ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เด็กนักเรียน มีพฤติกรรมก่อวินาศกรรมในชั้นเรียน จำนวน 5 คน พร้อมทั้งวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อการช่วยเหลือ ผลปรากฏว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมก่อวินาศกรรมในชั้นเรียนเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ สภาพครอบครัวแตกแยกทำให้เด็กรู้สึกมีปมด้อยในจิตใจ ขาดความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และขาดการอบรมสั่งสอน ตลอดจนขาดกำลังใจในการพัฒนาตนเองให้ถึงศักยภาพสูงสุดของความสามารถ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักขมย

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักขมย

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมลักขมย

การลักขมย หมายถึง การเอาสิ่งของที่เขาไม่ให้ไปเป็นของตนเอง ด้วยอาการซ่อนเร้น หรือลอบทำในสิ่งที่ตนไม่มีสิทธิ์

ในทางจิตวิทยามีผู้กล่าวถึงพฤติกรรมลักขมย ไว้ดังนี้

โดยทั่วไปเด็กทุกคนอาจมีพฤติกรรมหยิบจับของคนอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตบ้าง เนื่องจากสิ่งของต่าง ๆ จะกระตุ้นความสนใจของเด็กเสมอ ทำให้เด็กหยิบฉวยมาเป็นของตนเอง พฤติกรรมการหยิบฉวยมาเป็นของตัวเองนี้จะไม่ถือว่าเป็นการขมย ถ้าเด็กไม่ระมัดระวังที่จะเข้าจากกฎเกณฑ์ว่าของสิ่งไหนเป็นของตนเอง ของสิ่งไหนเป็นของคนอื่น ความสามารถในการเข้าใจสิทธิในการเป็นเจ้าของนี้ จะพัฒนาในช่วง Period of Separation Individuation คือ ในช่วงเวลาที่เด็กสามารถแยกแยะระหว่างตัวเองกับบิดามารดา เพราะเมื่อเด็กพัฒนาจนเข้าใจว่านี่คือ "ตัวฉัน" ต่อไปเด็กก็จะพัฒนาไปสู่ความเคารพในทรัพย์สินของผู้อื่น พฤติกรรมการหยิบฉวยของผู้อื่นนี้จะเข้าข่ายผิดปกติ เมื่อกระทำสม่ำเสมอและติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะมีการเบี่ยงเบนของการพัฒนาของบุคลิกภาพของเด็กแล้ว (สุกมล วิภาวิพลกุล. 2536 : 38) ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพล สุอัมพันธ์ (2534 : 217) กล่าวว่า ปัญหาการลักขมยเป็นปัญหาความประพฤติที่เราเรียกในเด็ก ตั้งแต่ระยะก่อนวัยเรียนตอนปลายเป็นต้นไป เพราะเป็นระยะที่เริ่มรับรู้เกี่ยวกับสมบัติส่วนตัว และสิทธิส่วนตัวบ้างแล้ว ในวัยทารกถ้าหยิบของของคนอื่นมา เราไม่เรียกว่าเป็นการลักขมยเพราะยังไม่รู้จักคำว่าสมบัติส่วนตัว และวัยทารกนี้เข้าใจว่าทุกสิ่งรอบตัวเขารวมทั้งตัวเขาเองด้วยเป็นสมบัติของบิดามารดา เขาจะได้อะไรอยากได้อะไร บิดามารดาเท่านั้นเป็นผู้หยิบยื่นให้ และเมื่อโตขึ้นเคลื่อนไหวได้มากขึ้นหยิบของได้เอง ก็จะพบกับกฎเกณฑ์ว่าอะไรหยิบได้ อะไรหยิบไม่ได้ บางทีผู้ใหญ่นิยมเด็กจึงค่อย ๆ รู้จักคำว่า สมบัติส่วนตัว เมื่ออายุประมาณ 2 ปี เด็กมีความคุ้นเคยกับสิ่งของในบ้านทุกชนิดก็จะหยิบจับ เคลื่อนย้าย เล่นเอามาเก็บเป็นของตัวเองได้ตามใจชอบ ทั้ง ๆ ที่บิดามารดาพยายามกำหนดว่า อะไรเล่นได้ อะไรเล่นไม่ได้ แต่แนวความคิดเกี่ยวกับสมบัติส่วนตัวก็ยังไม่ชัดเจน ประกอบกับมีความต้องการ

ค้นคว้าสิ่งแวดลอมเด็กจึงมีพฤติกรรมเข้าไปเล่นไปจับซ้ำทั้ง ๆ ที่ถูกห้ามปรามไว้ ต่อมาบรรณทัศน์เกี่ยวกับความเป็นเจ้าของค่อย ๆ ชัดเจนขึ้น เข้าใจคำว่า "ของฉัน" "ของเธอ" มากขึ้น เด็กที่ได้รับการฝึกฝนก็จะรับรู้ความเป็นสมบัติส่วนตัวได้ ส่วนเด็กที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมาก็อาจมีแนวความคิดเรื่องสมบัติส่วนตัวไม่ชัดเจนไปจนโต

2.1.2 สาเหตุของพฤติกรรมลักขโมย

สาเหตุของพฤติกรรมลักขโมยมีสาเหตุดังนี้

วันเพ็ญ บุญประกอบ (2520 : 954) กล่าวว่าในวัยเด็กโรคการลักขโมยอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ ดังนี้

1. เด็กอยากได้เพราะเขาไม่มี เขาอาจขาดแคลนจริง ๆ เช่น พ่อแม่ยากจนหามาให้เขาไม่ได้ หรือเด็กเป็นคนตามใจตนเองจนเคย อยากได้อะไรก็ได้ อยู่เสมอ ฉะนั้นเขาจึงบังคับใจตนเองไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่พ่อแม่เขาก็สามารถจะหาให้ได้
2. ความอยากมีเพื่อน เด็กพวกนี้เป็นเด็กขาดความอบอุ่นและขาดที่พึ่งทางใจหรือมีไม่เพียงพอ เขาจึงมักจะหาสิ่งชดเชย เช่น เด็กที่ขาดความอบอุ่นทางบ้าน เขาอาจจะไปประจบประแจงเพื่อน ครู เพื่อนบ้าน และวิธีที่จะให้คนอื่นชอบตนก็คิดว่าต้องเอาของไปให้เขา เด็กจึงมักหยิบฉวยของทางบ้าน หรือเอาเงินทองไปซื้อของกำลัณเือง ๆ
3. เด็กที่ขาดความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ทางบ้าน เขามักจะรู้สึกเหงาหรือว่าเหว ทำให้ต้องหาสิ่งอื่นมาชดเชย เด็กอาจจะขโมยของที่ไม่มีราคา หรือมีราคามาเก็บไว้ หรือเป็นของที่เป็นสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง มาปลอบใจตนเอง หรือขโมยของกินมาสะสมไว้ เช่น เด็กหญิงวัยรุ่นคนหนึ่งถูกส่งมาอยู่โรงเรียนประจำปีแรก โดยไม่รับการเยี่ยมเยียนเลย เฉพาะครอบครัวอยู่ต่างจังหวัด เด็กรู้สึกเหงา ว้าเหว และอ้างว้าง โดยเฉพาะวันหยุดปลายสัปดาห์ เด็กมีอาการเศร้า เมื่อถูกถามหาพบแพทย์ เพราะเพื่อน ๆ จับได้ว่าขโมยขวดน้ำหอมของเพื่อน ๆ ไป แล้วตั้งเรียงไว้ในตู้ของตน ในรายนี้เมื่อได้แก้ไขสิ่งแวดลอม และเด็กเข้าใจถึงอารมณ์ของตนแล้วการขโมยก็ไม่ปรากฏอีก
4. เด็กที่ถูกเลี้ยงดูมาผิด เช่น ผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนให้ทำผิด โดยไปนิยมชมชอบกับลูก เวลาเด็กไปหยิบของผู้อื่นมาได้ อาจชมเชยว่าเด็กฉลาด มีวิธีการดี โดยเหตุนี้

เด็กก็จะกระทำผิดเรื่อยจนเป็นนิสัย หรือผู้ใหญ่ไม่กล่าวโทษ ตักเตือน บ่อยปลละเลยเด็กจนเป็นนิสัยแก้ยาก บางครั้งเด็กตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวอย่างไม่ดีมาทำให้เด็กกระทำตาม

5. ในครอบครัวที่ยากจนหรือสัมพันธ์ภาพยุ่งเหยิงไม่สงบสุข เด็กมักจะใช้ของปนเปกัน แย่งกัน หยิบใช้กันง่าย เด็กไม่ได้เรียนรู้สิทธิซึ่งกันและกัน ฉะนั้นเด็กหยิบของผู้อื่นไปใช้โดยไม่รู้สึกผิด

6. เด็กขมยด้วยอารมณ์ฉุนเฉียว ริษยา ต้องการแกล้งผู้อื่น เช่น เพื่อน หรือพี่น้อง อาจมาของมาซ่อน หรือทำลาย บางครั้งเด็กกระทำไปด้วยอารมณ์โกรธ หรืออยากแก้แค้น ผู้ใหญ่หรือเพื่อน การกระทำนี้ทำให้ผู้ถูกขมยเดือดร้อน โกรธ และผู้ใหญ่อาจจับได้

7. เด็กอาจขมยของร่วมกันหลาย ๆ คน เด็กพวกนี้มักถูกผู้ใหญ่หลอกล่อไปรวมกลุ่ม และใช้ให้ขมย ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่ง และเด็กมักจะปลื้มตัวออกมา

สุกมล วิภาวีพลกุล (2536 : 38 - 39) กล่าวถึง สาเหตุของการลักขมยไว้ ดังนี้

1. ขโมยเด็กเล็ก

1.1 ความอยากได้ของผู้อื่น ซึ่งมีสาเหตุมาจาก

1.1.1 พ่อแม่ไม่สอนให้เด็กเคารพในสิทธิของผู้อื่น

เพราะการตามใจและรักลูก เช่น เวลาไปบ้านเพื่อน ลูกไปเอาของเล่นลูกเพื่อน แม่ก็บอกว่าให้เอาไปได้ แม่ก็อนุญาตให้รับมาโดยไม่มีการปฏิเสธ ต่อมาเด็กก็อยากได้อะไรก็อาจหยิบเอาเองจากร้านขายของได้

1.1.2 สังคมเน้นวัตถุนิยมมากเกินไป ทำให้เด็กอยากมีของอย่างที่มีเพื่อนมี แต่พ่อแม่ยากจนไม่สามารถซื้อให้ได้

1.1.3 บางครั้งพ่อแม่เลี้ยงลูกให้รู้สึกขาดแคลนด้วยความไม่เข้าใจ ความต้องการของเด็กทั้ง ๆ ที่พ่อแม่สามารถให้ได้

1.2 สภาพแวดล้อมของครอบครัว

1.2.1 บางครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิ และผลประโยชน์ของการใช้สมบัติร่วมกัน เช่น เสื้อผ้าก็ใช้ร่วมกันหมด ของใช้ทุกอย่างไม่เป็นของใครเป็นของส่วนรวมทั้งสิ้น เด็กก็ขาดการเรียนรู้ที่จะเคารพในสิทธิของผู้อื่น

1.2.2 บางครั้งก็เกิดจากครอบครัวยากจนมาก พ่อแม่
เองยังขมขื่น เมื่อมีโรคาสเด็กก็ยอมทำตามผู้ใหญ่

1.3 ความบกพร่องของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก
เด็กบางคนรู้สึกที่พ่อแม่ไม่ยุติธรรม ลาเอียง แสดงความรักต่อพี่หรือน้องมากกว่าตน ด้วยความ
คับแค้นใจก็ขมขื่นเพื่อชดเชยกับความรู้สึกขาดแคลนความรักความสนใจ

2. ภัยเด็กโรค

โดยทั่วไปถือว่าการขมขื่นเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรกระทำในวัยนี้
แต่ถ้ามีพฤติกรรม อาจมีสาเหตุได้จาก

2.1 ความบกพร่องของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และลูก
อันเป็นผลสืบเนื่องจากวัยเด็กเล็ก

2.2 พฤติกรรมต่อความเครียดในครอบครัว

2.2.1 บางครอบครัวอาจมีการเอาใจใส่ดูแลมากเป็นพิเศษ จนทำให้ลูกอีกคนหนึ่งเกิดความรู้สึกว่าถูกทอดทิ้งไม่ได้^{รับ}ความสนใจ เด็กก็อาจมีพฤติกรรมมาได้

2.2.2 บางครอบครัวเกิดภาวะวิกฤติอื่น ๆ เช่น มีการ
เปลี่ยนแปลงบทบาทของพ่อแม่ พ่อแม่แยกครอบครัวจากปู่ย่า ทำให้พ่อแม่ต้องช่วยตัวเองทุกอย่าง
เด็กอาจมีพฤติกรรมขมขื่นเพื่อเรียกร้องความสนใจก็ได้

2.3 ปัจจัยเรื่องเพื่อน

2.3.1 เด็กบางคนถูกเพื่อนแกล้งมาก ๆ ล้อมาก ๆ
ก็อาจขมขื่นของเพื่อนเหล่านั้นไปทำลายให้เสียหายเป็นการตอบโต้

2.3.2 เด็กอาจขมขื่นของจากบ้านหรือตามร้านขายของ
เพื่อมาแฉเพื่อนโดยหวังให้เพื่อนชอบตน

3. ภัยรุ่น

3.1 ภัยนี้การขมขื่นเป็นการแสดงความแค้นกล้า อวดว่าตัวเอง
กล้าหาญ หรือเพื่อให้รู้สึกที่ตนเองแค้นกว่าคนอื่น แม้จะเป็นการแค้นทางลบก็ตาม หรือเป็นการ
พิสูจน์ว่าตัวเองไม่ใช่ "กะขาว" ในกลุ่มวัยรุ่นบางกลุ่ม

3.2 ปัจจัยอื่น ๆ

3.2.1 เกิดจากพยาธิสภาพทางจิต เช่น เด็กมีความขัดแย้งในจิตใจต้องการขโมยให้จับได้ถูกลงโทษเพราะเด็กรู้สึกผิด

3.2.2 บางคนขโมยเพราะรู้สึกที่ตนเองมีสิทธิ ที่จะกระทำเช่นนั้นจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น เด็กรู้สึกว่าคนอื่น ๆ รอบ ๆ ตัวเป็นคนไม่น่าเชื่อถือ หรือรู้สึกว่าตัวเองถูกใช้ประโยชน์จากคนอื่นเสมอ ฉะนั้นเด็กก็ย่อมอยากจะกระทำโต้ตอบจึงรู้สึกว่าตัวเองมีสิทธิที่จะขโมยได้

3.2.3 บางคนการขโมยเป็นผลมาจากอาการทางจิต เช่น โรคจิตเภท มีอาการหูแว่วให้ไปขโมย

เวอร์วีล (Verville. 1967 : 292) กล่าวว่า การขโมยเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ

ในวัยเด็กประณตั้นเกิดจาก

1. มีความจำเป็นหรือเกิดจากการขาดแคลน
2. ต้องการเรียกร้องความสนใจจากผู้ปกครอง หรือต้องการให้ผู้ปกครองทำสิ่งที่เขาต้องการ
3. เด็กมีความต้องการเพื่อน เด็กมักจะขโมยของให้เพื่อน เพื่อต้องการให้เพื่อนยอมรับ

เด็กประณตปลาย ลักษณะของการขโมยมักจะทำกันเป็นกลุ่ม และมักพบว่าเด็กอยู่ในครอบครัวที่ขาดจริยธรรม เขาจะลอกเลียนแบบในสิ่งที่ผู้ปกครองเขาทำ

2.1.3 ประเภทของการลักขโมย

การลักขโมยสามารถแบ่งประเภท ได้ดังนี้

อัมพล สุอัมพันธ์ (2534 : 216 - 217) ได้แบ่งประเภทของการลักขโมยตามลักษณะอาการทางคลินิกได้ 5 ลักษณะคือ

1. Intelligent Stealing VS Unintelligent Stealing

กลุ่ม Intelligent Stealing เป็นพวกที่มีความแยบยลในการขโมย เรามักจับไม่ค่อยได้ สิ่งของที่ขโมยเป็นของที่มีประโยชน์ เป็นของที่เด็กต้องการ ส่วน Unintelligent Stealing

เป็นพวกที่ขโมยตรง ๆ ไม่มีวิธีการที่แยบยล และของที่ขโมยมาก็เพียงสักแต่ว่าขโมยเท่านั้น เป็นของที่ไม่ได้มีประโยชน์ใช้สอยอะไร หรือบางทีตนเองก็ไม่ได้ต้องการสิ่งนั้น

2. Casual Stealing VS Habitual Stealing เป็นพวกที่ลักขโมย โดยบังเอิญหรือนาน ๆ ครั้ง เด็กอาจถูกชักชวนหรือล่อลวงให้ทำเป็นครั้งคราว ส่วนพวก Habitual Stealing เป็นพวกที่ทำเป็นประจำจนเป็นนิสัย

3. Selective Stealing VS Indiscriminative Stealing เป็นพวกที่ลักขโมยแต่สิ่งของประโยชน์สำหรับตัวเอง หรือของที่ชอบ และอยากได้มาก ส่วน Indiscriminative Stealing เป็นพวกที่ลักขโมยไม่เลือกชนิด

4. Solitary Stealing VS Group Stealing ในกรณีที่ลักขโมยเป็นกลุ่ม เราต้องสืบหาและค้นหาบทบาทของเด็กในกลุ่มเป็นอย่างดี ๆ เช่น เป็นหัวหน้า ผู้นำ หรือเป็นผู้ตาม ลักขโมยให้คนอื่นหรือให้ตนเองลงมือขโมยเอง หรือเป็นผู้ดูต้นทาง เป็นต้น

5. Larceny VS Burglary or Robbery พวก Larceny เป็นพวกที่ลักขโมยเฉพาะของที่สามารถขโมยได้ง่าย ส่วน Burglary หมายถึง พวกที่ลักขโมย โดยต้องงัดแงะ หรือเป็นเข้าไปในบ้าน สำหรับ Robbery เป็นพวกที่ใช้กำลังขู่บังคับเข้าปล้น มีลักษณะเป็นโจร

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่าสิ่งของที่เด็กลักขโมยมานั้น มีหลากหลายชนิดมากแต่ที่พบมากที่สุดคือ เงิน

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2536 : 5) แบ่งพฤติกรรมลักขโมยออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก คือ โรคเกิดจากสังคมชั่ว นั่นคือปัจจุบันในสังคมมีการชั่วร้ายทั้งทางด้านการบริโภคและอุปโภคตลอดเวลา ทำให้บุคคลธรรมดา บางครั้งสามารถหลงไปตามวัตถุนิยม คนปกติที่ไม่มีอาการทางจิตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 เมื่อมีโอกาสเปิดช่องให้จะลงมือขโมยทันที ประเภทที่สอง อาจมีความผิดปกติทางด้านจิตใจร่วมด้วย เรียกว่า Stealing และ Fetishism ผู้ป่วยที่เป็นโรคทั้งสองนี้ จะมีลักษณะการชอบขโมยของมาด้วยความท้าทาย อะไรที่ได้มาง่าย ๆ จะไม่สนใจ จะรู้สึกภูมิใจอย่างมาก ถ้าได้ขโมยมาสำเร็จทั้งที่สามารถหาเงินที่มีชื่อหามาได้

2.1.4 การป้องกันแก้ไขพฤติกรรมลักขโมย

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขสามารถทำได้หลาย ๆ วิธีดังนี้

สุกมล วิภาวีพลกุล (2536 : 39) ได้เสนอการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมลักขโมยไว้ดังนี้

1. พูดยุติให้เด็กเข้าใจว่า ของนี้ไม่ใช่ของเด็ก ให้เอาไปคืนเจ้าของ โดยทักทายทุกครั้งที่เกิดขึ้น บางครั้งก็ไม่กล้าเอาไปคืน ผู้ใหญ่ต้องช่วยพาไป สิ่งสำคัญคือ ไม่ดูด่า ตีเตียนเด็กรุนแรง แต่ต้องมีท่าทีจริงจังว่าไม่ยอมรับพฤติกรรมนี้ โดยชี้แจงให้เด็กเข้าใจในสิทธิการเป็นเจ้าของ
2. แก้ไขปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม เช่น การให้เงินเด็กให้พอเพียง การทำตัวอย่างของพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่รอบ ๆ ตัวเด็ก การแก้ไขสภาพแวดล้อมของครอบครัว ให้มีเวลาให้ความรักความสนใจเด็กตามสมควร แก้ไขความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกให้เหมาะสมขึ้น
3. ควรช่วยแนะนำและให้กำลังใจเด็ก ให้มีการปรับตัวที่ดีกว่า เช่น จะหาเพื่อนได้อย่างไร โดยไม่ต้องแฉกของเพื่อน เวลาเพื่อนทำให้โกรธหรือล้อเลียนควรทำอย่างไร ช่วยพาให้เด็กคิดหากิจกรรมที่ทำให้เด็กรู้สึกว่ามีคุณค่า มีประโยชน์ มีความภาคภูมิใจในตนเอง เช่น การเล่นกีฬา การชมเชย เมื่อเด็กช่วยเหลือพ่อแม่ และอื่น ๆ
4. ถ้าขโมยมีมานาน และเริ่มกลายเป็นความบกพร่องของความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก และคนอื่น ๆ การทำจิตบำบัดเป็นการรักษาที่จำเป็นที่จะช่วยให้เด็กสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น ๆ
5. รักษาโรคเฉพาะที่เป็นต้นเหตุ เช่น โรคจิตเภท ให้ยา Antipsychotic ร่วมด้วย นอกเหนือจากการช่วยเหลือแนะนำจากพ่อแม่และเด็ก ดังที่กล่าวมาแล้ว

วันเพ็ญ บุญประกอบ (2520 : 956) เสนอวิธีป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมลักขโมยไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่ต้องให้เด็กรู้ว่า การขโมยนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีใครยอมให้ทำไม่ว่าจะเนื่องมาจากสาเหตุใดก็ตาม เมื่อหน้าของคนอื่นมาโดยไม่ชอบธรรม ต้องนำไปคืน และขอโทษเจ้าของ เด็กจะเกิดความรู้สึกอายต่อการกระทำนั้น

2. ถ้าอยากได้ของ ให้เขามีโอกาส เช่น ทำสิ่งที่มีประโยชน์ จะได้มีค่าตอบแทน หรือให้มาบอกกล่าวผู้ใหญ่ ให้เด็กมีเพื่อนเล่น ผู้ใหญ่ควรให้ความเอาใจใส่ เขาให้มากขึ้น และให้ความรัก น้ำใจต่อเด็ก
3. สอนให้เด็กเข้าใจในสิทธิของบุคคล ของตนเองและของผู้อื่นให้ เข้าใจว่าการขโมยเป็นการผิดกฎหมาย และมีโทษอย่างไร ให้เขาได้มีโอกาสรู้จักแบ่งปันบ้าง
4. เด็กที่ทำไปด้วยอารมณ์โกรธ หรืออิจฉา จะต้องหาเหตุผลของ อารมณ์นั้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ของเด็กกับบุคคลรอบข้าง และแก้ไขปรับปรุงเสีย
5. ห้ามทดลองใจเด็ก เช่น วางของล่อ วิธีนี้จะไม่ช่วยให้เด็ก หายเลย แต่กลับเป็นการยั่วความอยากของเด็กให้กระทำผิดซ้ำอีก

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักขโมย

2.2.1 งานวิจัยภายในประเทศ

สำหรับการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมลักขโมยในประเทศ ได้มี ผู้ศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมลักขโมยไว้ดังนี้

สุรางค์ เลิศชาธาร และคนอื่น ๆ (2532 : 14 - 22) ได้ศึกษา ข้อมูลย้อนหลังจากประวัติผู้ป่วยที่มีปัญหาลักขโมย ระหว่างปี 2528 ถึง 2530 จำนวน 62 ราย เป็นชาย 40 ราย เป็นหญิง 22 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 17 - 18 ปี ร้อยละ 51.61 กำลังเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.55 กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยส่วนมากมาจากครอบครัวที่บิดามารดาแตกแยกกัน ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูส่วนมากมิใช่ บิดามารดาผู้ให้กำเนิด ปัจจัยที่ทำให้เขามีพฤติกรรมเป็นปัญหาทางด้านอารมณ์ และขาดการอบรม สอนที่เหมาะสม เด็กส่วนมากมีความภูมิใจในตนเองต่ำขาดความรู้สึกรับผิดชอบ การลักขโมย ส่วนมากกระทำเพื่อชดเชยทางใจที่ขาดหายไป สิ่งที่เขาอยากตอบสนองความรู้สึกได้ชั่วคราว จึงทำ ให้มีการขโมยอยู่เสมอ ปัญหาการขาดแคลนด้านวัตถุไม่ใช่ว่าเหตุที่แท้จริงในพฤติกรรมลักขโมย นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าพฤติกรรมลักขโมยมักเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่อไปนี้

1. การถูกทอดทิ้ง
2. การถูกเลี้ยงดูด้วยทัศนคติที่ไม่แน่นอน หรือมีความแตกต่างจาก

บุคคลอื่นอย่างมาก

ข้อมูลทีวีเคราะห์ยังพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุในพฤติกรรมนี้แยกเป็น

4 สาเหตุคือ

1. ปัญหาทางด้านอารมณ์ เป็นสาเหตุที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 43.55) พบว่าผู้ป่วยมีปัญหาทางอารมณ์เกิดขึ้นก่อนที่จะมีพฤติกรรมลักษณะ ปัญหาทางอารมณ์ส่วนมากที่พบเป็นอารมณ์เกรง ก้าวร้าว ว่างเหว รู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง รู้สึกขาดความรักความเข้าใจ
2. ขาดการฝึกอบรมด้านระเบียบวินัย พบเป็นสาเหตุรอง (ร้อยละ 30.64) ผู้ป่วยกลุ่มนี้ขาดความยับยั้งใจ เมื่อมีความต้องการสิ่งของสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น รวมทั้งไม่รู้สึกลึกซึ้งในการยับยั้งของผู้อื่น เนื่องจากขาดผู้อบรมสั่งสอน ขาดการฝึกระเบียบวินัยที่ถูกต้องตั้งแต่วัยเด็ก
3. ปัญหาเขาวนปัญญาต่ำ พบว่าร้อยละ 20.95 ผู้ป่วยกลุ่มนี้มีเขาวนปัญญาต่ำ ทำให้ไม่สามารถในการคิดแก้ปัญหา และการปรับตัวได้ มักมีปัญหาอารมณ์มาก่อน มีพฤติกรรมลักษณะ
4. ขาดแคลนปัจจัยด้านวัตถุ พบร้อยละ 4.8 ผู้ป่วยกลุ่มนี้ผู้ปกครองมีฐานะยากจนมีรายได้ไม่แน่นอน เด็กขาดแคลนปัจจัยด้านวัตถุ และเหตุจูงใจที่ทำให้ขโมย เนื่องจากต้องการสิ่งของที่ขาดแคลนเป็นหลัก

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สำหรับงานวิจัยในประเทศ ได้มีผู้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมลักษณะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

มอลเลอร์ (Moller. 1977 : 323 - 336) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมลักษณะ ซึ่งมีสาเหตุจากความเจ็บป่วยทางจิต จำนวนผู้ป่วย 8 ราย ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมลักษณะมีสาเหตุดังนี้

1. การลักษณะเป็นการชดเชยทางเพศ
2. การลักษณะเป็นการบรรเทาอาการทางอารมณ์ที่รุนแรง

3. การลักขโมยเป็นอาการทางจิตสำนึกที่ผิดปกติ

4. การลักขโมยเกิดจากแรงจูงใจทางจิตวิทยา

ปียชาร์ (Peisash. 1983 : 107 - 120) ทำการศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในด้านการทุจริต และการลักขโมย โดยศึกษานักเรียนเกรดที่ 1 จำนวน 144 คน โดยใช้แบบสอบถามเชิงจริยธรรมในด้านการทุจริต และการลักขโมย ผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการพัฒนาทางจริยธรรม ของโรคลเบอร์ก พบว่า อยู่ในระดับที่ 1 ร้อยละ 20 อยู่ในระดับที่ 2 เพียงเล็กน้อย อยู่ในระดับที่ 3 ร้อยละ 75

สวิซเซอร์ และคนอื่น ๆ (Switzer. 1977 : 267 - 272)

ศึกษาการลดพฤติกรรมลักขโมยของนักเรียนเกรดที่ 2 โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และการให้ข้อเสนอแนะในการลดการขโมยกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ มีสถานการณ์ดังนี้คือ กลุ่มที่ 1 ให้รางวัลเด็กถ้าเด็กไม่ลักขโมย กลุ่มที่ 2 ให้สิ่งของที่ขโมยมาคืน กลุ่มที่ 3 ลงโทษถ้าไม่นำสิ่งของที่ขโมยมาคืน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการลดการขโมย สำหรับการให้ข้อเสนอแนะมีผลมากในการลดพฤติกรรมลักขโมย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสะแกงาม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ที่มีพฤติกรรมลักขโมย จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสะแกงาม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ที่มีพฤติกรรมลักขโมย จำนวน 3 คน โดยมีวิธีการคัดเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูฝ่ายปกครองเพื่อขอรายชื่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมยในปีการศึกษา 2538 ซึ่งพบว่าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน
2. นํารายชื่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมลักขโมยในชั้นที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน เป็นประชากร
3. เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้
 - 3.1 มีพฤติกรรมลักขโมยเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา โดยมีการลักขโมยจำนวน 5 - 8 ครั้ง สิ่งของที่ขโมยได้แก่ เงิน ของเล่น และอุปกรณ์การเรียน
 - 3.2 เป็นนักเรียนชาย
 - 3.3 สภาพเศรษฐกิจคล้ายคลึงกันได้แก่ฐานะยากจน
4. สัมภาษณ์นักเรียนเพื่อสอบถามความสมัครใจและความพร้อมในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง ๓ คนได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน

วิธีการศึกษารายกรณี

มีวิธีการศึกษา 7 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน คือ พฤติกรรมลักษณะใด ซึ่งพบว่าเกิดจากสาเหตุ
2 ประการ คือ สาเหตุจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลของนักเรียน และรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อศึกษาสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 โดยใช้เทคนิค 9 เทคนิค ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 9 เทคนิคดังนี้

1) การสังเกตและการบันทึกการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัย พฤติกรรม โดยสังเกตและบันทึกด้วยระเบียบพฤติกรรมทั้งที่อยู่ในห้องและนอกห้องเรียนเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน และหลังจากการสังเกตแล้ว มีการบันทึกและตีความพฤติกรรมทุกครั้งที่เกิดขึ้น

2) การสัมภาษณ์ ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้แก่ ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์สอนวิชาต่าง ๆ ได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ จริยศึกษา อาจารย์ฝ่ายปกครอง เพื่อนสนิทและเพื่อนที่มีปัญหากับนักเรียน หลังจากยุติการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งแล้วมีการบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันที

3) การเยี่ยมบ้าน เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และพี่น้องคนอื่น ๆ โดยรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้านด้วยตัวเอง ตลอดจนร่วมมือกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือนักเรียนโดยปฏิบัติดังนี้

ก. กำหนดจุดมุ่งหมายในการไปเยี่ยมบ้าน

ข. นัดวันเวลาที่ไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง

ค. ไปเยี่ยมบ้าน พร้อมทั้งสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง รวมทั้ง

บุคคลภายในบ้านตามความเหมาะสม

ง. บันทึกการเยี่ยมบ้าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านอย่างน้อยคนละ 1 ครั้ง

โดยใช้เวลาในการเยี่ยมบ้าน 30 - 60 นาที

4) การเขียนอัตชีวประวัติ เพื่อช่วยให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงการยอมรับตนเองของนักเรียน จากการเขียนเรื่องราวของตนเอง ตั้งแต่จำความได้ในอดีต ปัจจุบัน และการคาดหวังในอนาคต ตามความเป็นจริงที่สุด เป็นการเขียนแบบกำหนดหัวข้อให้เขียน (Structured Autobiography) โดยใช้แบบฟอร์มในระดับประถมศึกษา (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

5) บันทึกประจำวัน เป็นการให้นักเรียนเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ให้เปิดเผยความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน ให้นักเรียนเขียนบันทึกประจำวันต่อเนื่องกันเป็นเวลา

1 สัปดาห์ ซึ่งการเขียนบันทึกประจำวันนี้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมตัวของตนเอง

6) สังคมมิติ เพื่อทราบความสัมพันธ์ของนักเรียนในห้องเรียน บรรยากาศทางสังคม และอารมณ์ของนักเรียนเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน โดยผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำสังคมมิติให้ครูประจำชั้นทราบ และขอเวลาในการดำเนินการทำสังคมมิติเอง ในชั้นเรียนมีการกำหนดสถานการณ์ขึ้นตามความมุ่งหมายในการสำรวจของผู้วิจัย คือ ต้องการสำรวจว่า นักเรียนที่ถูกศึกษามีความสัมพันธ์ทางด้านสังคมในการคบเพื่อนอย่างไร

วิธีดำเนินการในขั้นนี้มีดังนี้

1. แจกกระดาษที่มีขนาด 3x4 นิ้ว แล้วให้นักเรียนเขียนชื่อและนามสกุลของตนไว้ที่หัวกระดาษ พร้อมทั้งเขียนวันที่และห้องเรียนกำกับไว้ด้วย

2. กำหนดสถานการณ์ 2 สถานการณ์โดยที่แต่ละสถานการณ์ห่างกัน 1 สัปดาห์ สถานการณ์ที่ 1 คือ "ถ้าให้นักเรียนทำรายงานกลุ่มนักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดเข้ากลุ่มเป็นอันดับ 1 และ 2" และสถานการณ์ที่ 2 คือ "ถ้าจะพานักเรียนไปทัศนศึกษานักเรียนจะเลือกที่นั่งรถไปกับใคร" เป็นอันดับ 1 และ 2

3. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนลงในแผ่นกระดาษที่แจกให้ โดยให้เรียงลำดับเลือกใครคนแรก เป็นอันดับ 1 และคนรองลงมาเป็นอันดับที่ 2

เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาจัดกระทำข้อมูล สร้างตารางสังคมมิติขึ้น เขียนชื่อนักเรียนในช่องผู้เลือก และช่องผู้ได้รับเลือก กรอคะแนนลงในตาราง พร้อมกับสรุปผลของคะแนนที่กรอกลงในตารางนั้น นำผลสรุปของคะแนนที่กรอกลงในตาราง มาสร้างแผนผังสังคมมิติโดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่

[] = นักเรียนชาย

= นักเรียนหญิง

→ = เลือกเป็นอันดับที่ 1

---> = เลือกเป็นอันดับที่ 2

2. สร้างแผนผังสังคมมิติโดยใช้หลักทางสถิติดังนี้

2.1 กำหนดวงกลม 4 วง ที่มีขนาดต่างกัน สามารถซ้อนกัน

ทั้ง 4 วง โดยใช้หลักของควอไทล์ (Quatile) ซึ่งแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน

2.2 เรียงลำดับคะแนน (x)

2.3 หาความถี่ของคะแนน (f)

2.4 หาความถี่สะสมของคะแนน (cf)

2.5 หาดำแหน่งควอไทล์ที่ 1, 2 และ 3

2.5.1 วงกลมในสุด คือ คนที่ได้คะแนนมากกว่า

ควอไทล์ที่ 3 ขึ้นไป

2.5.2 วงกลมที่ 2 คือ วงกลมถัดจากวงกลมในสุด

คือ คนที่ได้คะแนนอยู่ระหว่างควอไทล์ที่ 2 และ 3

2.5.3 วงกลมถัดออกมาติดวงกลมนอก คือ คนที่ได้

คะแนนอยู่ระหว่างควอไทล์ที่ 1 และ 2

2.5.4 วงกลมนอกสุด คือ คนที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนน

ควอไทล์ที่ 1

3. ตีความหมายจากแผนผังสังคมมิติที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

โดยพิจารณาว่านักเรียนในชั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีการแบ่งกลุ่มเป็นกี่กลุ่ม แต่ละกลุ่ม

มีใครบ้าง ลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไร มีใครอยู่โดดเดี่ยวหรือถูกทอดทิ้ง เป็นการตีความหมาย

ความสัมพันธ์ของนักเรียนที่ถูกศึกษากับเพื่อนในกลุ่ม

นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้กลวิธี "ใครเอ่ย" (Guess Who Technique)

โดยใช้แบบสอบถาม "ใครเอ่ย" ควบคู่กับการทำสังคมมิติ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

7) แบบสอบถาม เพื่อศึกษาถึงรายละเอียดข้อเท็จจริงบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหา และช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ซึ่งแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลัง สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ซึ่งมีข้อมูลดังนี้

- 7.1 ประวัติส่วนตัวของนักเรียน
- 7.2 ประวัติสุขภาพของนักเรียน
- 7.3 การสังคมและกิจกรรมของนักเรียน
- 7.4 กิจกรรม การศึกษา และปัญหาของนักเรียน

8. การทดสอบ เพื่อให้ผลของการทดสอบมาช่วยในการวินิจฉัยปัญหา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้

8.1 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A Person Test) เรียกย่อว่า DAP เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ใช้เทคนิคการแสดงออก (Expressive Technique) เพื่อให้นักเรียนแสดงออกเกี่ยวกับตนเองโดยอิสระ โดยเปิดเผยอารมณ์ที่สับสนออกมา เพื่อการผ่อนคลายอารมณ์ แบบทดสอบวาดภาพคนนี้สร้างขึ้นโดย มาชเวอร์ (Machover) มีวิธีการใช้ดังนี้

ลักษณะของแบบทดสอบและวิธีทดสอบ เป็นกระดาษขาวขนาด 8 1/2 นิ้ว x 11 นิ้ว พร้อมทั้งดินสอ และนักเรียนได้รับคำชี้แจงจากผู้วิจัย "ให้วาดภาพคนหนึ่งภาพ ห้ามวาดการ์ตูน" เมื่อวาดภาพเสร็จแล้ว ก็ให้คำชี้แจงโดยให้วาดภาพอีกหนึ่งภาพในกระดาษแผ่นใหม่ ซึ่งเป็นภาพเพศตรงข้ามกับภาพแรก ในขณะที่นักเรียนทำการวาดภาพอยู่นั้น ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน และสังเกตดูการวาดภาพตามลำดับก่อนหลัง ตลอดจนรายละเอียดของภาพที่วาดทั้งสองภาพ

การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวาดภาพคนเป็นคุณภาพเชิงบรรยายบุคลิกภาพหลายด้าน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ลักษณะของภาพที่วาด องค์ประกอบที่ต้องคำนึงในที่นี้คือ ขนาดรูปร่างของภาพผู้หญิงและผู้ชายที่วาด ตำแหน่งที่วางในกระดาษ คุณภาพเกี่ยวกับเส้น ลำดับการวาดภาพส่วนต่าง ๆ ส่วนใดก่อนหลัง การตั้งท่า

ด้านหน้าหรือด้านข้างของภาพ ตำแหน่งของแขน เสื้อผ้าที่สวมใส่ ฉากหลังของภาพ และผลของฉาก ซึ่งเป็นส่วนประกอบทั้งหมดของภาพ มีการแปลความหมายเป็นพิเศษเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ขาดหายไป ผิดสัดส่วนของจำนวน และการแจกแจงรายละเอียด รอยลบขีดฆ่า การสมมาตรของภาพที่วาด และลักษณะแบบอื่น ๆ และยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ศีรษะ ลักษณะหน้าตา ผม คอ ไหล่ หน้าอก ลำตัวสะโพก มือ และเท้า

8.2 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)

มีชื่อเต็มว่า Bender Visual Motor Gestalt Test เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพชนิดหนึ่ง อาจดูลักษณะความสัมพันธ์ของนักเรียน หรือดูความคิดปกติต่าง ๆ ของนักเรียน ที่มีผลต่อพฤติกรรม เช่น การวาดภาพวงกลม สีเหลี่ยม เพื่อดูความสัมพันธ์ที่มีค่าต่อเพศหญิงและเพศชาย

ลักษณะและวิธีทดสอบ เป็นแผ่นภาพให้นักเรียนดู แล้วให้วาดภาพตามตัวอย่างที่ให้ผู้ทูละภาพ มีทั้งหมด 9 ภาพ คือ มีภาพ A, ภาพ 1-8 เรียงตามลำดับ

การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนเป็นแบบคุณภาพเชิงบรรยาย บุคลิกภาพ

แบบทดสอบทั้งสองชนิดใช้ศึกษาว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมลักษณะมีปัญหาด้านอารมณ์และบุคลิกภาพหรือไม่

9) ระเบียบสะสม เพื่อรวบรวมรายละเอียดของบุคคล (ประวัติ) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติการศึกษา ประวัติสุขภาพ ประวัติการปรับตัวในสังคม รายละเอียดในระเบียบสะสมทำให้เราทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ความสนใจ ความสามารถพิเศษ นอกจากนี้ยังช่วยในการสืบค้น และช่วยป้องกันปัญหาการปรับตัวของนักเรียนชั้นเริ่มแสดงอาการ เช่น พฤติกรรมที่ผิดปกติ ซึ่งจะช่วยให้การวินิจฉัยปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. วินิจฉัยสาเหตุของการลักษณะนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 2 มาเป็นพื้นฐานประกอบกับการนำทฤษฎีทางจิตวิทยามาช่วยในการวินิจฉัยสาเหตุ

4. ทำการช่วยเหลือนักเรียน โดยการทำคำปรึกษาเป็นรายบุคคลทั้ง 3 คน

5. ทำนายผล เพื่อบอกให้นักเรียนทราบว่า ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้หรือไม่ โดยอาศัยความสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์และการวินิจฉัย เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับการปรับตัวในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าว

6. การติดตามผล ผู้วิจัยได้ ทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษาทุกระยะ คือ ติดตามผลทุกครั้งที่ได้พบนักเรียน หรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมไปเพื่อ ประเมินว่าแนวทางในการช่วยเหลือนั้นถูกต้องได้ผลดีหรือไม่ อย่างไร จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปรับปรุงต่อไปอย่างไรบ้าง

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษแต่ละครั้ง เพื่อได้ทราบว่าทำอะไรไปบ้างและ ให้ข้อเสนอแนะว่า จะมีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป ทั่วทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้ สำหรับผู้ที่มาศึกษา นักเรียนทั้ง 3 รายนี้ต่อไป โดยเสนอแนะไว้ 3 กลุ่มดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมลักษณะ
- 2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองและ
อาจารย์
- 3) ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจ หรือบุคคลที่จะศึกษานักเรียนต่อไป
หลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว จะต้องมีการประชุมปรึกษา เป็นรายกรณี
ดังนี้

การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี

เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการประชุมจะปฏิบัติดังนี้

1. ใช้การประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี ลักษณะของการประชุมกลุ่มใหญ่ ซึ่งมี อาจารย์ใหญ่เป็นประธานในการประชุมทุกครั้ง และประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

- 1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธาน
- 1.2 อาจารย์แนะแนว 1 คน
- 1.3 อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน
- 1.4 อาจารย์ฝ่ายปกครอง 2 คน

2. ในการประชุมปรึกษาเป็นรายกรณี จะทำการประชุมรายละ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการประชุม 1 ชั่วโมง

3. ในการประชุมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเป็นผู้กล่าวรายงานประวัติ และวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษาโดยไม่มีการบินทักย่อแจกผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อมิให้เป็นหลักฐานที่อาจนำไปเปิดเผยต่อไปได้

แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสัมพันธ์ (Interrelationship Studies) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเองอย่างละเอียดทุกขั้นตอน โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลจริง เป็นการนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริง

ดังนั้นการรายงานผลการวิจัยครั้งนี้จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคล และโดยภาพรวมทั้ง 3 คน ตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การวินิจฉัย การช่วยเหลือแก้ไข การป้องกัน การส่งเสริม การติดตามผล ตลอดจนการสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมลักษณะ 3 คน โดยไล่ชั้นตอน 7 ขั้นตอน และใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล 9 เทคนิค ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2540 ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษา ดังนี้ = สรุปว่า 1 มี 3 เรื่อง

1. ลักษณะทั่วไป เป็นเด็กชายไทยทั้ง 3 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 เด็กชาย ก. เป็นเด็กชายไทยอายุ 13 ปี 5 เดือน รูปร่างผอมเล็ก ผิวค่อนข้างขาว ผมหาดำ ใบหน้ายาว คางแหลม ลักษณะเป็นคนไม่ช่างพูดแต่ถ้าพูดจะพูดเสียงดัง การแต่งกายไม่สะอาด และไม่เรียบร้อย เลือกกางเกงค่อนข้างยับ ผิวหนังมีรอยแผลเป็นหลายแห่ง มีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่พอสมควร สุขภาพแข็งแรง

1.2 เด็กชาย ข. เป็นเด็กชายไทย อายุ 12 ปี 10 เดือน รูปร่างค่อนข้างอ้วน ผิวดำ ผมหาดำ ใบหน้ารูปไข่ ลักษณะค่อนข้างเงียบ การแต่งกายไม่สะอาด และไม่เรียบร้อย เลือกกางเกงยับ ผิวหนังไม่สะอาด ชอบทำงานหนัก ๆ เช่น ยกของให้ครู สุขภาพแข็งแรง

1.3 เด็กชาย ค. เป็นเด็กชายไทย อายุ 13 ปี 2 เดือน รูปร่างผอมสูง ผิวค่อนข้างขาว ผมหาดำ ใบหน้ากลม ลักษณะร่าเริง การแต่งกายค่อนข้างสะอาด แต่ไม่เรียบร้อย ผิวหนังค่อนข้างสะอาด พูดเสียงดัง บางครั้งไม่ค่อยมีสัมมาคารวะ สุขภาพแข็งแรง

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูล 9 เทคนิค ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกต และการบันทึกการสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนทั้ง 3 คน ในสถานการณ์ต่าง ๆ คือ ในห้องเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ ที่นักเรียนชอบและวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่นักเรียนไม่ชอบ จำนวน 3 ครั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 เด็กชาย ก. จากการสังเกตในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนชอบพบว่า เด็กชาย ก. เป็นเด็กค่อนข้างเงียบไม่ค่อยพูดจากับเพื่อน ๆ ในขณะที่เรียนไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่มีอุปกรณ์การเรียนแต่จะมีของเล่นบนโต๊ะ บางครั้งเดินไปเดินมา

ในห้องเรียนและมักจะถูกเพื่อนแหย่ทำให้กรรบ่อย ๆ ในช่วงเปลี่ยนวิชาเรียนเด็กชาย ก. มักจะขออนุญาตครูออกไปนอกห้องเรียน สำหรับวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ชอบ จากการสังเกตพบว่า เด็กชาย ก. มักจะมีพฤติกรรมเหมือนกับในวิชาภาษาอังกฤษ คือไม่สนใจเรียนไม่มีอุปกรณ์การเรียน และมักจะพูดเสียงดังแต่ไม่ได้สาระ เดินไปเดินมาในห้องเรียนจนกระทั่งหมดเวลา สำหรับนอกห้องเรียนผู้วิจัยสังเกตนักเรียนในเวลาพักรับประทานอาหาร จากการสังเกตพบว่า เด็กชาย ก. จะรับประทานอาหารคนเดียว และหลังจากรับประทานอาหารแล้วเด็กมักจะไปเล่นกับเด็กกลุ่มอื่น เนื่องจากเด็กกลุ่มเดียวกันรังเกียจและมักจะมีเรื่องทะเลาะกับเด็กกลุ่มน้อยบ่อย ๆ เนื่องจากเด็กชาย ก. เป็นคนรกร่างง่าย และเอาเปรียบเด็กกลุ่มอื่น

2.1.2 เด็กชาย ข. จากการสังเกตในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนชอบ และวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ชอบเช่นเดียวกับเด็กชาย ก. พบว่า ในวิชาภาษาอังกฤษเด็กค่อนข้างสนใจเรียนแต่ก็ไม่มีอุปกรณ์การเรียนทำงานส่งแต่การทำงานไม่สะอาดและไม่เรียบร้อย สำหรับในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นวิชาที่เด็กชาย ข. ไม่ชอบ จากการสังเกตพบว่า เด็กชาย ข. ไม่สนใจเรียน พูดคุยเสียงดังเดินไปเดินมาในห้องเรียน บางครั้งเดินออกไปนอกห้องเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตครู สำหรับนอกห้องเรียนผู้วิจัยสังเกตนักเรียนระหว่างเวลาพักรับประทานอาหาร พบว่า เด็กชาย ข. นั่งรับประทานอาหารคนเดียว โดยที่เพื่อน ๆ ไม่ให้ความสนใจจนกระทั่งหมดเวลาพัก

2.1.3 เด็กชาย ค. จากการสังเกตในห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนชอบและวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ชอบเช่นเดียวกับเด็กชาย ก. พบว่า ในวิชาภาษาอังกฤษเด็กไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่ค่อยมีอุปกรณ์การเรียนแต่เด็กชาย ค. จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่บ่อย ๆ สำหรับในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ชอบ จากการสังเกตพบว่า เด็กชาย ค. ไม่สนใจเรียนและไม่มีอุปกรณ์การเรียน พูดคุยกับเพื่อนเสียงดัง เดินไปมาในห้องเรียน บางครั้งก็เดินออกนอกห้องเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตครูสำหรับนอกห้องเรียน ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนระหว่างเวลาพักรับประทานอาหาร เช่นเดียวกับเด็กชาย ก. พบว่า เด็กชาย ค. จะรับประทานอาหารกับเพื่อนอีกประมาณ 1 - 2 คน ส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนที่มักจะทำผิดระเบียบของโรงเรียน เช่น แต่งกายไม่เรียบร้อย หลังจากรับประทานอาหารแล้วเด็กชาย ค. มักจะนั่งคุยกับเพื่อนที่รับประทานอาหารด้วยกัน

2.2 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นเพื่อนสนิท ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น จำนวน 2 ครั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 เด็กชาย ก. จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้ผลดังนี้

2.2.1.1 นักเรียนที่เป็นเพื่อนสนิทรายงานว่า เด็กชาย ก. เป็นเด็กค่อนข้างเงิบ ไม่ค่อยพูดกับเพื่อน ๆ เป็นเด็กโรธง่าย ชอบหยิบสิ่งของของเพื่อน ๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต เข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ได้ ชอบข่มขู่เด็กรุ่นน้อง

2.2.1.2 ผู้ปกครองรายงานว่า เป็นเด็กค่อนข้างรับผิดชอบงานในบ้าน หลังจากโรงเรียนเลิกจะออกไปขายขนม และพวงมาลัยจนค่ำทุกวัน ไม่เคยมีการบ้านมาทำ

2.2.1.3 อาจารย์ประจำชั้นรายงานว่า เด็กชาย ก. ค่อนข้างจะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ โรธง่าย ไม่มีอุปกรณ์การเรียน และไม่สนใจเรียน

2.2.2 เด็กชาย ข. จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้ผลดังนี้

2.2.2.1 นักเรียนที่เป็นเพื่อนสนิทพบว่า เด็กชาย ข. เป็นเด็กค่อนข้างเข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ค่อยได้ แต่งกายสกปรกเป็นที่รังเกียจของเพื่อน ๆ ชอบหยิบสิ่งของของเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่รับผิดชอบ

2.2.2.2 ผู้ปกครองรายงานว่า เด็กชาย ข. เป็นเด็กไม่ค่อยยอมมาเรียนบ้าน โรธง่าย ใจน้อย ไม่ค่อยรับผิดชอบงานในบ้าน ชอบทำงานหนัก ๆ

2.2.2.3 อาจารย์ประจำชั้นรายงานว่า เด็กชาย ข. เป็นเด็กค่อนข้างเงิบ ค่อนข้างมีปัญหาในการปรับตัว เข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ได้ แต่งกายสกปรกเป็นที่รังเกียจของเพื่อน ๆ ไม่ค่อยรับผิดชอบและไม่สนใจตัวเอง แต่มักจะเป็นเด็กชอบอาสาทำงานหนัก ๆ ให้อีก เช่น ยกของ

2.2.3 เด็กชาย ค. จากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้ผลดังนี้

2.2.3.1 นักเรียนที่เป็นเพื่อนสนิทรายงานว่า เด็กชาย ค. เป็นเด็กค่อนข้างร่าเริง ชอบทำผิดกฎของโรงเรียนบ่อย ๆ ชอบแสดงตนเองว่ามีความสามารถ ไม่ค่อยรับผิดชอบ

2.2.3.2 ผู้ปกครองรายงานว่า ไม่ค่อยรับผิดชอบงานในบ้าน
คบเพื่อนเล่นการพนัน ค่อนข้างมีน้ำใจต่อเพื่อน ๆ

2.2.3.3 อาจารย์ประจำชั้นรายงานว่า เด็กชาย ค. ไม่ค่อย
รับผิดชอบตัวเองและส่วนรวม ไม่สนใจการเรียน ทักษะของโรงเรียนน้อย ๆ ไม่ค่อยมี
สัมมาคารวะ มักคบเพื่อนที่ทำผิดระเบียบของโรงเรียนเหมือนกัน

2.3 การเยี่ยมบ้าน ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านนักเรียนทั้ง 3 คน คนละ 2 ครั้ง
ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 เด็กชาย ก. จากการเยี่ยมบ้านวันที่ 20 กรกฎาคม 2539 พบว่า
สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว อยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 1 กิโลเมตร ภายในบ้านแบ่งเป็น
2 ห้อง ด้านหน้าเป็นห้องกว้าง และมีห้องเล็ก ๆ อีก 1 ห้อง เป็นห้องนอน บริเวณบ้านไม่มีรั้ว
ค่อนข้างสกปรก และไม่เป็นระเบียบ ได้พบกับมารดา ซึ่งได้ทราบจากมารดาว่า เด็กชาย ก. เป็น
เด็กที่นำมาเลี้ยงไว้ตั้งแต่ยังเล็ก ๆ บิดามารดาที่แท้จริงไม่เคยมาเยี่ยมในขณะที่นั่งสนทนากันพบว่า
มารดาเป็นคนพูดเสียงค่อนข้างดัง บางครั้งจะพูดหยาบคายกับเด็กหรือบางครั้งก็ดูดำ หน้าที่ของ
เด็ก ได้แก่ กลับจากโรงเรียนต้องไปขายพวงมาลัยและขนมที่มารดาทำ จะกลับเข้าบ้านเวลา
ประมาณ 21.00 น. ตอนเช้าเด็กมีหน้าที่ตักน้ำและล้างจาน นอกจากนี้ยังได้ทราบจากมารดาว่า
เด็กชาย ก. ชอบพูดรักหกและถูกลองโทษบ่อย ๆ และจากการเยี่ยมบ้านครั้งที่ 2 วันที่ 7 สิงหาคม
2539 ก็ยังพบลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเยี่ยมบ้านครั้งแรก

2.3.2 เด็กชาย ข. จากการเยี่ยมบ้าน วันที่ 25 กรกฎาคม 2539
พบว่า สภาพเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวห่างจากโรงเรียนประมาณ 2 กิโลเมตร บริเวณบ้านมีโรงงาน
อุตสาหกรรมอยู่หน้าบ้านภายในบ้านแบ่งเป็น 2 ห้อง เป็นห้องโรง 1 ห้อง สำหรับพักผ่อนและห้อง
เล็ก ๆ อีก 1 ห้อง ไว้สำหรับเป็นห้องนอน การวางสิ่งของไม่เป็นระเบียบ ได้พบกับบิดาทราบ
ว่าเด็กชาย ข. เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้อง 3 คน เด็กจะเป็นคนไม่ยอมใครจนครอบครัว
ใจน้อย ปรองดองมักจะทะเลาะกับพี่ชายบ่อย ๆ บางครั้งถูกลองโทษถึงกับหนีออกจากบ้านไป
อยู่กับญาติ สำหรับหน้าที่ภายในบ้านเด็กจะมีหน้าที่ล้างจาน ในวันหยุดบิดาอาจจะพาไปทำงาน
ก่อสร้างที่บิดาทำอยู่ แต่เด็กจะไม่ชอบงานที่ทำถึงแม้จะได้ค่าจ้าง ชอบอาสาผู้อื่นทำงานมากกว่า

ในด้าน การเรียน ของ เด็ก เด็ก ไม่เคยสนใจ ไม่เคยมีการบ้าน และ ไม่รับผิดชอบ บิดามารดาอยาก ให้ เรียน ให้ สูง ที่ สุด แต่ ผลการ เรียน ไม่ ดี จึง ไม่ แน่ใจ ว่า เมื่อ จบ ชั้น ประถม ศึกษา ปี ที่ 6 แล้ว จะ ได้ เรียน ต่อ ไป หรือ ไม่ และ จาก การ เยี่ยม บ้าน ใน ครั้ง ที่ 2 วันที่ 15 สิงหาคม 2539 ก็ ยัง พบ ใน ลักษณะ คล้าย คลึง กัน กับ ครั้ง แรก

2.3.3 เด็กชาย ค. จากการ เยี่ยม บ้าน วันที่ 1 สิงหาคม 2539 พบ ว่า สภาพ บ้าน เป็น บ้าน ไม้ สอง ชั้น ห่าง จาก โรง เรียน ประมาณ 400 เมตร บริเวณ บ้าน มี บ้าน ที่ บล็อก กัน หลาย ๆ หลัง มี น้ำ จัง ค่อนข้าง สกปรก ภายใน บ้าน ชั้นล่าง เป็น ห้อง กว้าง แบ่ง เป็น ห้อง ครูว์ และ ห้อง น้ำ ส่วน ชั้นบน เป็น ห้อง นอน อีก 2 ห้อง จาก การ พบ กับ บิดา ของ เด็ก ทราบ ว่า บิดามารดา ของ เด็ก จะ ออก ไป ทำงาน ตั้งแต่ เช้า และ จะ กลับ เข้า บ้าน ก่อน ซ้ำ ดึก จึง ไม่ มี เวลา ดู แล เด็ก ๆ บ่อย ปล่อยให้ เป็น หน้า ที่ ของ บิดา ซึ่ง รับจ้าง ทำ รองเท้า และ ที่ บ้าน ดู แล ซึ่ง เด็ก จะ อยู่ ใน ความ ดู แล ของ พี่สาว อีก ที่ หนึ่ง หน้า ที่ ของ เด็ก ภายใน บ้าน คือ ล้างจาน วัน วัน หยุด จะ ไม่ ค่อย พบ หน้า เด็ก ตั้งแต่ เข้า จน บ่าย ซึ่ง ได้ ทราบ ว่า เด็ก จะ ออก ไป เที่ยว หรือ เล่น กับ เพื่อน ๆ ใกล้ บ้าน และ มัก จะ เล่น การ พั่น ด้วย ซึ่ง บิดา เคย ลงโทษ หลาย ครั้ง แต่ เด็ก จะ ไม่ กลัว วิชา นบ้าน เลย

ในด้าน การ เรียน เด็ก จะ ไม่ สนใจ การ เรียน ผลการ เรียน ไม่ ดี บิดามารดา อยาก ให้ เรียน ถึง ชั้น มัธยม ศึกษา แต่ ผลการ เรียน ไม่ ดี จึง ยัง ไม่ แน่ใจ ว่า จะ ได้ เรียน ต่อ หรือ ไม่ เด็ก จะมี เพื่อน สนิท 4 - 5 คน ส่วน ใหญ่ เป็น เด็ก ที่ เรียน ไม่ จบ ชั้น มัธยม ศึกษา ตอน ต้น และ จาก การ เยี่ยม บ้าน ใน ครั้ง ที่ 2 วันที่ 2 กันยายน 2539 ก็ ยัง พบ ใน ลักษณะ คล้าย คลึง กับ ครั้ง แรก

2.4 อัตชีวประวัติ

2.4.1 เด็กชาย ก. จาก อัตชีวประวัติ ทำให้ ทราบ ว่า

ชีวิตในอดีต เขา เกิด มา ท่ามกลาง ความ ขาด ความ รัก ความ อ่อนแอ จาก บุคคล ใกล้ ขิด โดยเฉพาะ อย่าง ยิง บิดามารดา ซึ่งเป็น บิดามารดา บุญธรรม เลี้ยงดู ใน ลักษณะ ที่ ทรุณ และ ขาด แคลน ทำให้ เด็ก เกิด ความ วิดก กังวล คับ ซึ้งใจ ก้าวร้าว

จาก ๕ ๖

ชีวิตในปัจจุบัน เนื่อง จาก การ ขาด ความ รัก ความ อ่อนแอ และ ขาด การ ดู แล เอาใจ ใส่ จาก บุคคล รอบข้าง ทำให้ เด็ก เกิด ความ ท้อถอย ขาด ความ เชื่อ มั่น ใน ตนเอง เด็ก จึง พยายาม เรียก ร้อง ความ สนใจ ต่าง ๆ

ชีวิตในอนาคต เด็กอยากเปลี่ยนชีวิตของตนเอง เพราะชีวิตที่ผ่านมา มีความยากลำบาก นอกจากนี้ ~~เด็ก~~ในอนาคต เด็กอยากเป็นตำรวจ หรือทหาร เพราะต้องการช่วยเหลือผู้อื่น

2.4.2 เด็กชาย ข. จากอัตชีวประวัติทำให้ทราบว่า

ชีวิตในอดีต เด็กเกิดมาในลักษณะเป็นบุตรคนกลางบิดามารดา ไม่ได้ให้ความรักความอบอุ่นเท่าที่ควร เด็กมีความคิดว่าไม่ได้ได้รับความสนใจจากบิดามารดา เท่ากับบุคคลอื่นในครอบครัวทำให้เด็กมีความวิตกกังวลคับข้องใจ มีลักษณะก้าวร้าว ประกอบกับบุคคลรอบข้าง ได้แก่ เพื่อน ๆ ไม่ให้ความสนใจ รังเกียจทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจต่าง ๆ

ชีวิตปัจจุบัน เนื่องจากความผิดพลาดในเรื่องการเลี้ยงดู ทำให้เด็กขาดกำลังใจในการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในบ้าน ซึ่งพบว่าเด็กจะไม่ค่อยได้อยู่บ้านเลย เนื่องจากการอยู่บ้านไม่มีความสุข การเรียนก็ไม่สนใจ เพราะขาดความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง

ชีวิตในอนาคต เด็กอยากเป็นทหารเพราะเด็กชอบเครื่องบิน และต้องการช่วยเหลือผู้อื่น

2.4.3 เด็กชาย ค. จากอัตชีวประวัติทำให้ทราบว่า

ชีวิตในอดีต เด็กเกิดมาในลักษณะที่เป็นบุตรคนสุดท้องประกอบกับบิดามารดามีเวลาให้ความรัก ความอบอุ่น การเลี้ยงดูอยู่อย่างลักษณะปล่อยปละละเลย ให้ผู้อื่นดูแลแทน ซึ่งพบว่าวันหนึ่ง ๆ เด็กจะไม่ค่อยได้อยู่บ้านเลย คนเพื่อนไม่ดี พฤติกรรมที่แสดงออกคือ การทำให้เพื่อน ๆ ขอมรับตนเอง

ชีวิตปัจจุบัน เนื่องจากความผิดพลาดในเรื่องการเลี้ยงดูที่ผ่านมา ทำให้เด็กมีพฤติกรรมตามแบบอย่างเพื่อน ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมในทางลบก็ตาม

ชีวิตในอนาคต ในอนาคตเด็กอยากจะเป็นช่างไฟฟ้า หรือช่างอิเล็กทรอนิกส์ เพราะเด็กคิดว่าเป็นงานที่มีอิสระ

2.5 บันทึกประจำวัน

2.5.1 เด็กชาย ก. จากบันทึกประจำวันทำให้ทราบว่า เด็กชาย ก. มีกิจวัตรประจำวันเหมือน ๆ กัน คือ ในวันธรรมดาตื่นเช้า ตักน้ำ มาโรงเรียน กลับจากโรงเรียนเด็กจะไปขายขนมและพวงมาลัย ถึงเวลาประมาณ 22.00 น. จึงกลับมานอน ส่วนในวันหยุดเด็กจะไปขายขนมและพวงมาลัยตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงจึงกลับเข้ามาพักผ่อน จนถึงบ่ายจึงออกไปขายพวงมาลัย และหมดถึงเวลาประมาณ 22.00 น. จึงกลับเข้านอน

จากบันทึกประจำวันสรุปได้ว่า เด็กมีความรับผิดชอบมากพอสมควร

2.5.2 เด็กชาย ข. จากบันทึกประจำวันทำให้ทราบว่า เด็กชาย ข. มีกิจวัตรประจำวันเหมือน ๆ กันคือ ในวันธรรมดาเด็กจะตื่นนอนค่อนข้างเร็ว รับประทานอาหารเช้าและมาโรงเรียน กลับจากโรงเรียนล้างจานรับประทานอาหารเย็น ดูโทรทัศน์แล้วเข้านอน ส่วนในวันหยุด ตื่นนอนดูโทรทัศน์ รับประทานอาหารเช้า เล่น ล้างจาน รับประทานอาหารเย็น ดูโทรทัศน์แล้วจึงเข้านอน

จากบันทึกประจำวัน สรุปได้ว่า เด็กไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ เพราะเวลาส่วนใหญ่ของเด็กเป็นเวลาพักผ่อนส่วนตัวมากกว่า เด็กไม่ค่อยทำงานบ้าน

2.5.3 เด็กชาย ค. จากบันทึกประจำวันทำให้ทราบว่า เด็กชาย ค. มีกิจวัตรประจำวันเหมือน ๆ กันคือ ในวันธรรมดาตื่นนอนไปโรงเรียน เลิกเรียน เล่นฟุตบอล รับประทานอาหารเช้า ดูโทรทัศน์ เข้านอน ส่วนในวันหยุดตื่นนอน รับประทานอาหารเช้าออกไปเที่ยวกับเพื่อน ดูโทรทัศน์ เล่นเกมส์ ตกปลา รับประทานอาหารเย็นดูโทรทัศน์เข้านอน

จากบันทึกประจำวัน สรุปได้ว่า เด็กไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ เพราะเวลาส่วนใหญ่ของเด็กเป็นเวลาส่วนตัวเด็กไม่ได้ทำงานบ้านเลย

2.6 สังคมมิติ

การทำสังคมมิติในสถานการณ์ "การไปทัศนจร" และ "การทำรายงานกลุ่ม" ซึ่งปรากฏผลดังนี้

2.6.1 เด็กชาย ก. ในสถานการณ์ "การไปทัศนจร" พบว่า เด็กชาย ก. เป็นบุคคล ซึ่งไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย (Rejectee) แต่เด็กยังคงเลือกคนอื่นในกลุ่ม ส่วนในสถานการณ์ "การทำรายงานกลุ่ม" พบว่า เด็กชาย ก. เป็นบุคคลซึ่งไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย เช่นเดียวกัน แต่เด็กยังเลือกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

จากกลวิธีโครเอย์ พบว่า เด็กชาย ก. ได้รับการประเมินในทางลบจากความถี่สูงสุดไปหาความถี่ต่ำสุด ได้แก่ ไม่รับผิดชอบ ชอบหยิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่งกายไม่สะอาด และไม่เรียบร้อย โกรธง่าย

2.6.2 เด็กชาย ข. ในสถานการณ์ "การไปทัศนจร" พบว่าเด็กชาย ข. เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย แต่เด็กยังเลือกบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม ส่วนสถานการณ์ "การทำรายงานกลุ่ม" พบว่า เด็กชาย ข. เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย เช่นเดียวกัน แต่เด็กยังเลือกบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม

จากกลวิธีโครเอย์ พบว่า เด็กชาย ข. ได้รับการประเมินในทางลบจากความถี่สูงสุดไปหาความถี่ต่ำสุด ได้แก่ แต่งกายไม่สะอาดและไม่เรียบร้อย ไม่รับผิดชอบ และชอบหยิ่งของผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต

2.6.3 เด็กชาย ค. ในสถานการณ์ "การไปทัศนจร" พบว่า เด็กชาย ค. อยู่ในลักษณะเลือกซึ่งกันและกัน (Mutual Choice) คือ เด็กได้รับเลือกจากเพื่อน 1 คน และเลือกเพื่อน 2 คน ส่วนในสถานการณ์การทำรายงานกลุ่ม พบว่า เด็กชาย ค. เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย (Rejectee) แต่เด็กยังเลือกบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม

จากกลวิธีโครเอย์ พบว่า เด็กชาย ค. ได้รับการประเมินทั้งในทางบวกและทางลบ ในทางบวก ได้แก่ สนุกสนาน แจ่มใส และยิ้มง่าย ส่วนในทางลบจากความถี่สูงสุดไปหาความถี่ต่ำสุด ได้แก่ ชอบทำผิดกฎของโรงเรียนบ่อย ๆ ลุกไปมาในห้องเรียน ชอบหยิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่รับผิดชอบ

2.7 แบบสอบถาม

จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้ทราบข้อเท็จจริงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.7.1 เด็กชาย ก.

2.7.1.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย ก. อายุ 13 ปี 5 เดือน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกิดในต่างจังหวัด ปัจจุบันอาศัยอยู่กับบิดามารดาบุญธรรมในกรุงเทพมหานคร บิดามีอาชีพรับจ้าง มารดามีอาชีพค้าขาย มีน้องสาว 1 คน

2.7.1.2 ประวัติสุขภาพ จากประวัติสุขภาพ พบว่า เด็กเคยได้รับอุบัติเหตุแขนหัก ศีรษะแตก เมื่ออายุ 10 ปี และเคยป่วยเป็นโรคหัดน้ำ เมื่ออายุ 3 ปี นอนวันละ 4 - 6 ชั่วโมง

2.7.1.3 สังคมและกิจกรรม พบว่า เด็กไม่ค่อยมีเพื่อน

ถูกรังเกียจจากเพื่อน ไม่มีเวลาว่างเป็นของตนเอง ไม่ค่อยได้ดูโทรทัศน์หรือวิทยุ

2.7.1.4 กิจกรรมการศึกษาและปัญหา เด็กจะชอบกิจกรรมเข้า

ค่ายพักแรม วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพราะว่ามีเรื่องราวเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ วิชาที่ต้องเอาใจใส่มากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ ทำสมาธิในการดูหนังสือได้ยาก ผลการเรียนค่อนข้างอ่อน ปิศาจมารดา ไม่เคยพูดเรื่องอนาคต

2.7.2 เด็กชาย ข.

2.7.2.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัว พบว่า เด็กชาย ข.

อายุ 12 ปี 10 เดือน เกิดที่ต่างจังหวัด ปัจจุบันอาศัยอยู่กับปิศาจมารดาในกรุงเทพมหานคร ปิศาจมารดามีอาชีพกรรมกร รายได้เฉลี่ยเดือนละ 6,000 บาท มีพี่ชาย 1 คน กำลังเรียนระดับอาชีวศึกษา และมีน้องชายอีก 2 คน กำลังเรียนในระดับประถมศึกษา เด็กจะได้รับค่าใช้จ่ายจากมารดาวันละ 10 บาท

2.7.2.2 ประวัติสุขภาพ พบว่า เด็กมีสุขภาพค่อนข้างดี เคยได้

รับอุบัติเหตุขาหัก เมื่ออายุ 12 ปี โรคประจำตัว คือ เลือดกำเดาไหลบ่อย ๆ นอนวันละ 4 - 6 ชั่วโมง

2.7.2.3 สังคมและกิจกรรม เป็นเด็กที่ไม่ค่อยมีเพื่อน ไม่ได้รับ

อนุญาตให้ตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เวลาว่างชอบอ่านการ์ตูน ฟังเพลงลูกทุ่ง หาบปลา

2.7.2.4 กิจกรรม การศึกษาและปัญหา กิจกรรมที่เด็กชอบมาก

ที่สุด คือ กิจกรรมภาษาอังกฤษ วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ วิชาการงานพื้นฐานอาชีพวิชาที่ชอบน้อยที่สุด คือ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ผลการเรียนค่อนข้างอ่อน ความมุ่งหวังของปิศาจมารดา คือ ต้องการให้เด็กเป็นตำรวจ แต่ตัวเด็กต้องการเป็นทหาร

2.7.3 เด็กชาย ค.

2.7.3.1 ประวัติส่วนตัวและครอบครัว เด็กชาย ค. อายุ 13 ปี

2 เดือน เกิดในกรุงเทพมหานคร ปิศาจมารดาอายุ 47 ปี อาชีพขับรถรับจ้างมารดา อายุ 45 ปี อาชีพรับจ้างในโรงงาน รายได้เดือนละ 8,000 บาท มีพี่สาว 1 คน และพี่ชาย อีก 1 คน

2.7.3.2 ประวัติสุขภาพ พบว่า เด็กมีสุขภาพค่อนข้างดีไม่เคยป่วยเป็นโรคมามาก่อน แต่เคยได้รับอุบัติเหตุหกล้มริมฝีปากแตก คางแตก เมื่ออายุ 10 ปี นอนวันละ 6 - 8 ชั่วโมง

2.7.3.3 สังคมและกิจกรรม ชอบที่อยู่อาศัยมากมีเพื่อนมาเยี่ยมที่บ้านบ้างไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง ชอบฟังวิทยุโทรทัศน์ประเภทเกม การแข่งขัน ชอบเล่นฟุตบอล งานอดิเรก คือ การเลี้ยงปลา

2.7.3.4 กิจกรรม การศึกษา และปัญหา กิจกรรมที่เด็กชอบที่สุด คือ การเข้าค่าย วิชาที่ชอบมากที่สุดคือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์วิชาที่ชอบน้อยที่สุด คือ ภาษาไทย วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต วิชาที่ยากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษวิชาที่ง่ายที่สุด คือ งานบ้านไม่ค่อยมีสมาธิในการดูหนังสือ ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีเรียน ผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางอยากเป็นทหารแต่ไม่แน่ใจว่าจะได้เรียนต่อหรือไม่

2.8 แบบทดสอบ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 2 ชนิด คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพ วาดภาพคน (Draw A Person Test หรือเรียกย่อว่า DAP) และแบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test) ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.8.1 เด็กชาย ก. จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

2.8.1.1 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A Person Test หรือเรียกย่อว่า DAP) พบว่า เด็กชาย ก. มีลักษณะก้าวร้าว (Aggressive) ชอบเข้าสังคมแต่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ (Poor Communication) มีอารมณ์ขันทะเล่ ประเมินตนเองต่ำกว่าที่เป็นจริง (Underestimate) ค่อนข้างหวาดระแวง (Paranoid) ตัดสินใจยาก

2.8.1.2 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test) พบว่า เด็กชาย ก. มีลักษณะก้าวร้าว (Aggressive) ไม่ค่อยยอมเสียเปรียบใคร รู้จักวางแผนพอสมควร ค่อนข้างมีบมด้อย

2.8.2 เด็กชาย ข. จากแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

2.8.2.1 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน พบว่า เด็กชาย ข. มีลักษณะประเมินตนเองสูงกว่าที่เป็นจริง (Overestimate) มีความหวาดระแวง (Paranoid) วิตกกังวลสูง (High Anxiety) และมีแนวโน้มเป็นโรคประสาทชนิดวิตกกังวล (Anxiety Neurosis) ค่อนข้างคิดซ้ำต้องการมีอำนาจแต่มีแนวโน้มยอมคน

2.8.2.2 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ พบว่า เด็กชาย ข. มีลักษณะต่อต้านสังคม (Anti Social) อยู่ภายใต้อิทธิพลของแม่ อารมณ์อ่อนไหวหวาดระแวง บางครั้งถูกชักจูงได้ง่าย ไม่ยอมเสียเปรียบใคร ค่อนข้างเป็นคนที่รอบคอบ

2.9 ระเบียบวินัย จากการศึกษาระเบียบวินัย พบว่า

2.9.1 เด็กชาย ก. ไม่เคยย้ายโรงเรียน ปัจจุบันเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการเรียนของเด็กค่อนข้างอ่อน สอบตกเกือบทุกวิชาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ได้แก่ การงานพื้นฐานอาชีพ และในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยผลการเรียนจะได้ในระดับ 1 หรือ 2 เท่านั้น

สัมพันธภาพระหว่างเด็กกับเพื่อนไม่ดี เด็กจะก้าวร้าวรุกรานง่าย ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครอง ได้แก่ ช่วยทำงานบ้านสม่ำเสมอ ทางด้านความคิดเห็นของครูประจำชั้น พบว่า เด็กเป็นคนไม่ค่อยพูด แต่งกายสกปรก ชอบอยู่คนเดียว ไม่สนใจการเรียน เข้ากับเพื่อนไม่ได้

2.9.2 เด็กชาย ข. ไม่เคยย้ายโรงเรียน ปัจจุบันเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการเรียนค่อนข้างอ่อนเช่นเดียวกับเด็กชาย ก สัมพันธภาพระหว่างเด็กกับผู้อื่นไม่ดี ความคิดเห็นของครูประจำชั้นพบว่า เด็กเป็นคนไม่ค่อยพูด แต่งกายสกปรก ชอบอยู่คนเดียว ไม่สนใจการเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า เด็กไม่ค่อยรับผิดชอบ

2.9.3 เด็กชาย ค. ไม่เคยย้ายโรงเรียนเช่นเดียวกับเด็กชาย ก และ ข ผลการเรียนของเด็กค่อนข้างอ่อนในรายวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และภาษาอังกฤษ แต่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยและการงานพื้นฐานอาชีพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ ความคิดเห็นของครูประจำชั้น เด็กไม่ค่อยรับผิดชอบ ไม่สนใจการเรียน เป็นเด็กค่อนข้างร่าเริง ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า เด็กไม่รับผิดชอบ ไม่ทำงาน

3. การวินิจฉัย

3.1 สาเหตุจากตัวเด็ก

3.1.1 เด็กชาย ก. จากเทคนิคแบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw a Person Test) และแบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalttest) พบว่า

เด็กชาย ก. มีลักษณะก้าวร้าว มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ มีความหวาดระแวง ประเมินตนเองต่ำกว่าที่เป็นจริง จึงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเพื่อดึงดูดความสนใจจากบุคคลต่าง ๆ ซึ่งไม่สนใจว่าจะเป็นพฤติกรรมในทางบวกหรือในทางลบ พฤติกรรมลักษณะของเด็กเป็นพฤติกรรมในทางลบที่สร้างปัญหาให้บุคคลต่าง ๆ

3.1.2 เด็กชาย ข. จากเทคนิคแบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw a Person test) และแบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test) พบว่าเด็กชาย ข. มีลักษณะหวาดระแวง มีความวิตกกังวลสูง ต่อด้านสังคม ไม่ยอมเสียเปรียบใคร และประเมินตนเองสูงกว่าความเป็นจริง จึงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเพื่อชดเชยทางใจที่ขาดไป

3.1.3 เด็กชาย ค. จากเทคนิคแบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw a Person Test) และแบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test) พบว่าเด็กชาย ค. มีลักษณะก้าวร้าว ประเมินตนเองต่ำกว่าที่เป็นจริง เข้ากับผู้อื่นไม่ได้ ขอบคิณทางไม่สร้างสรรค์ จึงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเพื่อดึงดูดความสนใจจากบุคคลต่าง ๆ ซึ่งไม่สนใจว่าเป็นพฤติกรรมในทางบวกหรือในทางลบ พฤติกรรมลักษณะของเด็กเป็นพฤติกรรมในทางลบที่สร้างปัญหาให้กับบุคคลต่าง ๆ เช่นเดียวกัน

3.2 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

3.2.1 เด็กชาย ก. จากเทคนิคการสังเกตและการบันทึกการสังเกตการสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ และแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็ก ได้แก่ สภาพครอบครัว ซึ่งบิดามารดาในปัจจุบันไม่ชอบบิดามารดาที่แท้จริง การเลี้ยงดูของบิดามารดาในปัจจุบันไม่ได้ให้ความรักความอบอุ่น ตรงกันข้ามการเลี้ยงดูเป็นไปด้วยความทารุณ และความขาดแคลน นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็ก ได้แก่ เด็กขาดเพื่อน ขาดความไว้วางใจจากเพื่อน ๆ สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเหงา วิตกกังวล พฤติกรรมลักษณะของเด็กที่เกิดขึ้น เพื่อเรียกร้องความสนใจจากบุคคลต่าง ๆ

3.2.2 เด็กชาย ข. จากเทคนิคการสังเกตและการบันทึกการสังเกตการสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ และแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็ก ได้แก่ สภาพแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งการเลี้ยงดูเด็กชาย ข. แตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว การให้ความรักความอบอุ่นแก่ที่

และน้องมากกว่า นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็ก ได้แก่ การขาดเพื่อน ขาดความไว้วางใจจากเพื่อนทำให้เด็กรู้สึกหวาดกลัว วิตกกังวล พฤติกรรมลักษณะที่เกิดขึ้นจึงเป็นการเรียกร้องความสนใจจากบุคคลในครอบครัว และเพื่อน ๆ

3.2.3 เด็กชาย ค. จากเทคนิคการสังเกตและการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ และแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็กชาย ค. ได้แก่ สภาพแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างเป็นชุมชนแออัด มีการวิวาทวิวาท เรื่องการพนัน และอบายมุขอื่น ๆ อีกทั้งบิดามารดาก็ไม่มีเวลาอบรมเด็กปล่อยให้ไปเล่นหน้าบ้าน นอกจากนั้นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็กอีกประการหนึ่ง ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ซึ่งเพื่อน ๆ ของเด็กชาย ค. มักจะเป็นเพื่อนที่มักจะมีพฤติกรรมในทางลบมากกว่า พฤติกรรมลักษณะที่เกิดขึ้นจึงเป็นพฤติกรรมที่เรียกร้องความสนใจจากเพื่อน ๆ ทำให้เพื่อนไว้วางใจว่าเขาไม่ซุ่มซ่าม

4. การช่วยเหลือ

4.1 เด็กชาย ก. ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือดังนี้

4.1.1 การให้คำปรึกษากับเด็กชาย ก. 7 ครั้ง โดยใช้ทฤษฎีให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) ยึดหลักความจริงว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์อันเกิดจากการฝึกหัดหรือการได้รับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ผู้รับคำปรึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ การให้คำปรึกษาจึงเป็นความพยายามให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและปรับปรุงตนเอง

ในการให้คำปรึกษาทุกครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาเป็น

3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา โดยการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น

2. ขั้นการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนคำหรือข้อความ การตีความ และการให้กำลังใจ เพื่อให้เด็กเรียนปรับพฤติกรรมของตนเองที่ทำให้บุคคลต่าง ๆ ได้รับความเดือดร้อนตามลำดับดังนี้

2.1 ให้นักเรียนเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนปรึกษาร่วมกันว่าพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ปัญานั้น สามารถแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด และต้องไม่ยากเกินกว่าที่นักเรียนจะปฏิบัติได้

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมที่นักเรียนต้องการแก้ไขว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดที่เกิดมาก่อนพฤติกรรมนั้น ๆ และผลที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังการแสดงพฤติกรรม

2.4 เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงข้อเสียของการแสดงพฤติกรรม ทำให้เพื่อนได้รับความเดือดร้อน และนักเรียนต้องการจะแก้ไขพฤติกรรมนั้น ๆ แล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำสัญญาหรือข้อตกลง เพื่อดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมนั้นต่อไป

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมลักษณะ และแนวทางแก้ไขพฤติกรรม ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและนัดหมายให้มารายงานผลในครั้งต่อไปที่พบกัน

4.1.2 ขอความร่วมมือกับครูที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ก. เพื่อปรึกษาปัญหา และขอความร่วมมือในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและการปรับตัวของเด็ก

4.1.3 ผู้วิจัยไปพบมารดา เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหา

4.2 เด็กชาย ข. ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

4.2.1 การให้คำปรึกษาเด็กชาย ข. โดยใช้ทฤษฎีในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม 7 ครั้ง เช่นเดียวกับเด็กชาย ก.

4.2.2 ขอความร่วมมือจากครูที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ข. เพื่อปรึกษาปัญหา และแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหา ตลอดจนการป้องกันและส่งเสริม

ปัญหา ✓ 4.2.3 ผู้วิจัยไปพบกับบิดามารดา เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยแก้ไข

4.3 เด็กชาย ค. ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

4.3.1 การให้คำปรึกษา เด็กชาย ค. โดยใช้ทฤษฎีในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม 7 ครั้ง เช่นเดียวกับเด็กชาย ก.

4.3.2 ขอความร่วมมือจากครูที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ค. เพื่อปรึกษาปัญหาและหาแนวทางการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาลดจนการปรับตัวของเด็ก

4.3.3 ผู้วิจัยพบบิดามารดา เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยดูแล และส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี

5. การทำนายผล

5.1 เด็กชาย ก. จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ก. ที่เกิดขึ้นพฤติกรรมลักษณะมีสาเหตุมาจากขาดความรัก ความเอาใจใส่จากบิดามารดา อันเนื่องมาจากบิดามารดาในปัจจุบันไม่ใช้บิดามารดาที่แท้จริง การเลี้ยงดูค่อนข้างทารุณ การขาดเพื่อนทำให้เด็กมีพฤติกรรมลักษณะเพื่อชดเชยทางใจที่ขาดไป ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่รุนแรงนัก แต่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งหากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือ และดูแลเอาใจใส่เด็กพฤติกรรมดังกล่าวจะลดลง การทำนายผลจึงอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

5.2 เด็กชาย ข. จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ข. ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมลักษณะมีสาเหตุมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมแตกต่างจากคนอื่น ๆ ในครอบครัวขาดคนเข้าใจ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเหงา วิตกกังวลทำให้เด็กมีพฤติกรรมลักษณะเพื่อเรียกร้องความสนใจจากบุคคลในครอบครัว และในกลุ่มเพื่อน ๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่รุนแรงนัก แต่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งหากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่ และเข้าใจเด็ก พฤติกรรมดังกล่าวจะลดน้อยลง การทำนายผลจึงอยู่ในเกณฑ์ดี

5.3 เด็กชาย ค. จากสภาพปัญหาของเด็กชาย ค. ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมลักษณะมีสาเหตุจากสภาพแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งบิดามารดาไม่ค่อยมีเวลาให้เด็กขาดการอบรมจริยธรรมแก่เด็กขาดการฝึกระเบียบวินัย ทำให้เด็กมีความคิดในทางที่ไม่สร้างสรรค์ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมลักษณะเพื่อเป็นการแสดงความเก่งกล้าหรือเพื่อให้รู้ว่าตนเองเก่งกว่าคนอื่น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว

ไม่รุนแรงนัก แต่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งหากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือ และดูแลเอาใจใส่เด็ก พฤติกรรมดังกล่าวจะลดน้อยลง การทำนายผลจึงอยู่ในเกณฑ์ดี

6. การติดตามผล

ผู้วิจัยติดตามผลเป็นระยะ ๆ ทุกสัปดาห์ โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ ผู้ปกครองและเพื่อนสนิทได้ผลดังนี้

6.1 เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมลักษณะลดน้อยลง แต่ยังลดลงน้อยกว่า เด็กชาย ข. และเด็กชาย ค. สนใจการเรียนรู้มากขึ้นโดยเฉพาะในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และวิชาคณิตศาสตร์

6.2 เด็กชาย ข. มีพฤติกรรมลักษณะลดลงมากกว่าเด็กชาย ก. และเด็กชาย ค. สนใจการเรียนรู้มากขึ้นโดยเฉพาะในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และวิชาคณิตศาสตร์

6.3 เด็กชาย ค. มีพฤติกรรมลักษณะลดลงมากกว่าเด็กชาย ก. สนใจการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และวิชาคณิตศาสตร์

7. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

7.1 เด็กชาย ก. การศึกษารายกรณีของเด็กชาย ก. ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาพบว่า พฤติกรรมลักษณะของเด็กนั้น ผลของการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้นเป็นไปในทางที่ดีขึ้น พฤติกรรมลักษณะของเด็กลดลงจากเดิม 8 ครั้ง ลดลงเหลือ 3 - 4 ครั้ง หลังจากที่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ก.

7.2 เด็กชาย ข. การศึกษารายกรณีของเด็กชาย ข. ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาพบว่า พฤติกรรมลักษณะของเด็กนั้น ผลของการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้นเป็นไปในทางที่ดีขึ้น พฤติกรรมลักษณะของเด็กลดลงจากเดิม 6 ครั้ง ลดลงเหลือ 2 - 3 ครั้ง หลังจากที่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ข.

7.3 เด็กชาย ค. การศึกษารายกรณีของเด็กชาย ค. ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาพบว่า พฤติกรรมลักษณะของเด็กนั้น ผลของการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้นเป็นไปในทางที่ดี

ขึ้น พฤติกรรมลักษณะของเด็กลดลงจากเดิม 5 ครั้ง ลดลงเหลือ 1 - 2 ครั้ง หลังจากที่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ค.

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษา

8.1.1 เด็กชาย ก. ควรยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน สนใจในด้านการศึกษา เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

8.1.2 เด็กชาย ข. ควรปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมสนใจด้านการศึกษา พัฒนาความสามารถของตนเอง เพื่อให้มีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าต่อไป

8.1.3 เด็กชาย ค. ควรปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมสนใจในด้านการศึกษาและพัฒนาความสามารถของตนเอง เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา

8.2.1 เด็กชาย ก.

8.2.1.1 บิดามารดา ได้แก่ ควรให้ความรัก ความอบอุ่นดูแลเอาใจใส่ เด็กมีความเข้าใจในความต้องการของเด็ก ร่วมกันหาแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาตนเองไปในทางที่ถูกต้อง และเหมาะสม

8.2.1.2 ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา ควรให้ความสนใจเด็กในการดูแลตนเอง เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เข้าใจในพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตลอดจนนำคำปรึกษา เพื่อช่วยลดพฤติกรรมลักษณะ และส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

8.2.2 เด็กชาย ข.

8.2.2.1 บิดามารดา ควรให้ความรักความอบอุ่น และให้ความเข้าใจเอาใจใส่เด็กอย่างสม่ำเสมอ ให้ความยุติธรรม ให้ความสำคัญเด็ก ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตนเองไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

8.2.2.2 ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญในพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ตลอดจนนำคำปรึกษาเพื่อลดพฤติกรรมลักษณะ และส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

8.2.3 เด็กชาย ค.

8.2.3.1 บิดามารดา ได้แก่ ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางการอบรมสั่งสอน ให้เด็กปฏิบัติตนไปในทางที่ดี แยกเด็กออกจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ให้กำลังใจงานการทาส่งต่าง ๆ ส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาตามความสามารถ

8.2.3.2 ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่แก่เด็กมากขึ้น มีความเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรม ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางปฏิบัติให้เป็นที่ยอมรับในสังคมเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจจะศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

บุคคลที่สนใจจะศึกษาต่อไป ควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก เพื่อให้เด็กยอมรับ และเข้าใจตัวเด็ก สร้างความไว้วางใจให้เด็กเกิดศรัทธาต่อผู้ศึกษา เพื่อให้รู้สึกรบายระบายความไม่สบายใจต่าง ๆ เอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือหากมีปัญหาใหม่เกิดขึ้น และควรศึกษาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือแก้ไข ตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหา และสิ่งแวดล้อมที่เด็กดำเนินชีวิตอยู่

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและหาทางช่วยเหลือ เพื่อทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมลักษณะ

ลดลง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสะแกงาม
สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมลักษณะ จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
วัดสะแกงาม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ที่มีพฤติกรรมลักษณะ จำนวน 3 คน
โดยมีการคัดเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้

1. มีพฤติกรรมลักษณะเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา โดยมีพฤติกรรมลักษณะ
จำนวน 5 - 8 ครั้ง สิ่งของที่ขโมย ได้แก่ เงิน ของเล่น และอุปกรณ์การเรียน
2. เป็นนักเรียนชาย
3. สภาพเศรษฐกิจคล้ายคลึงกัน ได้แก่ ฐานะยากจน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตและบันทึกการสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การเยี่ยมบ้าน
4. อัดชีวประวัติ
5. บันทึกประจำวัน
6. สังคมมิติ
7. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
8. แบบทดสอบ
 - 8.1 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw a Person Test)
 - 8.2 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)
9. ระเบียบสะสม

วิธีดำเนินการศึกษา

ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน เป็นรายกรณี โดยใช้กระบวนการในการศึกษา
รายกรณี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. ประวัติ

1.1 เด็กชาย ก. เป็นบุตรคนโตของบิดาจริง มีน้องสาว 1 คน บิดามารดาจริงของเด็กได้มอบเด็กทั้ง 2 คน ให้กับบิดามารดาในปัจจุบันตั้งแต่วัยเล็ก ๆ และไม่เคยมาเยี่ยม ปัจจุบันเด็กชาย ก. อายุ 13 ปี 5 เดือน เป็นเด็กชายไทย รูปร่างเล็ก ผิวค่อนข้างขาว ไม่ค่อยยิ้มแย้มแจ่มใสและไม่ค่อยพูด การแต่งกายไม่สะอาดและไม่เรียบร้อย สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ค่อยมีความสุข มารดาค่อนข้างทารุณ เด็กไม่ค่อยมีเวลาเป็นของตนเอง เวลาส่วนใหญ่ของเด็กได้แก่การขายพวงมาลัยและขนม เด็กมีความรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความรักความอบอุ่นเท่าที่ควร เด็กต้องการเปลี่ยนชีวิตของตนเองและอยากให้อบิดามารดาจริงกลับมา ลักษณะโดยทั่วไปของเด็กมีสมาธิการระดมสมอง และค่อนข้างรับผิดชอบแต่สิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีผลทำให้เด็กมีลักษณะขาดความมั่นคงทางจิตใจ ประเมินตนเองต่ำกว่าที่เป็นจริง ค่อนข้างหวาดระแวง ก้าวร้าว มีปัญหาด้านสัมพันธภาพและค่อนข้างมีปมด้อย ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็กชาย ก.

1.2 เด็กชาย ข. เป็นบุตรคนที่ 2 ของบิดามารดา มีพี่ชาย 1 คน และน้องชาย 1 คน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างยากจน บิดามารดามีอาชีพรับจ้างก่อสร้าง ปัจจุบันเด็กชาย ข. อายุ 12 ปี 10 เดือน เป็นเด็กชายไทย ผิวค่อนข้างดำ รูปร่างค่อนข้างอ้วน ไม่ค่อยยิ้มแย้มสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ การแต่งกายค่อนข้างสกปรก ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ค่อยมีความสุข เด็กมีความรู้สึกที่บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่นแก่พี่ชาย และน้องชายมากกว่า เมื่อมีเรื่องทะเลาะวิวาทระหว่างเด็กชาย ข. กับพี่หรือน้อง เด็กชาย ข. มักจะถูกลงโทษบ่อย ๆ จนบางครั้งหนีออกจากบ้านไปอยู่กับญาติ สิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีผลทำให้เด็กชาย ข. มีความวิตกกังวลสูง หวาดระแวง นอกจากนี้ลักษณะนิสัยของเด็กชาย ข. เป็นเด็กที่ค่อนข้างใจน้อย ไม่ยอมใคร และมีลักษณะต่อต้านสังคม ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็กชาย ข.

1.3 เด็กชาย ค. เป็นบุตรคนสุดท้องของบิดามารดา มีพี่สาว 1 คน และพี่ชาย 1 คน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างยากจน บิดามีอาชีพขับรถรับจ้าง มารดาเป็นลูกจ้างในโรงงานปัจจุบันเด็กชาย ค. อายุ 13 ปี 2 เดือน เป็นเด็กชายไทย รูปร่างค่อนข้างผอมสูง ผิวค่อนข้างขาว ใบหน้าคม หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส สุขภาพสมบูรณ์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว

บิดามารดาไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้ากลับเข้าบ้านค่อนข้างดึก สภาพแวดล้อม และแหล่งชุมชนไม่ดีมีการมั่วสุม เรื่องการพนันและอบายมุขต่าง ๆ กลุ่มเพื่อนมักจะเป็นกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมในทางลบมากกว่า ลักษณะนิสัยของเด็กค่อนข้างร่าเริง ใจร้อน ก้าวร้าว และไม่ยอมเสียเปรียบใคร ขาดความรับผิดชอบ ปัจจุบันเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมลักษณะของเด็กราย ก.

2. การวินิจฉัย

2.1 เด็กราย ก. จากการศึกษา พบว่า เด็กราย ก. มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรัก ความอบอุ่น เนื่องจากบิดามารดาในปัจจุบันไม่ใช่บิดามารดาจริง การเลี้ยงดูค่อนข้างทารุณเด็กถูกลงโทษอย่างรุนแรงบ่อย ๆ และเด็กไม่มีเวลาเป็นของตนเองทำให้เด็กรู้สึกขาดหลักยึดเหนี่ยวขาดที่พึ่งทางใจรู้สึกตัวตนเองมีมิมคือทำให้เป็นคนอารมณ์อ่อนไหว ก้าวร้าว หวาดระแวง และมีความวิตกกังวลสูงประกอบกับเพื่อน ๆ ไม่ให้ความสนใจและรังเกียจ พฤติกรรมลักษณะที่เกิดขึ้นจึงเป็นการเรียกร้องความสนใจจากบุคคลต่าง ๆ และเป็นการชดเชยทางใจอย่างหนึ่ง

2.2 เด็กราย ข. จากการศึกษา พบว่า เด็กราย ข. มีปัญหาที่เกิดจากความคิดว่าบิดามารดาให้ความรักความเอาใจใส่แก่พี่และน้องมากกว่า หรือมีความรู้สึกว่าการเลี้ยงดูของบิดามารดาแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวเมื่อมีเรื่องทะเลาะกันระหว่างเด็กราย ก. กับพี่หรือน้องเด็กราย ก. มักจะถูกลงโทษประกอบกับบิดามารดาไม่ค่อยมีเวลามากนักในการดูแลเอาใจใส่ นอกจากนี้เด็กราย ก. ยังมีลักษณะนิสัยใจน้อยและไม่ค่อยยอมใครในบ้าน มาโรงเรียนเพื่อน ๆ ก็รังเกียจเพราะเด็กราย ก. แต่งกายสกปรก ไม่สนใจตนเองและไม่รับผิดชอบทำให้เด็กเกิดปัญหาทางอารมณ์ มีความหวาดระแวงวิตกกังวลสูง และมีแนวโน้มเป็นโรค Anxiety Neurosis สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมลักษณะ เพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจและเป็นการชดเชยทางใจอย่างหนึ่ง

2.3 เด็กราย ค. จากการศึกษา พบว่า เด็กราย ค. มีปัญหาเนื่องจากบิดามารดาไม่มีเวลาเอาใจใส่ ทำให้เด็กราย ค. ขาดการอบรมสั่งสอน ประกอบกับสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่ดีทำให้เด็กขาดระเบียบวินัย มีความคิดในทางที่ไม่สร้างสรรค์ ไม่รับผิดชอบ ปัจจุบันเหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมลักษณะ

สรุปการวินิจฉัยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน พบว่า นักเรียนมีปัญหาเกิดจากปัญหาในครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น ขาดการดูแลอย่างใกล้ชิด และการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสม ตลอดจนขาดกำลังใจในการพัฒนาตนเอง

3. การช่วยเหลือ

3.1 เด็กชาย ก. การช่วยเหลือทำให้เพื่อให้เด็กชาย ก. ยอมรับความจริง ปรับปรุงตนเองให้มีพฤติกรรมลักษณะลดลง เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับของบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ ครู สมาชิกในครอบครัวเพื่อน ๆ ตลอดจนบุคคลรอบข้าง โดยให้คำปรึกษา 7 ครั้ง และขอความร่วมมือจากครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ก. ได้แก่ ปิตามารดา

3.2 เด็กชาย ข. การช่วยเหลือเด็กชาย ข. เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเองเข้าใจ ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีพฤติกรรมลักษณะลดลงโดยให้คำปรึกษา 7 ครั้ง และขอความร่วมมือจากครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ข. ได้แก่ ปิตามารดา

3.3 เด็กชาย ค. การให้ความช่วยเหลือเด็กชาย ค. เพื่อให้เด็กปรับปรุงตนเองให้มีพฤติกรรมลักษณะลดลงโดยให้คำปรึกษา 7 ครั้ง และขอความร่วมมือจากครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กชาย ค. ได้แก่ ปิตามารดา

สรุปการช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน โดยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นยอมรับความเป็นจริง เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง และมีพฤติกรรมลักษณะลดลง ด้วยการให้คำปรึกษาโดยยึดทฤษฎีให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) นอกจากนี้ขอความร่วมมือจากครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

4. การติดตามผลและสรุปผล

4.1 เด็กชาย ก. หลังจากการให้คำปรึกษา เด็กชาย ก. มีพฤติกรรมลักษณะลดลงจาก 8 ครั้งเหลือ 3 - 4 ครั้ง (แต่ยังลดลงน้อยกว่า เด็กชาย ข. และเด็กชาย ค.) และสนใจการเรียนมากขึ้น

4.2 เด็กชาย ข. หลังจากการให้คำปรึกษา เด็กชาย ข. มีพฤติกรรมลักษณะลดลงจาก 6 ครั้งเหลือ 2 - 3 ครั้ง (ลดลงมากกว่าเด็กชาย ก.) และสนใจการเรียนมากขึ้น

4.3 เด็กชาย ค. หลังจากการให้คำปรึกษา เด็กชาย ค. มีพฤติกรรมลักษณะลดลงจาก 5 ครั้งเหลือ 1 - 2 ครั้ง (ลดลงมากกว่าเด็กชาย ก. และเด็กชาย ข.) และสนใจการเรียนมากขึ้น

สรุปการติดตามผลและสรุปผล จากการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ทุกสัปดาห์ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมลักษณะลดลง สนใจการเรียน และมีความรับผิดชอบมากขึ้น

การอภิปรายผล

จากการวินิจฉัยนักเรียนทั้ง 3 คน ที่มีพฤติกรรมลักขโมย ผลจากการศึกษารายกรณีพอจะสรุปสาเหตุได้ดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็ก ปัญหาที่พบคือ เด็กมีความก้าวร้าว ประเมินตนเองต่ำกว่าที่เป็นจริง มีความหวาดระแวง วิตกกังวล และมีลักษณะต่อต้านสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางด้านอารมณ์ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนมีพฤติกรรมลักขโมย (สุรางค์ เลิศชาธาร. 2532 : 14)

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 การอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อพื้นฐานของพฤติกรรมของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูซึ่งทำให้เด็กเกิดปัญหาทางพฤติกรรม ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือไม่ยอมรับ การไม่ดูแลเอาใจใส่ ไม่สนใจความต้องการของเด็กไม่ให้ความรัก ความอบอุ่น ไม่ให้เวลากับเด็ก ไม่คำนึงถึงความคิดหรือความรู้สึกของเด็ก การข่มขู่ บังคับ หรืออาจมีการกระทำที่ทารุณต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณไม่มีค่า มีปมด้อย มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางลบ มีความวิตกกังวล ไม่มั่นใจ ว่าไหว ก้าวร้าว อิจฉาริษยา และเรียกร้องความสนใจ นอกจากนี้เด็กที่ถูกทอดทิ้งจะพัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หรือลักษณะทางจริยธรรมได้ช้ากว่าเด็กที่ได้รับการรักความอบอุ่น (สุภาพรพรณ โศตรจรัส. 2525 : 193)

2.2 เพื่อน / เพื่อนเป็นกลุ่มบุคคลนอกบ้านที่ส่องรองจากครู ที่เด็กจะยึดเป็นที่พึ่งในการเพิ่มพูนประสบการณ์และพัฒนาความรู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว พฤติกรรมใดควรปฏิบัติควรละเว้น เมื่ออยู่ในโรงเรียนพัฒนาการทางสังคมของเด็กจะเจริญรวดเร็ว และกว้างขวางเด็กนักเรียนจะชอบและติดเพื่อนมาก มีการแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ เด็กจะรักหมู่คณะของตนมากและพยายามแสวงหาความทัดเทียม เพื่อให้ได้รับการยอมรับยกย่องและได้เพื่อนที่สนใจตนเพื่อคบหาสมาคมใหญ่เพื่อนฝูง ถ้าไม่ได้รับการยอมรับเด็กอาจจะแสดงออกโดยการถดถอยแยกตัวไปจากสังคมหรือก้าวร้าว และบางคนหาสิ่งผิด ๆ เช่น ขโมยของ พูดยบเพื่อเรียกร้องความสนใจจากบางคนเพื่อระบายความน้อยใจ แค้นใจ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ผิด เพื่อเอาชนะเพื่อนบ่อยครั้งจนกลายเป็นนิสัยเด็กอาจจะเพิ่มความรุนแรงของพฤติกรรมประเภทนี้มากยิ่งขึ้นตามเวลาที่เพิ่มขึ้นทำให้ยากที่จะกล่อมเกลายเปลี่ยนแปลงได้ อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กมีความประพฤตินิยมชอบได้ ก็คือ การที่เด็กอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ส่วนใหญ่มีความประพฤตินิยมชอบความรักเพื่อนรักคณะ และความที่ยังเด็กไม่เป็นตัว

ของตัวเอง จึงชอบคล้อยตามการชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียของเพื่อนได้ง่าย (เลขา ปิยะอัจฉริยะ . 2537 : 469 - 470)

2.3 สภาพชุมชน ในชุมชนของเด็กทั้ง 3 คน มีลักษณะค่อนข้างแออัด ซึ่งชุมชน เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ดังที่ ดวงเดือน พันธมนาวิน และคนอื่น ๆ (2528 : 32, 38 - 40) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของ มารดาไทย พบว่า ความแออัด ซึ่งประกอบด้วยสภาพแออัด และความรู้สึกแออัดมีผลทำให้สมาชิก ในครอบครัวมีสุขภาพจิตเสื่อม มีพฤติกรรมก้าวร้าว และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อกัน

นอกจากนี้ชุมชนแออัดยังมีปัญหาความยากจน ความลำบากในการครองชีพ บิดามารดา ต้องละทิ้งบ้านไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ทำให้เด็กขาดการดูแล เอาใจใส่ ถูกปล่อยปละละเลยไม่ได้รับการอบรมที่ดีเพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาในการเป็นสมาชิกที่ดี ต่อสังคม

การช่วยเหลือ

การช่วยเหลือ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน ผู้วิจัยได้ช่วยเหลือ ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) จำนวน 7 ครั้ง ต่อ 1 ราย
2. การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันระหว่างผู้วิจัย อาจารย์ประจำชั้น และครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับเด็กเพื่อหาทางช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จำนวน 1 ครั้ง ต่อ 1 ราย
3. การเยี่ยมบ้าน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองในการขอความร่วมมือที่จะช่วยเหลือแก้ไข้ปัญหาของเด็ก จำนวน 2 ครั้ง ต่อ 1 ราย
4. ให้การดูแลเอาใจใส่ โดยการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ทุกสัปดาห์

การทํานายผล

จากการศึกษารายกรณีทั้ง 3 คน การทํานายผลอยู่ในเกณฑ์ดีคือ พฤติกรรมลักษณะ ลดลง สนใจการเรียนมากขึ้น และมีความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งแสดงว่าผู้รับการศึกษามีการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

สรุปผลและข้อเสนอแนะของการศึกษารายกรณี

1. ผู้รับการศึกษา

ควรยอมรับสภาพความเป็นจริงและปรับตัวให้เข้ากับสภาวะที่เปลี่ยนไป เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. บิดามารดา หรือผู้ปกครอง

ควรให้ความรักและความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ตลอดจนสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เพื่อเป็นการช่วยเหลือเด็กให้มีพฤติกรรมลักษณะลดลง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ในกรณีผู้รับการศึกษาทั้ง 3 คน จะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดู การให้ความรัก และความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดมีผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้หลายอย่าง

3. ครูที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา

ครูที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และควรให้กำลังใจ กระตุ้นให้เด็กมีความรับผิดชอบ ไม่ควรมีพฤติกรรมลักษณะ และควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กทำให้เด็กกล้ามาขอคำปรึกษาเมื่อมีปัญหา

4. ผู้ที่จะศึกษาต่อไป

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพที่ดี ยอมรับและเข้าใจในตัวเด็กให้มีความสนใจดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ตามความเหมาะสมกับปัญหาและสภาพแวดล้อมของผู้รับการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรนำวิธีการศึกษารายกรณีไปใช้กับพฤติกรรมลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ผู้ที่จะทำการศึกษา ควรมีการฝึกใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้มีความชำนาญ
3. การช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมลักษณะควรใช้เวลาอย่างน้อย 6 เดือน

๗. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษารายกรณีในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมฝ่าฝืนกฎระเบียบ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น
2. ควรศึกษาพฤติกรรมในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งในวัยนี้
อยู่ในช่วงของวัยรุ่น เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. การศึกษานุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักงานรัฐมนตรี, 2535.
- คณะนิติปรัชญาทสาขการบริหารการศึกษา มัชฌม-ประถม. วิธีแก้ปัญหาคติกรรมของบุคคลไม่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- จำเนียร ชวงชติ. เทคนิคการแนะแนว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.
- ชัยรัตน์ พุทธชาลี. "การขมย", ประชากรศึกษา. 38(12) : กันยายน 2531.
- ดวงเดือน พันธุมนาวัน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วรินทร์านนท์. ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- ดวงเดือน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจันปัจจันิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. สงขลา : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, 2520.
- นันทิกา แยมสรวล. การศึกษาเฉพาะกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.
- ประจิม เมืองแก้ว. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนทุ่งทรายวิทยา กิ่งอำเภอทุ่งทรายจังหวัดกำแพงเพชร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ประธาน วัฒนาวณิชย์. "การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทาผิด," รัฐสภาสาร. 38(9) : 41 - 43 ; กันยายน 2533.
- ประหยัด ลักษณะงาม. จิตวิทยาการแนะแนว. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2524

ประไพพรรณ ภูมิวิศิสาร. "ปัญหาเด็กและการป้องกันแก้ไข," การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก.

หน้า 254 - 255. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.

ปรีชา ส่งสัมพันธ์. รบกกับเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ปิยะสาสน์, 2524.

พกา สัตยธรรม. สุขภาพจิตเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

พดุง อารยะวิญญู. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : ตำราอุดมศึกษา โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย
ของรัฐ, 2529.

พม ล้อมอารีย์. การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. มหาสารคาม : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.

พหล วงศาโรจน์. "การขมย," ไทยรัฐ. 1 มิถุนายน 2536.

พรมธิดา แสนคำเครือ. สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนัก
ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. การศึกษารายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

ภรณี ธรรมาภรณ์พิลาศ. การศึกษสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนห้าคน พร้อมทั้งวิธีการ
ให้คำปรึกษาเพื่อให้การช่วยเหลือ. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

มันที บุรณเขตต์. ลักษณะภูมิหลังและสภาวะทางใจของหญิงที่ถูกข่มขืน. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532. อัดสำเนา.

รุ่งทิพย์ ยอดประดู่. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก่อความ
วุ่นวายในชั้นเรียน โรงเรียนนาหลวง. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

วัชรวิทย์ ทรัพย์มี. การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

วันเพ็ญ บุญประกอบ. "การขโมย", ตำราจิตเวชศาสตร์ของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. หน้า 934-958. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2520.

วัลลภ ปิยะมโนธรรม. "การขโมย", ไทยรัฐ. 1 มิถุนายน 2536.

สุกมล วิชาวิพลกุล. "การขโมยในเด็ก," การประชาสงเคราะห์. 36(1) : 38-39 : มกราคม - กุมภาพันธ์ 2536.

สุภาพรรณ โคตรรัส. การศึกษาเฉพาะกรณีและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุรางค์ เลิศชาธาร และคนอื่น ๆ. "การศึกษาปัญหาการลักขโมยในเยาวชน," เอกสารของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. หน้า 14 - 22. กรุงเทพฯ : 2532.

เสาวนีย์ เสนาสุ. การศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

อนนต์ อันทรงสี. หลักการแนะแนว. พระนคร : โอเดียนสโตร์, 2517.

อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์. การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526.

อังสนา เปชนะนันท์. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังเกตกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมสุดสาหัส. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

อัมพล สุอัมพัน. "การลักขโมย," จิตเวชเด็กสำหรับกุมารแพทย์. หน้า 216 - 219. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2534.

Elinor, Verville. Behavior Problem of Children. W.B. Saunders Company, 1968.

"Moller Psychopathology of Stealing Acts Without Substantial Personal Enrichment," Archiv for Psychiatric and Nervenkrankheiten. 223(4) : 323 - 336 ; 1977.

Peisach and others. "Moral reasoning in early childhood : Lying and Stealing," Journal of Genetic Psychology. 142(1) : 107 - 120 ; 1983.

Switzer and Others. "The Reduction of Stealing in Second Graders Using a Group Contingency," Journal of Applied Behavior Analysis. 10(2) : 267 - 272 ; 1977.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

นี่คือชีวิตของฉัน

ฉันชื่อ..... นับจากวันเกิดครั้งสุดท้าย
 ฉันมีอายุ..... ตาของฉัน.....
 เดียวนี้ฉันเรียนชั้น.....
 ที่โรงเรียน..... ฉันมีพี่..... คน
 มีน้อง..... คน เราชอบ..... ด้วยกัน
 พ่อและฉันชอบ..... ด้วยกัน
 ฉันอยู่ในเมือง.....
 ฉันมักไม่นอนเวลา.....
 ฉันตื่นนอนเวลา.....
 ฉันมักนอนหลับ..... ชั่วโมง ในทุก ๆ คือ

นี่คือเพื่อนของฉัน

ฉันและเพื่อนชอบเล่น..... กลางแจ้ง
 เราชอบเล่น..... ในบ้าน
 เพื่อนซึ่งฉันชอบเล่นด้วยมากที่สุดคือ.....
 เพราะเขาเป็น.....
 เพื่อนซึ่งฉันชอบทำงานด้วยที่โรงเรียนคือ.....
 เพื่อนที่ฉันชอบนั่งใกล้คือ.....
 เมื่อใดที่ฉันเล่นที่บ้าน ฉันมักจะเล่นกับ.....
 โดยปกติฉัน (ชอบ, ไม่ชอบ) เล่นคนเดียว เพื่อนที่ดีที่สุดของฉัน คือ.....
 เราชอบที่จะ.....

สิ่งที่ฉันเป็นเจ้าของ

ฉัน (มี, ไม่มี) สัตว์เลี้ยงเพราะว่า.....
 สัตว์เลี้ยงของฉันคือ.....
 ฉันมักเรียกมันว่า.....
 ฉัน (ชอบ, ไม่ชอบ) สัตว์เลี้ยง.....
 ฉัน (มี, ไม่มี) เงินใช้จ่ายส่วนตัว.....
 ทุก ๆ สัปดาห์ฉันได้เงินจาก.....
 ฉันชอบซื้อ.....
 และ.....
 ด้วยเงินของฉันเอง ฉันเก็บเงินไว้สำหรับ.....

งานอดิเรกของฉัน

งานอดิเรกของฉันคือ.....
 งานอดิเรกอื่น ๆ ที่ฉันอยากมีคือ.....
 ฉันสนุกกับการเก็บรวบรวม.....
 ทั้งหมดที่ฉันเป็นเจ้าของ ฉันชอบมากที่สุดคือ.....

สิ่งที่ฉันอ่าน

ฉัน (ชอบ, ไม่ชอบ) อ่าน ฉันอ่านหนังสือนวนิยายชื่อ.....
 หนังสือพิมพ์ชื่อ.....
 หนังสือรายสัปดาห์ชื่อ.....
 นังสือการ์ตูนชื่อ.....ฉัน (ขอยืม, ไม่ได้ขอยืม)
 หนังสือมาจากห้องสมุด ฉันมี.....ที่บ้านของฉัน
 ฉันชอบเรื่องราวเกี่ยวกับ.....

สิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับฉัน

ที่โรงเรียนฉันสนุกสนานมากที่สุดเมื่อ.....

ถ้าฉันสามารถเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างที่โรงเรียนได้ ฉันอยากเปลี่ยน.....

ฉันสนุกน้อยที่สุดที่บ้านเมื่อ.....บางครั้งฉันก็กลัว.....

สิ่งหนึ่งที่ทําให้ฉันประหลาดใจคือ.....

พ่อแม่ของฉันต้องการให้ฉันเป็น.....

แบบฟอร์มการบันทึกการสังเกต

ชื่อผู้ถูกสังเกต..... อายุ.....ปี เพศ.....

วัน เวลาที่สังเกต.....

สถานที่.....

พฤติกรรม.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

ตำแหน่ง.....

แบบสอบถามใจเร่

ชื่อ.....ชั้น.....

1. ผู้ที่ขอความช่วยเหลือเพื่อนมากที่สุดคือ.....
2. ผู้ที่ขอทำงานกับเพื่อนมากที่สุดคือ.....
3. ผู้ที่รับผิดชอบมากที่สุดคือ.....
4. ผู้ที่ไม่รับผิดชอบมากที่สุดคือ.....
5. ผู้ที่ขอรับแะเพื่อนมากที่สุดคือ.....
6. ผู้ที่หิยของเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาตมากที่สุดคือ.....
7. ผู้ที่ขอทำผิดกฎของโรงเรียนบ่อยมากที่สุดคือ.....
8. บุคคลที่ชอบทำตามคำแนะนำหรือคำสั่งสอนของคนอื่นมากที่สุดคือ.....
9. บุคคลซึ่งไม่เคยสนุกสนานเลยมากที่สุดคือ.....
10. บุคคลผู้ซึ่งค่อนข้างเศร้า กังวลใจ ไม่มีความสุข หัวเราะและยิ้มยากมากที่สุดคือ.....
11. บุคคลที่เพื่อน ๆ ไม่สนใจและไม่ได้สังเกตเขามากที่สุดคือ.....
12. บุคคลที่ชอบสนุกกับการต่อสู้และไม่ถอยหนีมากที่สุดคือ.....
13. บุคคลที่ไม่ชอบต่อสู้ แต่มักยอมจำนนมากที่สุดคือ.....
14. บุคคลที่ไม่สนใจว่าใคร ๆ จะสนใจเขามากที่สุดคือ.....
15. บุคคลที่ชอบออกคำสั่งกับคนอื่นมากที่สุดคือ.....
16. บุคคลที่ไม่สนใจต่อการออกคำสั่งมากที่สุดคือ.....
17. บุคคลที่สบาย น่ารักกับทุกคนและมีเพื่อนมากที่สุดคือ.....
18. บุคคลที่ไม่สนใจต่อการมีเพื่อนมากที่สุดคือ.....
19. บุคคลที่ชอบผจญสิ่งใหม่ ๆ หรือเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ โดยไม่ตกใจกลัวมากที่สุดคือ.....
20. บุคคลที่ชอบกังวลหรือตกใจกลัวเมื่อต้องพบกับสิ่งใหม่ ๆ มากที่สุดคือ.....

ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึกการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ ครั้งที่.....

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. สถานที่.....

.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์.....

.....

.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไป วันที่.....เวลา.....น.

สถานที่.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม.....

ชื่อนักศึกษา..... อายุ..... ปี ชั้น.....

ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....ชื่อผู้ปกครอง.....

ที่อยู่.....

วันที่ไปเยี่ยม.....เวลา.....ถึงเวลา.....น.

1. บรรยายรูปร่างลักษณะภายนอกตัวบ้านและบริเวณสนามหญ้า.....
.....
2. บรรยายลักษณะภายในบ้าน.....
.....
3. บรรยายลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง.....
.....
4. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา.....
.....
5. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา.....
.....
6. บรรยายสถานการณ์การทำงานและโอกาสที่นักศึกษาได้ทำการบ้านที่บ้าน.....
.....
7. บันทึกถ้อยคำของผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือผู้ศึกษา และปรับปรุงสถาบัน
การศึกษาให้ดีขึ้น.....
.....
8. บันทึกถ้อยคำของผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือผู้ศึกษา และปรับปรุงสถาบัน
การศึกษาให้ดีขึ้น.....
.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายสุรพล สุขสายชล

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 13 มีนาคม 2501

สถานที่เกิด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 464 ซอยดอนกุศล แขวงยานนาวา เขตสาทร

กรุงเทพฯ 10120

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนวัดสะแกงาม

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดสะแกงาม เขตบางขุนเทียน

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 มัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนอานวยวิทย์

จังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2525 กศ.บ. (วิชาเอกภูมิศาสตร์)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2540 กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีพฤติกรรมลักษณะ

บทคัดย่อ

ของ

สุรพล สุขสายชล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2541

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา และหาทางช่วยเหลือ เพื่อทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมลักษณะลดลง โดยการใช้การศึกษารายกรณี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสะแกงาม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต และการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบวิธี

ผลการศึกษารากฎผลดังนี้

พฤติกรรมลักษณะมีสาเหตุมาจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน และสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ดังนี้

1. ลักษณะส่วนตัวของเด็ก ได้แก่ ปัญหาทางด้านอารมณ์ และปัญหาด้านบุคลิกภาพ
2. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม และสภาพชุมชนที่แออัด

นอกจากนั้นผลของการศึกษาพบว่า การศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมลักษณะลดลงสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

A CASE STUDY OF STUDENTS WITH STEALING BEHAVIOR

AN ABSTRACT

BY

SURAPON SUKSAICHON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

March 1998

The purpose of this research was to study the cause of stealing behavior and to find helping and to reduce stealing behavior. The sample were three Prathom sukha V students of Wat Sakaengam School in Bangkok of academic year 1995. The instruments were observation and recording observation, interview, home visits, autobiography, diary, sociometry, cumulative record, questionnaires and tests. The data were analyzed in various instruments by describe behavior.

The results were as follows :

The causes of stealing behavior of students were personal and enviromental causes were as follows :

1. The personal causes of stealing behavior of students were related to the emotional and personality problem.

2. The enviromental causes of stealing behavior of the students' were inappropriated parental child rearing and crowded enviroment.

The results also shown that case study reduced stealing behavior until they could adjusted themselves to have appropriate life style.